

วารสารข้าราชการ

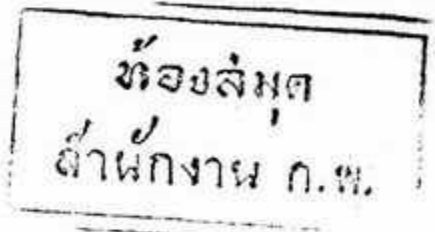
ปีที่ 28 ฉบับที่ 1 * มกราคม 2526 * 12 บาท

- **สู่ชนบทเส้นทางสำคัญของข้าราชการ**
- **การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน**
- **พฤติกรรมการเมืองในองค์กร**
- **พบกับ คนไทยตัวอย่าง**

ฉบับขึ้นรวมปีที่ 28
หน้าปกพิเศษ

วารสารข้าราชการ

วารสารรายเดือนเพื่อความก้าวหน้าและรอบรู้
ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๖



วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านการบริหารงานบุคคล
- เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ
- เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในอันที่จะเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ

บริการสมาชิก

วารสารข้าราชการจำหน่ายปลีก เล่มละ ๑๒ บาท สำหรับสมาชิกค่าบำรุงปีละ ๑๐๐ บาท รวมค่าส่ง กรุณาบอกรับและส่งเงินในนาม **ผู้จัดการสวัสดิการสำนักงาน ก.พ.** สำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก กทม ๑๐๓๐๐ โดยส่งจ่ายธนาณัติ/เช็คไปรษณีย์ที่ ป.ท. สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี

ต้องการถามปัญหาหากฎหมายระเบียบ และวินัยข้าราชการ พลเรือน ปัญหาคลังหรือปัญหาข้อข้องใจอื่นใด รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะ และบทความแสดงความคิดเห็น โปรดแจ้งไปยังบรรณาธิการโดยตรง

เจ้าของ ผู้จัดการสวัสดิการ ฝ่ายจัดการ
สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. นายนิวัฒน์ วัชรวรการ นายปรีชา วัชรภักย์

ผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	นายไทรจ นายสำราญ พันตรี อรรถ นายวิลาศ	สุจริตกุล ดาวรายศม์ วิชัยกุล สิงหวิชัย
บรรณาธิการ	นายอดุล	บุญประกอบ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	นายธีรยุทธ์ นายปรีชา นายปรีชา	หล่อเลิศรัตน์ วิชัยดิษฐ์ วัชรภักย์
กองบรรณาธิการ	นายปริญญา นางเมทินี นายอาวุธ น.ส. เปรมจิตต์ นายนนทิกร นายณรงค์ชัย	สนั่นเมือง พงษ์เวช วรณวงศ์ สติระแพทย์ กาญจนะจิตรา ฉายสุขเกษม
ประชาสัมพันธ์	นายจีระพงษ์	สิวชะวีโรจน์
ออกแบบปก	นายมนตรี	จตุรภัทร
ปกพิมพ์	พินัน	ทัชชดิษฐ์
สถานที่พิมพ์	ไทยพิมพ์ - อักษรสารการพิมพ์	
ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา	โทร. ๒๒๐๒๑๒๐ นางมาลี	กรุงเทพฯ ๙ ปริภัมศิลป์

สารบัญ

4 บทบรรณาธิการ

6 ในแวดวงราชการ : สรุปรูปข่าวความเคลื่อนไหวในวงราชการ

โครงการบ้านพักข้าราชการ การใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการพัฒนาชนบท ข่าว
การรับสมัครสอบ ฯลฯ

11 ข้าราชการกับการพัฒนาชนบทแนวใหม่:- ไพโรจน์ สุจินดา

หลาย ๆ ท่านคงเคยได้ยินได้ฟังถึงเรื่องการพัฒนาชนบทแนวใหม่มาบ้างแล้ว แต่
อาจจะยังไม่ทราบถึงความเป็นมา แนวความคิดหรือหลักการปฏิบัติในเรื่องนี้คั่นัก ใน
ฉบับนี้จึงขอเสนอบทความจากผู้ที่ใกล้ชิดโครงการนี้ที่สุดท่านหนึ่ง ซึ่งคิดว่าจะเป็นประโยชน์
ต่อท่านผู้อ่าน โดยเฉพาะเพื่อนข้าราชการที่ต้องเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ

25 สู่ชนบท : เส้นทางสำคัญของราชการ

บทสรุปจากการประชุมผู้บริหารระดับสูงจาก ๔ กระทรวงหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ข้องในการประชุมเรื่องนโยบายการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาการ
พัฒนาชนบท และการเสนอแนวนโยบายการพัฒนาชนบทแผนใหม่จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

36 เกียรติบริหาร : พฤติกรรมการเมืองในองค์การ:- อรุณ รักธรรม

“หากเราไม่เล่นการเมือง การเมืองก็จะเล่นงานเรา” ใครเล่นการเมือง หรือการเมือง
เล่นใคร

47 อุทาหรณ์ก่อนทำผิด :- เอกศักดิ์ ตริภุณณาสวัสดิ์
ข้อคอสมันเค็มคือเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับวินัย คงไม่ต้องแนะนำกันอีก บอกได้แต่
เพียงว่า พลาดไม่ได้...เราเตือนคุณแล้ว

61 ข้างสนาม : หมู่บ้านยากจนปี ๒๕๓๐ จะไปทางไหนดี ?
:- ทวีศักดิ์ ชัญญาวงศ์ศักดิ์
ความเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้อ่านอันสืบเนื่องมาจากโครงการพัฒนาชนบทแนวใหม่

67 การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (ตอนที่ ๑) :- พระราชวรมณี
เราเคยพูดถึงประสิทธิภาพในการทำงานในเชิงบริหารงานบุคคลมาบ่อยครั้งแล้ว ครั้ง
นี้เราอยากให้คุณลองศึกษาถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในเชิงธรรมะ ตามคำ
สั่งสอนของพระพุทธองค์ดูบ้าง

80 คนไทยตัวอย่างประจำปี ๒๕๒๕ :- ปริญา สนั่นเมือง
รู้จักกับผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นคนไทยตัวอย่างประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ทั้ง ๓ ท่าน
ซึ่งคัดเลือกโดยมูลนิธิธารน้ำใจ

94 กฎหมายและระเบียบใหม่
หนังสือเวียนสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๓/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๕
เรื่อง หลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขัน เกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชี
และการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ และ ที่ สร ๐๗๐๓/ว ๑๒ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน
๒๕๒๕ เรื่อง การคัดเลือกเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ พร้อมทั้งคำอธิบาย

108 ท้ายเล่ม

บทบรรณาธิการ

“วารสารข้าราชการ” ฉบับนี้ เป็นฉบับต้อนรับปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๒๖ ในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำวารสารข้าราชการ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยจงบันดาลให้ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่าน “วารสารข้าราชการ” ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความสำเร็จ เจริญรุ่งเรือง ทั้งในหน้าที่การงาน และชีวิตส่วนตัวตลอดไป

ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่เคารพคงสังเกตเห็นแล้วว่า “วารสารข้าราชการ” ฉบับที่ท่านถืออยู่นี้ มีความเปลี่ยนแปลงหลายประการ ตั้งแต่ปก ซึ่งได้จัดพิมพ์ด้วยระบบออฟเซต จนถึงการจัดวางรูปเล่มภายใน และความเข้มข้นของเนื้อหาสาระทั้งคอลัมน์ประจำ บทความพิเศษเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาชนบทแนวใหม่ ซึ่งเป็นนโยบายและภาระกิจเร่งด่วนของรัฐบาลที่ท่านสมาชิกทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคจำนวนมากอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามนโยบายดังกล่าว รวมทั้งบทสรุปจากการสัมภาษณ์ คนไทยตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้าราชการและคนของรัฐที่น่าภูมิใจทั้งสามท่าน ทั้งนี้ไม่นับรวมเรื่องอื่น ๆ ที่จะทำให้ท่านผู้อ่านได้รับความรู้ทั้งด้านวิชาการ แนวทางปฏิบัติ ตลอดจนความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวงราชการ

ทั้งหมดนี้เป็นความพยายาม ขันต้น ของเราที่จะปรับปรุง “วารสารข้าราชการ” ให้เป็นหนังสือที่คัมภีร์คุณค่าและน่าอ่านอย่างแท้จริง เพื่อตอบสนองน้ำใจและความกรุณาที่ท่านสมาชิกทั้งหลายมีต่อ “วารสารข้าราชการ” ด้วยดีตลอดมา และเพื่อชดเชยการที่เราจำต้องปรับปรุงราคา และอัตราการบอกรับเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยเพื่อความอยู่รอดด้วย

หวังว่า “วารสารข้าราชการ” ฉบับนี้ คงให้คุณค่าและประโยชน์แก่ท่านได้มากกว่าเดิม และหากท่านจะกรุณาส่งข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปยัง “วารสารข้าราชการ” ได้ก็จะเป็นพระคุณยิ่ง

บรรณาธิการ

พรปีใหม่

ศรีศรีปีใหม่แล้ว	เวียนมา
พรเลิศประเสริฐหา	เพริศแพรว
จตุรพิธพรปรา-	กฎเกิด
ทกข์โศกโรกภัยแล้ว	กลาดพันตลอด

เรื่องเรื่องเรือศรีศรีปีใหม่แล้ว

พรเพริศแพรวเชิญมาพาสุขสม
หงอายุ วรรณะ สุขารมณ
พลานามัย ชื่นชม สมใจกาย
ให้ปราศจากสิ่งร้ายมารายกล้า
ทั้งทกข์โศก โรกภัยข่า จงสูญหาย
ให้อยู่ดี มีสุข สนุกสบาย
อันตราย กลาดแล้ว ผ่องแผ้วเทอญ

อ้างฟ้าอวยสุขให้	หรรษา
อ้างพระก่อกศลา	เกิดเกอ
อ้างบุญที่ท่าหา	พรเพิ่ม
อ้างสงศกคสทเธอ	โศกข่าสำราญฯ

จุมพฏ อาชนิจกุล ผู้ประพันธ์
ในนาม วารสารข้าราชการ

ในแวดวงข้าราชการ

โครงการบ้านพักข้าราชการ ในส่วนภูมิภาค

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ มีมติให้สำนักงาน ก.พ. เชิญผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานประมาณ และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาจัดโครงการศูนย์บ้านพักข้าราชการในส่วนภูมิภาค โดยเน้นพื้นที่ชนบทยากจนก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการพลเรือนคงอยู่ปฏิบัติงานในชนบทต่อเนื่องกันไป

ที่ประชุมคณะบุคคลดังกล่าวพิจารณาเรื่องนี้เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ ประมวลความเห็นได้ว่า โครงการจัดตั้งศูนย์บ้านพักข้าราชการในส่วนภูมิภาคควรเริ่มดำเนินการในเขตจังหวัดชนบทยากจนก่อน และน่าจะดำเนินการปีละไม่น้อยกว่า ๑๐ จังหวัด จังหวัดละ ๑ อากาศ เป็นอาคารขนาด ๓๐-๕๐ หน่วย เพื่อไม่ให้เป็นโครง

การที่ยาวนานเกินไปและสามารถให้บริการแก่ข้าราชการได้กว้างขวาง สำหรับขอบเขตการช่วยเหลือให้เข้าอยู่อาศัยให้แก่ข้าราชการตำแหน่งระดับ ๑-๕ ลำดับการเข้าอยู่อาศัยเน้นข้าราชการตำแหน่งระดับ ๓ ที่เป็นข้าราชการแรกบรรจุ

สำหรับงบประมาณที่จะใช้ในการนี้ให้กรมธนารักษ์ตั้งงบประมาณผูกพันเป็นรายปี หากไม่สามารถตั้งงบประมาณประจำปี ได้ให้การเคหะแห่งชาติกู้เงินและกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันมาดำเนินการก่อน ขณะนี้สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการสอบถามไปยังองค์กรกลางต่างๆ คือ ก.ค., ก.อ., ก.ต. และ ก.ม. เพื่อขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการสร้างบ้านพัก ตลอดจนความต้องการบ้านพักของข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อนำมาประกอบการจัดโครงการศูนย์บ้านพักข้าราชการได้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงมากที่สุด ทั้งนี้ได้มอบหมายให้การเคหะแห่งชาติช่วยพิจารณาดำเนินการ ออกแบบอาคารศูนย์บ้านพักข้าราชการและประมาณการก่อสร้าง เพื่อที่จะได้ทราบวงเงินดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไป

สะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา และถนนบริเวณจังหวัด นนทบุรีและจังหวัดปทุมธานี

กรมโยธาธิการโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีว่าจ้างบริษัท Sumitomo Construction Co., Ltd. แห่งประเทศญี่ปุ่นเป็นผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างงานตามโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาและถนนบริเวณจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดปทุมธานีจากบริษัทผู้รับจ้างเหมาก่อสร้างทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งยื่นความจำนงเข้าประกวดราคา รวม ๒๐ ราย โดยผลการเปิดซองประกวดราคาปรากฏว่าบริษัท Sumitomo Construction Co., Ltd. ได้เสนอราคาก่อสร้างต่ำสุด รวมเป็นเงิน ไทย ทั้งสิ้นประมาณ ๖๔๕, ๘๑๗, ๖๕๐ บาท ซึ่งต่ำกว่าราคากลางเป็นเงินประมาณ ๙๙.๗ ล้านบาท.

การใช้ประโยชน์แสงอาทิตย์ เพื่อการพัฒนาชนบท

กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในการนำพลังงานจากแสงอาทิตย์มาใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง และเผยแพร่ประโยชน์ให้ภาคอุตสาหกรรมและเอกชนทราบเพื่อกระตุ้นให้มีการใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์มากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้มีการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์รับและเปลี่ยนพลังงาน.

แสงอาทิตย์มาใช้ประโยชน์เป็นการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง โดยในขั้นต้นนี้กระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินการไปแล้วคือใช้แสงอาทิตย์ผลิตกระแสไฟฟ้าสำหรับใช้กับเครื่องรับโทรทัศน์ประจำหมู่บ้านห่างไกลเป็นผลสำเร็จและผลิตกระแสไฟฟ้าสำหรับหมู่บ้านเพื่อความมั่นคง สำหรับ路子ระบบเซลล์แสงอาทิตย์ในขั้นต่อไปได้แก่การสูบน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในชนบทและการชลประทานไร่นา และการเดินเครื่องจักรกลในกิจการอุตสาหกรรมในชนบท

ผังเมืองรวมที่สมบูรณ์ ๓ แห่ง แรกในประเทศไทย

สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับหน่วยราชการต่างๆ ออกผังเมืองรวมสำหรับเชียงใหม่ ระยองและพัทยา แยกเขตการใช้ที่ดินออกตามความเหมาะสมเพื่อป้องกัน ภาวะกลายเป็นเมืองมีปัญหาแบบกรุงเทพฯ โดยชี้แจงถึงหลักการในการวางผังเมืองว่ายึดหลักศึกษาถึงจำนวนประชากร การขยายตัวของประชาชนและเมือง ขนาดของที่ดิน การใช้ที่ดิน เพื่อวางแผนให้สอดคล้องกับสาธารณูปโภคสภาพทางเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศ โดยแบ่งเขตผังเมืองเป็นเขตต่างๆ เช่น ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม เขตอนุรักษ์ สำหรับการคัดเลือกท้องที่ที่จะวางผังเมืองนั้นพิจารณาตามนโยบายการพัฒนาประเทศตามแผน

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ที่ให้เร่งพัฒนาเมืองหลัก ๕ เมือง คือ เชียงใหม่ นครราชสีมา สงขลา ขอนแก่น ชลบุรี และโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

ผังเมืองทั้ง ๓ ผังนี้อยู่ระหว่างการประกาศให้ประชาชนทราบ มีกำหนดปิดประกาศ ๙๐ วัน และภายใน ๙๐ วันถ้ามีประชาชนที่เกี่ยวข้องและมีผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียไม่เห็นด้วยก็ให้เรียกร้องภายใน ๙๐ วันคือผังเมืองระยองและพิทยาภายในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๒๖ และผังเมืองเชียงใหม่ภายใน ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

ต่อจากนั้นถ้าไม่มีประชาชนคัดค้าน ทางสำนักผังเมืองจะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อเซ็นอนุมัติออกเป็นกฎกระทรวงต่อไป และจะมีผลบังคับใช้เป็นเวลา ๕ ปีนับแต่วันออกเป็นกฎกระทรวง

รับสมัครสอบบุคคลเข้ารับราชการ


- ตำแหน่งช่างเครื่องกล ๑ (ค้ำช่างกลโรงงาน) วุฒิ ปวช. ช่างกลโรงงาน
- ตำแหน่งช่างเทคนิค ๒ วุฒิ ปวส. ทางช่างอิเล็กทรอนิกส์
- ตำแหน่งช่างสำรวจ ๒ วุฒิ ปวส. ทางช่างสำรวจ

- ตำแหน่งเจ้าหน้าที่พลศึกษา ๓ วุฒิปริญญาตรีทางพลศึกษา หรือสุขศึกษา
- ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๓ วุฒิปริญญาโทจากต่างประเทศทางเศรษฐศาสตร์

ผู้สนใจและมีวุฒิถึงกล่าวติดต่อบรรยายละเอียดและสมัครสอบได้ที่กองการสอบสำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๒๘๑-๓๓๓๓ ต่อ ๕๐ หรือ ๖๖ ในเวลาราชการระหว่างวันที่ ๕-๒๕ มกราคม ๒๕๒๖

ปฏิทินการฝึกอบรมเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

- หลักสูตรนักบริการระดับสูง ๑๐-๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖
- หลักสูตรการวางแผนและโครงการ ๒๖-๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖
- หลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ๑-๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖
- หลักสูตรการจัดการสำนักงาน ๒๑-๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

ข้าราชการผู้สนใจขอทราบรายละเอียดได้ที่สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ตึกสถาบันมะเร็งแห่งชาติ ชั้น ๗ ถนนพระราม ๖ กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๒๘๑-๕๐๒๐ 

ข้าราชการกับงาน การพัฒนาชนบทแนวใหม่

ไพโรจน์ สุจินดา*

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) ได้จัดประชุมผู้บริหารระดับสูงในส่วนกลาง คือ อธิบดีของกรมต่างๆ ในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และยังรวมถึงรองอธิบดี หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่างๆ ผู้ตรวจราชการที่สังกัดอยู่ในกระทรวงหลักทั้ง ๔ ศักดิ์ และผู้บริหารระดับสูงในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง ๗๒ จังหวัด โดยมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี^{๑/} ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขานุการ ก.พ. เลขานุการ คณะกรรมการพัฒนา การ เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้กล่าวปราศรัยและให้นโยบายการพัฒนาชนบทในแนวใหม่แก่ผู้เข้าประชุมในวันนั้น ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๓๐๐ คน นอกจากนั้นแล้ว กชช. ยังมอบให้คณะอนุกรรมการประสานแผนในระดับชาติและแผนส่วนภูมิภาคจัดประชุมชี้แจง นโยบาย และแนวทาง การ ปฏิบัติการพัฒนาชนบทในแนวใหม่แก่ผู้บริหารในส่วนภูมิภาค ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ คือ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด พัฒนาการจังหวัด นายอำเภอทุกอำเภอ ผู้แทนกระทรวงประจำจังหวัดของ ๔ กระทรวงหลัก รวมผู้เข้าประชุมรับฟังการชี้แจง จาก เจ้าหน้าที่ ของ ศูนย์ ประสาน การ พัฒนา

^{๑/} ผู้อำนวยการกองโครงการพัฒนาชนบท และเลขานุการศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

^{๒/} นายมีชัย ฤชุพันธ์

ชนบทแห่งชาติ (คปช.) และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงหลักทั้ง ๔ ประมาณ ๑,๓๐๐ คน

การประชุมดังกล่าวมานั้นนับว่าเป็นก้าวที่สำคัญต่อการเอาจริงเอาจังที่มุ่งผลในทางปฏิบัติให้การพัฒนาชนบทของประเทศก้าวไปในทิศทางที่ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ของชาติ และเป็นที่ยึดมั่นเหลือเกินว่ายังมีข้าราชการอีกเป็นจำนวนนับแสนคนทั้งที่เป็นนักวิชาการ นักวางแผน หรือผู้ปฏิบัติงานมิได้มีโอกาสเข้าร่วมฟังหรือรับทราบเรื่องเกี่ยวกับแนวนโยบายการพัฒนาชนบทของประเทศในทิศทางใหม่ที่จะให้มีการดำเนินการ ในช่วง ระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ นี้ ซึ่งก็คงอยากจะรับรู้และทราบเรื่องที่ได้มีการพูดกันในวันที่ได้กล่าวมานั้น ผู้เขียนใคร่ขอถือโอกาสนี้ให้ความกระจ่าง และความเข้าใจ ในเรื่อง การพัฒนาชนบทในแนวใหม่ของประเทศ รวมถึงให้ได้ทราบความเป็นมา สิ่งที่กำลังเป็นอยู่ และสิ่งที่กำลังจะทำได้ อาจมีข้าราชการหลายท่านได้เคยอ่านบทความเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทที่ ผู้เขียน ได้เคยลงในวารสารนี้เมื่อต้นปีที่แล้ว ก็คงจะมีความเข้าใจสาระเป็นพื้นฐานอยู่บ้างแล้ว เรื่องที่จะกล่าวในที่นี้จะให้ประโยชน์ต่อท่านให้ได้ทราบถึงความก้าวหน้าในทางปฏิบัติและยังมีอีกหลาย ๆ เรื่องที่สำคัญ ๆ เพิ่มขึ้นมา สำหรับท่านที่ไม่เคยอ่านและไม่ได้อ่าน

เรื่องในรายละเอียดมาก่อน ผู้เขียนก็จะให้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานพอสังเขปไว้ด้วย

จุดเริ่มต้น

คงจะไม่มีผู้ใดปฏิเสธได้ว่า ข้าราชการไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีส่วนรับใช้ประชาชนและมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ค่อย ๆ เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ จากการบริหารประเทศของรัฐบาลชุดต่างๆ ที่ผ่านมาต่างก็ได้ทุ่มเททรัพยากรทั้งกำลังคนและกำลังเงินลงไปเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นับเป็นจำนวนหลายแสนล้านบาท โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา ยังผลให้บังเกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งทางบวกและทางลบ ในด้านทางบวก เรื่องที่สำคัญได้แก่ รายได้โดยส่วนรวมของชาติเพิ่มสูงขึ้นในอัตราที่น่าพึงพอใจเมื่อเทียบกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอื่นที่อยู่บนพื้นฐานการพัฒนาระดับเดียวกัน หากกล่าวเป็นภาษาทางวิชาการก็พูดได้ว่า ผลผลิตมวลรวมของชาติเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๗ - ๘ ต่อปี ความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศได้เกิดขึ้นเป็น ส่วน ๆ (ในเมืองเป็นส่วนใหญ่ ในชนบทเป็นบางท้องถิ่นเท่านั้น) แต่อย่างไรก็ดีความเจริญดังกล่าวได้มีส่วนช่วยให้อัตราหรือจำนวนคนยากจนทั้งที่อยู่

ในเมืองและในชนบทลดน้อยลงถึงระดับที่^๒/ ซึ่งอัตราหรือสัดส่วนความยากจนของประชากรในระยะหลัง ๆ จะลดลงอย่างเชื่องช้า ในด้านทางลบนั้น นอกจากปัญหา ของสังคม ที่เสื่อม ทราม ลง อย่างน่าเป็นห่วงแล้ว (พิจารณาได้จากมีการเรียกร้องให้มีการพัฒนาจิตใจคนไทยกันมากขึ้น) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นปัจจัยพื้นฐานของการทำมาหากิน ของชาวชนบทที่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งได้แก่ ความเสื่อมโทรมในเรื่องดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น (โดยในเรื่องนี้อาจจะเป็นผลต่อการที่เมื่อมีการเร่งการพัฒนาในช่วงระยะของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๓ และแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๔ อัตราหรือสัดส่วนของความยากจนลดลงในอัตราที่ต่ำ ไม่เหมือนผล การพัฒนาในช่วงของแผนพัฒนา ฯ ฉบับแรก ๆ ที่อัตราความยากจนลดลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ยังอุดมสมบูรณ์อยู่) นอกจากนี้ในขณะที่การพัฒนาได้ขยายตัวมากขึ้น ส่วนราชการ หรือ องค์กรที่รับผิดชอบ ในการ พัฒนาก็มีเพิ่มมากขึ้น ขยายงานมากขึ้น การบริหารการ พัฒนา ต่างหน่วยต่างทิศ ต่างหน่วยต่างทำ เกิดการใช้ทรัพยากร ของชาติที่มี อยู่จำกัดที่ซ้ำซ้อนกัน

และแย่งกัน ขาดเอกภาพในด้านนโยบายและการจัดการ สภาพเช่นที่^๓ว่านี้เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในงานที่เกี่ยวกับการ บริหารการพัฒนาชนบทในช่วงของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๔

กล่าวโดยสรุป ภายใต้สภาพที่ประเทศชาติ มีทรัพยากรต่างๆ อยู่อย่างจำกัด (โดยเฉพาะด้านการเงินและกำลังคน) การปล่อยให้การบริหารการพัฒนาชนบทเป็นไปตามทิศทางที่ต่างหน่วยต่างทำแล้ว การพัฒนาย่อมไม่เกิดประสิทธิผลแก่ประชาชนในชนบทที่ยากจน การลงทุนในหลายๆ เรื่องอาจเกิดการสูญเปล่าในทรัพยากรที่ใช้ไป หรือเกิดผลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย และก็จะบังเกิดผลในทางลบติดตามมา ดังเช่นความเฉื่อยของอัตราการลดลงในความยากจนของประชาชนดังที่กล่าวมาแล้ว หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า กลยุทธ์หรือกลวิธีการพัฒนาชนบทที่ได้นำมาในอดีตนั้น (มุ่งการลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ที่จะให้ผลตอบแทนของการลงทุนสูงสุด และให้ทุกหน่วยงานทุ่มเทความสามารถในการพัฒนาเท่าที่แต่ละหน่วยจะพึงหาทรัพยากรมาได้) จะไม่บังเกิดผลไปในทางบวกอีกแล้ว มีแต่จะเกิดผลไปในทางลบมากขึ้นๆ ผลที่จะเห็นจุดสุดท้ายก็คือ ช่องว่างของประชาชนที่

			เมือง	ชนบท
๒/๔	ปี ๒๕๐๕-๒๕๐๖	สัดส่วนของประชากรยากจนมีอยู่ร้อยละ	๕๗	๖๑
๔	ปี ๒๕๑๑-๒๕๑๒	" "	๓๘	๔๓
๔	ปี ๒๕๑๘-๒๕๑๙	" "	๓๑	๓๕

อยู่ที่กันที กับประชาชนที่ยากจนชั้นแค้นก็จะเปิดกว้างยิ่งขึ้น ความไม่สงบสุขหรือความไม่มีความมั่นคงนานาประการ ก็จะปรากฏเด่นชัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการก่อการร้ายในเมืองหรือในชนบท อาชญากรรมต่างๆ โจรกรรม ความวุ่นวายของทางการเมือง ตลอดจนความเสื่อมของศีลธรรม และวัฒนธรรม ฯลฯ

แนวความคิดในการพัฒนาชนบท

ทุก ๆ รัฐบาลในช่วงระยะเวลา ๖-๗ ปีที่ผ่านมา ได้แสดงและแสดงเจตจำนงในการที่จะสร้างสังคมในชนบทให้มีความเจริญก้าวหน้าไปกับการพัฒนาในส่วนในเมือง แต่โอกาสที่จะได้เริ่มต้นไม่ว่าในด้านนโยบายหรือการดำเนินการ ดูเหมือนว่าแต่ละรัฐบาลนั้นมีอยู่น้อยหรือจำกัดมาก ดังนั้น แนวทางการพัฒนาชนบทที่เป็นรากฐานเพื่อหวังผลในระยะยาวจึงไม่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จุดเน้นของการพัฒนาชนบทจึงมุ่งหวังผลเพียงระยะสั้น ๆ ไม่มีความต่อเนื่อง เช่นการผันเงินสู่ชนบทเป็นปี ๆ ไป หรือการแก้ไขปัญหาด้านธรรมชาติให้กับชาวชนบทที่ประสบเคราะห์กรรมเป็นเรื่อง ๆ ไป เป็นต้น ผลการพัฒนาไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นแก่นเป็นสาร

แต่อย่างไรก็ดี ในช่วงของการบริหารประเทศโดยรัฐบาลของ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์

เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความเอาใจใส่และเอาจริงเอาจังกับการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะในด้านชนบท โดยได้มอบภารกิจให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(สศช.) ให้นำนโยบายการพัฒนาชนบทที่เสนอโดยคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๒๓

ไปดำเนินการกำหนดหลักการปฏิบัติเป้าหมายการพัฒนา พร้อมทั้งแผนการใช้ทรัพยากรต่างๆ ด้วย ภายใต้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำแผนพัฒนาชนบท โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ยากจนชั้น กำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาเป็นจังหวัดและอำเภอ (๓๘ จังหวัด ๒๘๖ อำเภอและกิ่งอำเภอ) และให้อำเภอกำหนดหมู่บ้านยากจน ๑๒๕,๐๐๐ หมู่บ้าน^{๕/} กำหนดวงเงินที่จะใช้ในการพัฒนาไว้ ๕ ปี เป็นเงินประมาณ ๘,๖๐๐ ล้านบาท กำหนดให้มีการจัดโครงสร้างและระบบการบริหาร การพัฒนาชนบทใหม่ โดยทั้งหมดนี้ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ กล่าวได้ว่าแผนพัฒนาชนบทยากจนนี้เป็นแผนนำร่อง เพื่อการพัฒนาชนบทโดยส่วนรวมที่มุ่งหวังผลในระยะยาว โดยเป็นแผนซึ่งมุ่งการเปิดโอกาสให้ประชาชนชาวชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น เปิดทางนำไปสู่การสนับสนุนให้ประชาชนที่ยากจนในชนบทค่อยๆ พึ่งตนเองได้ อันเป็นหนทางนำไปสู่

^{๕/} ข้อมูลที่มีการปรับปรุงแล้วจนถึงปัจจุบัน

การปกครองตนเอง โดยองค์กรของตนเอง ตาม ขบวนการประชาธิปไตย ทั้งนี้ โดยใช้กลไกการบริหารการพัฒนาที่ได้ปรับปรุงใหม่เป็นแกนในการปรับแนวทางการพัฒนา สร้างความเข้าใจกับประชาชนที่เข้าร่วมในการพัฒนา ยึดการประสานร่วมมือการดำเนินการจากส่วนราชการต่างๆ ทั้งภายในระดับเดียวและระหว่างระดับ ภายใต้แผนพัฒนาที่สอดคล้องกันของระดับต่างๆ รวมทั้งการทำงานที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลาที่กำหนดไว้ด้วยกัน (คือ การทำแผนพัฒนาระดับต่างๆ ที่สัมพันธ์กันในด้านเวลา เพื่อทันตามกำหนดการจัดสรรงบประมาณประจำปีในแต่ละปี) และที่สำคัญยิ่งก็คือการกระจายอำนาจการบริหารดำเนินงาน งบประมาณ ไปสู่จังหวัด

การนำแนวความคิดไปสู่ภาคปฏิบัติ

ก่อนเริ่มปฏิบัติการ ตามแนวทางการพัฒนาชนบทยากจน คณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบท พ.ศ. ๒๕๒๔ ขึ้น เพื่อมุ่งหวังให้เกิดเอกภาพในการบริหารการพัฒนาชนบทที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ภายใต้ระเบียบนี้เองจึงเป็นที่มาของการปฏิบัติการและการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ในปัจจุบัน กล่าวโดยย่อๆ ภายใต้ระเบียบ

นี้ มุ่งหวังที่จะให้มีการประสานงานเกิดขึ้นตั้งแต่ระดับนโยบายลง ไปถึงระดับการปฏิบัติในส่วนภูมิภาค โดยพุ่งเป้าไปสู่เป้าหมายหลักคือ ประชาชนในชนบทที่ยากจนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนในชนบทได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจ และเข้าร่วมในขบวนการพัฒนาด้วย ในระเบียบที่วางนี้ได้กำหนดให้มีองค์กรในระดับชาติ เรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน องค์กรในระดับภูมิภาค ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) และองค์กรในระดับตำบลหมู่บ้าน ได้แก่ คณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการ พัฒนา ชนบทระดับตำบล และคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน (กพม.) หรือคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. องค์กรในระดับต่างๆ เหล่านี้จะได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจาก กระทรวง ทบวง กรม องค์กรของรัฐ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ เพื่อให้การพัฒนาชนบทดำเนินการไปในทิศทางที่เหมาะสมกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการ กชช. ได้ตั้งคณะกรรมการชั้นช่วย แสวงหาแนวทาง กำกับ และดูแลการพัฒนาชนบทในด้านต่างๆ ๗ คณะ คือ

(๑) คณะอนุกรรมการประสานแผนในระดับชาติและแผนส่วนภูมิภาค มีรัฐมนตรี

ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน (นาย
มีชัย ฤชุพันธุ์) คณะอนุกรรมการนี้ได้ริเริ่มให้
กระทรวงมหาดทั้ง ๔ รวมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบ
ในนโยบายเรื่องแหล่งน้ำขนาดเล็ก การพัฒนาเพื่อ
ความมั่นคง การสร้างงานในชนบทและการพัฒนา
ชนบทในเขตพื้นที่ยากจน กำหนดกรอบนโยบาย
การพัฒนา เงื่อนไขการพัฒนาและแผนงานหรือ
โครงการที่จะพัฒนา ให้กับจังหวัดต่างๆ นอก
จากนี้คณะอนุกรรมการนี้ยังได้จัดทำระเบียบการ
ประสานแผนของกระทรวงกับแผนจังหวัดเพื่อเป็น
เครื่องมือในการดำเนินงานการประสานแผนและ
การทำงานระดับส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคด้วย

(๒) อนุกรรมการ แผนพัฒนา ระดับ
ภูมิภาคและท้องถิ่น ปลัดกระทรวงมหาดไทย
เป็นประธาน อนุกรรมการคณะนี้ นอกจากร่วม
กำกับดูแลให้ตำบล อำเภอ และจังหวัด จัดทำ
แผนพัฒนาโดยผ่านความเห็นชอบของ กสศ. กพอ.
และ กพจ. ตามลำดับแล้ว ยังมีหน้าที่เสนอแนะ
นโยบาย ที่เห็นว่า จะ เกิด ประโยชน์ ต่อ การ พัฒนา
ชนบทของแต่ละจังหวัดอีกด้วย และรวมทั้งการ
กำกับทำให้มีการฝึกอบรมในด้านการจัดทำแผนแก่
ข้าราชการ ในระดับภูมิภาคให้เกิดประสิทธิภาพใน
การทำงาน

(๓) อนุกรรมการ แผน และ โครงการ
เลขาธิการ สำนักงาน คณะ กรรมการ พัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นประธาน อนุ
กรรมการนี้ได้พิจารณากลับกรองนโยบาย แผน
งานหรือโครงการต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการในแต่
ละปีของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง
เสนอแนะหรือปรับแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับ
สถานการณ์เศรษฐกิจของชาติ ให้ข้อเสนอต่อ กชช.
ในรูปแบบหรือกลยุทธ์การพัฒนาที่เห็นว่าจะเกิด
ประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

(๔) คณะ อนุ กรรมการ ดิจิต ตาม และ
ประเมินผล ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็น
ประธาน อนุกรรมการคณะนี้จะติดตามการดำเนิน
การของโครงการต่างๆ ที่ได้รับการจัดสรรงบ
ประมาณตามแผนปฏิบัติการที่ใช้อยู่ร่วมกันระหว่าง
จังหวัดกับหน่วยงานเจ้าของโครงการ นอกจากนั้น
แล้วยังจะกำกับให้การดำเนินการให้เดินไปตามแผน
รวมทั้งเสนอข้อปัญหา อุปสรรค และข้อแก้ไข
แก่เจ้าของโครงการนั้นๆ และรายงานความก้าวหน้า
ของการพัฒนาในแต่ละโครงการให้กชช. ทราบ

(๕) คณะอนุกรรมการแผนกำลังคนเพื่อ
การพัฒนาชนบท^{๕/} เลขาธิการ ก.พ. เป็นประ
ธาน บทบาทของอนุกรรมการคณะนี้ ได้แก่ การ

^{๕/} ขณะนี้ได้ปรับปรุงเป็นคณะกรรมการแผนกำลังคนและประสิทธิภาพข้าราชการเพื่อพัฒนาชนบท

พิจารณากำหนดอัตรากำลังคนให้แก่โครงการต่างๆ เพื่อให้เพียงพอต่อหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติการพัฒนาชนบทในเขตยากจน นอกจากนี้ อนุกรรมการ คณะนี้ยังรับผิดชอบในการวางแผนกำลังคนเพื่อการพัฒนาชนบทในระยะยาวอีกด้วย และยังรับผิดชอบในการที่ให้มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพของข้าราชการในทุกระดับโดยเน้นในระดับภูมิภาค งานที่สำคัญที่จะดำเนินการต่อไปในระยะที่จะถึงนี้ การประสานแผนการฝึกอบรมของส่วนราชการต่างๆ ของ ๔ กระทรวง ให้เกิดการประหยัดและเกิดประสิทธิภาพในการฝึกอบรม

(๖) คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์การพัฒนาชนบท ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน การสร้างความเข้าใจและเผยแพร่ความก้าวหน้าของการพัฒนาชนบทที่กำลังทำอยู่ให้แก่ประชาชนและข้าราชการ เป็นความรับผิดชอบของอนุกรรมการชุดนี้ การประชาสัมพันธ์เรื่องการพัฒนาชนบทโดยทางวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือในรูปสื่อมวลชนอื่นใด อนุกรรมการนี้ได้ดำเนินการอยู่เป็นประจำ ตลอดระยะเวลา ๑ ปีที่ผ่านมา และขณะนี้กำลังดำเนินการอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและร่วมมือในการพัฒนาจากทุกๆ ฝ่าย และ

(๗) คณะอนุกรรมการที่ดิน นายอาณัติ อาภาภิรม อธิบดีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน การแก้ไขปัญหาในด้าน

นโยบายในเรื่องการไม่มีที่ดินทำกินของราษฎรในชนบท การบุกรุกทำลายป่า กรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินในเขตป่าสงวนหรือเขตป่าไม้ถาวร การจัดที่ทำกินเหล่านี้เป็นเรื่องที่คณะอนุกรรมการนี้รับผิดชอบ และได้ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติแล้ว เช่น ให้มีการจัดจำแนกประโยชน์การใช้ที่ดินในเขตป่าสงวนและป่าไม้ถาวร เป็นต้น

ผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการของคณะอนุกรรมการทั้ง ๗ คณะนั้น ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ศปช.) ในฐานะสำนักงานเลขานุการของ กชช. มีหน้าที่เป็นผู้ประสานและเชื่อมโยงเรื่องให้เกิดผลทางปฏิบัติ โดยเสนอเรื่องหรือข้อพิจารณาต่างๆ ของแต่ละอนุกรรมการให้ กชช. ทราบหรือพิจารณา ในบางกรณีก็จะดำเนินการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาหรือเพื่อทราบต่อไปในที่สุด

การปฏิบัติงานภายใต้ระเบียบและองค์การต่างๆ

เพื่อให้ การ ปฏิบัติ งาน ด้าน การ วาง แผน พัฒนาชนบทในแต่ละปีมีความชัดเจนในทิศทางที่จะ] สามารถดำเนินการร่วมกันได้ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทุกๆ ฝ่าย กชช. จึงได้กำหนดเจตนารมณ์ของการพัฒนาชนบท ซึ่งยึดการใช้แผนเป็นหลัก อันเป็นหัวใจสำคัญในระบบการบริหารการพัฒนาชนบทแนวใหม่ มีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นในการเป็นคู่หูเคราะห์ปัญหาและเลือกโครงการของรัฐที่ตนต้องการสำหรับแก้ปัญหาในหมู่บ้านชนบทของตน

๒. การให้เจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมมือกันดำเนินการให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่ประชาชนในท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุงด้วยตนเองได้ และให้เน้นความสำคัญในการสนับสนุนประชาชนที่ยากจนให้ทวีคูณมากที่สุด

๓. การให้กระทรวงหลักทั้ง ๔ ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ระดับตำบล เพื่อให้ผลงานของโครงการถึงมือประชาชนรวดเร็วขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดความซ้ำซ้อน สูญเปล่าในการปฏิบัติงานของรัฐ

และเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ ๓ ประการข้างต้น กชช. ได้กำหนดหลักการในทางปฏิบัติซึ่งรวม ๑๐ ประการ หลักการเหล่านี้ได้มาจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทฉบับต่างๆ ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ หลักการเหล่านี้เป็นเพียงหลักการกว้างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเท่านั้น การปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการนี้จะต้องอาศัยความริเริ่มของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดจนระเบียบวิธีปฏิบัติซึ่งหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เป็นผู้กำหนดขึ้นแล้ว หรือจะใ้กำหนดขึ้นต่อไป

รายละเอียดของหลัก ๑๐ ประการดังกล่าว มีดังนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกลาง อพป. เป็นผู้เสนอปัญหาให้สภาตำบล กำหนดความต้องการ โครงการ ของรัฐ ที่สอดคล้องกับปัญหาและสภาพของท้องถิ่น โดยความช่วยเหลือ และสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ ๔ กระทรวง ในระดับตำบล (กปต.)

๒. กระทรวงหลักทั้ง ๔ กำหนด กรอบนโยบายและลักษณะงานของตน ตลอดจนความสามารถทางเทคนิคและการเงินในการพัฒนาชนบท จากส่วนกลางให้แก่จังหวัดทราบอย่างชัดเจน

๓. จังหวัดเป็นจุดประสานระหว่างข้อ ๑. กับ ๒. ในรูปแบบซึ่งจังหวัดทำเป็นประจำทุกปี โดยให้คณะกรรมการพัฒนาอำเภอและกิ่งอำเภอเป็นองค์กรที่กลั่นกรองโครงการในด้านการจัดลำดับความสำคัญและการพิจารณาด้านวิชาการ

๔. กระทรวงทั้ง ๔ พิจารณาและตอบแผนจังหวัดล่วงหน้าก่อนเริ่มปีงบประมาณ

๕. การกำหนดพื้นที่ปฏิบัติการตามโครงการต่างๆ ให้ทุกระดับทำให้เสร็จสิ้นก่อนเริ่มปีงบประมาณ

๖. ให้แผนทุกระดับจากส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ และตำบลเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นระบบเดียวกัน

๗. ควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการตามข้อ ๕. ที่กระทรวงและ

จังหวัดตกลงกันแล้ว และให้จังหวัดเป็นผู้บริหารงบประมาณ (ตามหลักการที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๓/๒๐๗๘๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ เรื่องการบริหารงบประมาณในระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๔)

๘. ให้ทุกระดับใช้วิธีประสานงานระหว่างกระทรวงทั้ง ๔ อย่างใกล้ชิด เพื่อสนับสนุนแผนซึ่งสภาตำบลกำหนดขึ้นตามข้อ ๓.

๙. สนับสนุนบทบาทและภารกิจของสภาตำบล ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเมื่อโครงการของรัฐสิ้นสุดลง

๑๐. สนับสนุนให้เกิดระบบข้อมูล การติดตามและประเมินผลในทุกระดับ

นอกจากเจตนารมณ์และหลักการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลแห่งความร่วมมือ การผสมผสานกิจกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติของแต่ละองค์กรในระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน หรือที่เรียกว่ามีปฏิทินการวางแผนพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญโดยที่ปฏิทินนี้จะกำหนดให้มีการเตรียมการทำแผนไว้ล่วงหน้าเป็นเวลา ๑ ปี ซึ่ง

หมายความว่า ราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทในแต่ละปีนั้นจะมีหน้าที่ ๒ อย่างเกิดขึ้นพร้อมกัน ก็คือ ประการแรก ดูแล ควบคุม หรือปฏิบัติงานการพัฒนาในบึงบประมาณนั้น ประการที่สอง กิจ เตรียม ดำเนินการวางแผนของบึงบประมาณที่จะมาถึง เช่น ในปลายปี ๒๕๒๕ นี้ เรากำลังปฏิบัติการหรือดำเนินการพัฒนาสำหรับบึงบประมาณ ๒๕๒๖ ขณะเดียวกันเราก็เตรียมการทำแผนสำหรับบึงบประมาณ ๒๕๒๗ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในขณะนี้เกี่ยวกับเรื่องแผนพัฒนาชนบทยากจนที่จะดำเนินการสำหรับบึงบประมาณ ๒๕๒๗ ได้มีการจัดเตรียมเรื่องนี้ไว้ตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๒๕ และขณะนี้ (ธันวาคม) ได้เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแผนและโครงการที่จะดำเนินการในบึงบประมาณ ๒๕๒๗ เป็นต้น และเช่นเดียวกันขณะนี้ กระทรวง กรม จังหวัด อำเภอ และตำบลต่างก็อยู่ในภารกิจเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาชนบทของตน ภายใต้กรอบนโยบายที่กระทรวงหลักทั้ง ๔^{๖/} และกรอบนโยบายหลักทั้ง ๔^{๗/} ได้กำหนดไว้ กล่าวโดยย่อ ๆ ขบวนการพัฒนาชนบทแนวใหม่ในส่วนของราชการนั้น เป็นลักษณะการทำงานที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเคลื่อนไหว

^{๖/} กรอบนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข

^{๗/} กรอบนโยบายในด้าน ชนบทยากจน แหล่งน้ำขนาดเล็ก พื้นที่เพื่อความมั่นคง และ กตช.

ที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้แผนหรือแบบฟอร์ม กชช. ๑-๗^{๔/} เป็นสื่อกลางประสานการทำงาน ความเคลื่อนไหวของขบวนการทำแผนนี้จะสิ้นสุดลงที่การจัดทำแผนปฏิบัติการแล้วเสร็จคือก่อนสิ้นปีงบประมาณ (เดือนกันยายนของทุก ๆ ปี เช่น แผนปฏิบัติการ^{๕/} สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๒๗ จะต้องแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ปี ๒๕๒๖ เป็นต้น) วงจรการจัดทำแผนสำหรับปีต่อ ๆ ไปก็จะเริ่มขึ้นใหม่เป็นวัฏจักร

ในช่วงปีสุดท้ายของแผนฯ (๒๕๒๗-๒๕๒๘) รัฐจะดำเนินการอย่างไรกับการพัฒนาชนบท

เรื่องหรือสาระสำคัญที่ผู้บริหารระดับสูง ได้ฝากไว้กับผู้บริหารใน ระดับอธิบดีและผู้ว่าราชการ

จังหวัด ก็คือ การขอให้ข้าราชการทุกระดับชั้นร่วมใจ ร่วมความคิดกันในการทำงาน ภายใต้ระบบ การ พัฒนา ชนบท แนว ใหม่ ที่ ได้ กำหนดเจตนารมณ์ หลักการ กติกา และเงื่อนไข ที่ให้ทุกฝ่าย เข้ามามี ส่วน ร่วม รวมทั้ง ราษฎร ในระดับตำบล เพื่อให้เกิดพลัง ในการพัฒนา กระทรวงหลักทั้ง ๔ ได้แสดงเจตจำนงแน่วแน่ที่แก้ไขปัญหาพื้นฐานของการพัฒนาในส่วนที่ตนรับผิดชอบ โดยเฉพาะจะสนองหรือให้บริการแก่ประชาชนตามความต้องการที่ประชาชนได้เสนอมาตามขั้นตอนของการวางแผน แผนงานที่สำคัญที่กระทรวงทั้ง ๔ กำหนดไว้ในกรอบนโยบายได้แก่ (๑) แผนงานบริการสังคมขั้นพื้นฐาน (๒) แผนงานกิจกรรมพื้นฐานทาง เศรษฐกิจ ใน ระดับ หมู่บ้าน (๓) แผนงานการผลิตและพัฒนาอาชีพ (๔) แผนงานพัฒนาองค์กรท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น (๕) แผนงานงานพัฒนาสตรี เด็ก และ

^{๔/} กชช. ๑ คือ แผนตำบล

กชช. ๒ คือ แผนอำเภอ

กชช. ๓ คือ แผนจังหวัด

กชช. ๔ คือ เอกสารยืนยันของกรมกับแผนจังหวัด

กชช. ๕ คือ เอกสารยืนยันที่กรมและจังหวัดเห็นพ้องต้องกัน เพื่อจังหวัดจะได้จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการของจังหวัด

กชช. ๖ คือ กรอบนโยบายของกระทรวงทั้ง ๔ และกรอบนโยบายของ ๔ นโยบายหลักของรัฐบาล

กชช. ๗ คือ เอกสารยืนยันการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปฏิบัติการ

^{๕/} แผนซึ่งบอกความชัดเจนว่า จะทำอะไร โดยใคร ที่ไหน อย่างไร เวลาใด ใช้ทรัพยากรเท่าใด ฯลฯ

เยาวชนชนบท (๖) แผนงานให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในชนบท และ (๗) แผนงานพัฒนาด้านวัฒนธรรมศิลปะ และการพัฒนาจิตใจ ทั้ง ๗ แผนงานนี้มีโครงการรวมทั้งสิ้น ๑๕๕ โครงการ^{๑๐/} ประมาณว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาไม่ต่ำกว่าหมื่นล้านบาทในปี ๒๕๒๗ และจะมากขึ้นในปี ๒๕๒๘ และ ๒๕๒๙ ตามลำดับ

นอกจากนี้แล้วกระทรวงหลักทั้ง ๔ ยังได้ให้ความมั่นใจในทางปฏิบัติที่จะให้ดำเนินไปตามทิศทางการพัฒนาชนบทแนวใหม่ โดยจะยึดความมีเอกภาพในการบริหารการพัฒนาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในส่วนกลางได้กำหนดองค์กรภายในกระทรวงขึ้นรับผิดชอบการพัฒนาชนบทขึ้นโดยเฉพาะ และในแต่ละจังหวัดได้แต่งตั้งผู้แทนกระทรวงประจำจังหวัดขึ้นเพื่อรับผิดชอบประสานนโยบายของกระทรวงและระหว่าง กระทรวงภายในจังหวัดนั้น ๆ และในขณะเดียวกันก็ให้มีผู้แทนของกระทรวงประจำตำบล ทำหน้าที่อยู่ในคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (กปต.) ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นภารกิจที่จะต้องทำและจะเกิดขึ้นตั้งแต่ปัจจุบันนี้เป็นต้นไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อหวังผลสำหรับแผนพัฒนาชนบทประจำปีงบประมาณ ๒๕๒๗

ความเคลื่อนไหวของการพัฒนาชนบทไปในทิศทางที่คืบหน้าลงจะไม่ขึ้นอยู่กับภารกิจที่กระทรวงการ บริหาร ที่มี เอกภาพ แต่เพียง อย่างเดียวเท่านั้น เรื่องที่ กชช. มีความตระหนักอยู่เป็นอันมากก็คือ คุณภาพของข้าราชการ ใน ระบบ ที่ จะ สามารถทำงาน ได้อย่าง มี ประสิทธิภาพ ในเรื่องนี้ กชช. ได้มอบหมายให้ อนุกรรมการพัฒนากำลังคนและประสิทธิภาพข้าราชการ เพื่อพัฒนาชนบทรับผิดชอบที่จะให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติในการให้ข้าราชการมีประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ ในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค การดำเนินการในค้ำนี้ จะเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ เป็นต้นไป ภารกิจที่สำคัญที่ กชช. มุ่งหวังให้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ก็คือ การให้หน่วยงานทุกระดับพัฒนาระบบข้อมูลขึ้น โดยในเบื้องต้นนี้ได้ประสานงานสถาบันประมวลข้อมูลเพื่อการศึกษาและพัฒนาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อดำเนินการ (๑) ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับหมู่บ้าน และอำเภอเข้าเป็นคลังข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวางแผน (๒) ประมวลและจำแนกข้อมูลในด้านการปฏิบัติการตามโครงการเพื่อประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ (๓) ติดตามประเมิน

^{๑๐/} ไม่รวมโครงการที่อยู่ในนโยบายหลักทั้ง ๔ ซึ่งประมาณว่าจะใช้งบประมาณสำหรับปี ๒๕๒๗ ไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาท

ความสำเร็จของโครงการในรูปผลโดยตรงของโครงการ และผลกระทบของโครงการ ทั้งในด้าน พฤติกรรม สังคม และประสิทธิภาพในการผลิต

สถาบันประมวลข้อมูลนี้จะบริการข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์กับทุกหน่วยงาน หรือองค์กรที่

เกี่ยวข้อง หรือสนใจโดยมุ่งหมายว่าต่อไปการวางแผนพัฒนาชนบทของแต่ละระดับจะมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันยิ่งขึ้น เพราะมีการได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่มีการบันทึกไว้อย่างเป็นระบบและสามารถนำมาใช้ได้อย่างคล่องตัว

สรุป

การพัฒนาชนบทให้มีความเจริญและก้าวหน้าขึ้น คงจะไม่ขึ้นอยู่กับฝ่ายของทางราชการ แต่เพียงอย่างเดียว ความพร้อมของประชาชนที่จะตอบสนองและให้ความร่วมมือย่อมเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน แต่อย่างไรก็ดี ราชการนั้นมีส่วนและบทบาทที่จะกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาขึ้นได้ โดยใช้กลไกการทำงานที่ถูกต้อง ข้าราชการในกลไกนั้นมีความเข้มแข็ง ชยันเอาจริงเอาจัง ไม่คดโกงหรือเอารัดเอาเปรียบ มีแนวความคิดการพัฒนา ตลอดจนวิธีการพัฒนาที่มุ่งสู่ทิศทางเดียวกัน มีการร่วมมือร่วมใจกัน การพัฒนาชนบทในแนวใหม่จะไม่ประสบผลเลย ถ้าข้าราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับผู้บริหารเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของรัฐบาลชุดนี้เท่านั้น หากความคิดเป็นคั่งที่กล่าว ความโศคร้ายก็จะตกอยู่กับประชาชน โดยเฉพาะกับประชาชนในชนบทที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ. และผลกระทบทางลบก็จะตกถึงประเทศชาติโดยส่วนรวม ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารูปการณ์คงจะไม่เกิดขึ้นดังเช่นที่ว่าการค่อย ๆ ปรับปรุงไปให้ดีขึ้นตามสถานภาพในอนาคต ควรจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดแทนที่จะปฏิเสธหรือไม่รับโดยสิ้นเชิง ๑๖

สู่ชนบท : เส้นทางสำคัญ ของราชการ

ประเทศไทยทำการพัฒนาชนบท
ต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่า
๒๐ ปี... ทำไมชาวชนบทไม่มี
ฐานะดีขึ้น ประเทศเราเคยมีคน
ยากจนในอดีต ๑๐ ล้านคน
↓
ปัจจุบันก็ยังเหมือนเดิม แล้วยัง
อาจจะมากขึ้นด้วยซ้ำไป

การพัฒนาชนบทไม่ใช่เรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในบั้นหรือบั้นที่แล้ว ประเทศไทยทำการพัฒนาชนบทกันต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ถ้าจะเปิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ ๑ มาจนถึงฉบับปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการบรรจุเรื่องการพัฒนาชนบทเอาไว้ทุกฉบับ รัฐบาลทุกยุค ทุกสมัย ก็ทำเรื่องนี้กันมาต่อเนื่อง ใช้จ่ายเงินกันไปก็มากมายมหาศาล หน่วยงานราชการต่าง ๆ หลายแห่งกระจายทั้งกำลังคน กำลังเงิน กันลงไปในการพัฒนาชนบทตลอดมา ถ้าดูแต่ละโครงการที่ทำกันมาเพื่อพัฒนาชนบท ในอดีตจะเห็นว่าก็มีโครงการดี ๆ หลายโครงการ และผลจากการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ก็ยังไม่เห็นเป็นประจักษ์พยานได้ แต่ที่น่าคิดก็คือ ทำไมชาวชนบทไม่มีฐานะดีขึ้น ประเทศเราเคยมีคนยากจนในชนบทในอดีต ๑๐ ล้านคน ปัจจุบันนี้ก็ยังไม่เหมือนเดิม แล้วยังอาจจะมากขึ้นด้วยซ้ำไป

ถ้าเราย้อนกลับไปดูการพัฒนาชนบทในอดีต เราอาจเห็นสาเหตุของความไม่สำเร็จบางประการ ที่จะนำมาเป็นบทเรียนได้บ้าง

เจตนาดีอย่างเดียวไม่เพียงพอ

การพัฒนาชนบทที่เราทำมานั้น เราอาศัยเจตนาดีของแต่ละบุคคลเป็นหลัก ราชการส่งคนไปศึกษาดูงานในต่างประเทศกันมากก็นับได้ว่าคงจะทั่วโลกมาแล้ว ทุกคนได้เห็น ได้พบสิ่งต่างๆ ที่คิดว่าดีและเป็นประโยชน์ ก็คิดนำกลับมาใช้ในประเทศของเรา แล้วก็พยายามจะทำเป็นโครงการพัฒนาออกมา แต่ลักษณะที่ทำก็เป็นรูปแบบของต่างคนต่างทำ คนที่ไปเห็นมาว่าเรื่องโภชนาการเป็นเรื่องสำคัญ การมีโภชนาการดีจะทำให้คนแข็งแรง มีสมอင့်ดี ฉลาด ก็ทำโครงการโภชนาการในชนบท มีการสอนว่าอาหารอะไรมีคุณค่าต่อร่างกาย ความพอเพียงของร่างกายจะต้องการโปรตีนวันละเท่าไร แป้งวันละเท่าไร แต่ชาวบ้านรู้ไปแล้วก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะหากินแทบไม่มีจะกินอยู่แล้ว จะเอาเวลาที่ไหนไปคิดว่าอาหารที่จะกินเข้าไปในแต่ละวันมีอะไรอยู่เท่าไร ความสำเร็จก็ไม่เกิดขึ้น คนขาดอาหารก็ยิ่งเหมือนเดิม

ช่วยกันทำจนเกิดความซ้ำซ้อน

หน่วยงานต่างๆ หลายหน่วยงาน ลงไปปฏิบัติหน้าที่ของตนในพื้นที่ต่างๆ ในชนบทแล้วเห็นว่า น่าจะมีส่วนช่วยเหลือพัฒนาชนบทได้ ก็ขยายโครงการขึ้น จนกระทั่งเกิดความซ้ำซ้อนกันทั่วไปหมด หน่วยงานหนึ่ง ไปทำการสำรวจจุดเจาะในพื้นที่ชนบทเห็นว่าเครื่องมือของตนใช้ชุกน้ำ

บาดาลได้ก็ช่วยชุกน้ำบาดาลให้ เมื่อชุกไปๆ เห็นว่าเป็นประโยชน์ก็เลยขยายโครงการชุกน้ำบาดาลไปด้วย กรมอื่น ๆ อีกหลายกรมก็ทำในลักษณะทำนองเดียวกันนี้ ผลที่สุดเรื่องประเภทนี้เลยมีไปหมดไปหมด ไม่รู้ว่ากรมไหนทำกันบ้าง และผลมุ่งหวังสุดท้ายคืออะไร

ขยายตัวจนไม่มีขอบเขต

หน่วยงานต่างๆ เข้าไปทำงานอย่างหนึ่งแล้วเห็นว่าผลงานที่ทำไปแล้วตามหน้าที่ของตนไม่ได้ผลสำเร็จ เพราะหน่วยงานอื่นที่ตองมีหน้าที่รับช่วงต่อไปยังรับไม่ได้ทันการ เพราะการไม่สอดคล้องกับในเรื่องต่างๆ ก็รอไม่ไหว เลยขยายขอบเขตของตนให้สมบูรณ์ เบ็ดเสร็จภายในตัวไปด้วย เช่น กรมหนึ่งไปทำถนน เมื่อทำเสร็จเห็นว่าจะต้องพัฒนาคนด้วย มิฉะนั้น ประโยชน์จากถนนที่ทำก็จะไม่เกิด จะรอคนอื่นมาพัฒนาคน เห็นว่าไม่ทันการ ก็เลยขยายขอบเขตคนเข้าไปพัฒนาคน พัฒนาอาชีพเข้าด้วย หรือข้างฝ่ายอีกกรมหนึ่งมีหน้าที่พัฒนาคน ทำแล้วก็เห็นว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนาวัตถุควบคู่ไปด้วย ก็ขยายขอบเขตพัฒนาคนวัตถุเพิ่มเข้าไปอีก เป็นต้น ทำให้ต่างคนต่างไม่รู้ว่าหน้าที่หลักที่จะต้องไปทำในชนบทของตนคืออะไรกันแน่



สถาพัฒนาฯ ไม่ได้อยู่ในฐานะผู้บงการ
แต่เป็นเพียงคนที่จะช่วยให้เกิดการประสาน
งานของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

นายมีชัย ฤชุพันธุ์

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

การพัฒนาชนบทมิใช่แต่จะมีกระทรวงเข้ามาเกี่ยวข้องเพียง ๔ กระทรวงเท่านั้น ที่จริงแล้ว
ทุกกระทรวงต้องเข้ามา แต่ในปีนี้เป็นปีเริ่มแรกจึงเอา ๔ กระทรวงหลักได้แก่ กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เข้ามาก่อนเพราะ
เป็นกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงมากที่สุด

สำหรับการที่สถาพัฒนาฯ เข้ามาเป็นผู้ประสานงานนั้น ต้องเข้าใจว่าสถาพัฒนาฯ ไม่ได้เป็นผู้
บงการ แต่เป็นเพียงคนที่จะช่วยให้เกิดการประสานงานของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้เกิดหลักเกณฑ์การ
ประสานงานที่แน่นอน ระเบียบประสานแผนของ กชช. พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่เกิดจากการปรึกษาหารือของกระทรวง
ทั้ง ๔ มิใช่เกิดจากสถาพัฒนาฯ

เมื่อมีระเบียบ มีการประสานแผนแล้ว ต่อไปกรมไหน กระทรวงไหน จะไปอยู่ในพื้นที่
จังหวัดต่าง ๆ ผู้ว่าฯ และทางจังหวัดจะต้องรู้ตลอด และการทำการพัฒนาชนบทขณะนี้ทำเป็นไฟโอเนียร์
ก่อน เมื่อทำแล้วก็ต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อด้วย

กชช. กับ กชช. ไม่ได้แย่งงานกันทำ กชช. เป็นนโยบายเฉพาะกิจของรัฐบาล ที่แก้ความเดือดร้อน
ของคนหลังฤดูเก็บเกี่ยว แต่การจะทำโดยเอาเงินไปแจกเขาเฉยๆ ทำไม่ได้ ต้องให้เขาทำงานที่เกิดประโยชน์ก่อน
เป็นลักษณะการช่วยเหลือเฉพาะกาลของรัฐบาล และการสร้างองค์การของราษฎร คือสภาตำบล ให้มีประสิทธิภาพ
รู้งานรู้วิธีแก้ปัญหา ส่วน กชช. เป็นการวางระบบพัฒนาชนบททั่วไป ส่วนราชการต่าง ๆ จะเป็นคนลงไปทำ โดย
อาศัยความรู้ ประสบการณ์ จาก กชช. มาใช้เป็นส่วนใหญ่

การพัฒนาชนบทแผนใหม่ ไม่ใช่ให้ข้าราชการไปสั่ง ส่งเขาทำแต่ต้องมีหน้าที่
ไปควบคุมดูแลเขาบ้าง ให้ราษฎรเขาคิดเขาทำเองด้วย ถ้าเขาทำได้เองเมื่อไหร่ ภาระของราชการ
ก็จะลดน้อยลง

แก่นที่ปลายเหตุเป็นส่วนใหญ่

โครงการต่าง ๆ ที่ทำเพื่อพัฒนาชนบทตลอดมานั้น มักจะบอกไม่ได้ว่าทำแล้ว จะยกฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรได้หรือไม่ อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหามักจะแก่นที่ปลายเหตุ เช่น ราษฎรขาดน้ำ ก็เอาแท่งค้ำน้ำไปให้ จริงอยู่ราษฎรมีน้ำใช้แต่มันก็เป็นปลายเหตุ เพราะไม่ได้แก้สึกลงไปถึงว่า เหตุใดราษฎรไม่มีน้ำใช้

เราได้อะไรบ้างจากประสบการณ์

ที่ย่านมา

ถ้าจะมองในแง่ลบ ก็อาจกล่าวได้ว่า เราทำการพัฒนาชนบทแบบสั้นเปลือก เปลือกทั้งคนทั้งเงินกันตลอดมา โดยหาตัววัดหรือตัวชี้ความสำเร็จไม่ได้ และทำกันแล้วก็ไม่มีใครสามารถให้คำตอบได้ว่า เราจะยกฐานะราษฎรในชนบทให้ดีขึ้นได้เมื่อไร เพราะเหตุว่า สิ่งที่ทำกันมาทั้งหมดในอดีตเป็นโครงการเล็ก ๆ เต็มไปหมดทั่วประเทศที่ไม่สามารถจะมีใครมองเป็นภาพรวม หรือนึกเป็นภาพทั้งหมดออกมาได้เลย คนที่จะคิดสิ่งใดว่าจะต้องทำอะไรที่ไหน เมื่อไร เป็นคนที่มาจากส่วนกลาง ซึ่งไม่รู้ปัญหาแท้จริงของชนบทมาตลอด แต่คนในภูมิภาคซึ่งรู้อะไรก็ไม่เคยได้มีโอกาสคิดได้เสนอความเห็น ถ้ามองแบบธุรกิจก็เรียกกันว่าลงทุนกัน ไปแล้วไม่คุ้มทุนเสียมากกว่า

แต่ถ้าจะมองในแง่บวกบ้าง ก็คงกล่าวได้ว่า สิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาก็เป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ว่าทำมาทั้งหมดแล้วไม่ประสบความสำเร็จนั้น ปัญหาอยู่ที่ไหน แม้จะต้องใช้เวลารวม ๒๐ ปี ที่จะหาประสบการณ์ก็ยังไม่สาบสูญ ไปที่จะเอาของที่เห็นว่า ไม่ดีนั้นมาแก้ไขแล้วเดินทางในการพัฒนาชนบทกันในทางที่ถูกต้องเหมือนกัน

พัฒนาชนบทแนวใหม่ : อะไรคือองค์ประกอบของความสำเร็จ

ถ้าจะมองในแง่หลักการแล้ว การพัฒนาชนบทจะสำเร็จได้ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ การมีแผนที่ดี แผนทุกแผนต้องประสานกัน และทุกฝ่ายต้องปฏิบัติตามแผน

การมีแผนที่ดี จะต้องเป็นแผนที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ราษฎรในพื้นที่ได้ตรงจุด และปัญหานั้นต้องเป็นปัญหาที่รับรู้มาจากราษฎรจริง ๆ ไม่ใช่ปัญหาที่คิดขึ้นมาตามหลักการ หรือคิดโดยความหวังดีแต่เพียงอย่างเดียว แผนจะต้องสอดคล้องกับขีดความสามารถของกระทรวง กรม ที่รับผิดชอบได้ ถ้ามีแผนที่แต่กรมนั้นไม่มีขีดความสามารถที่จะได้คน เงิน ฯลฯ ก็ไม่สามารถจะดำเนินการได้ นอกจากนั้นแผนที่ทำก็จะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อมิให้เกิดกรณีต่างคนต่างเดิน ไปกันคนละทิศละทางอีก

การประสานแผนก็จะต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพราะถ้ากระทรวงแต่ละกระทรวงจะประสานกันเอง ก็เกิดปัญหาขึ้นมาอีกว่า ใครจะเป็นตัวเริ่ม และเริ่มอย่างไร ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต้องเป็นผู้รับหน้าที่นี้ในระดับระหว่างกระทรวง

การปฏิบัติตามแผนก็ต้องจริงจัง ทุกฝ่ายที่มีหน้าที่อยู่ในพื้นที่ต้องยึดแผนเป็นหลักในการปฏิบัติทั้งในด้านการคลังเงิน และการปฏิบัติการ

องค์กรเพื่อความสำเร็จ

การปฏิบัติงานตามหลักการพัฒนาชนบทแนวใหม่ได้จัดให้มีการประสานงานกันตั้งแต่ระดับนโยบายลงไปจนถึงระดับหน่วยปฏิบัติ ในองค์กรส่วนภูมิภาค โดยพุ่งเป้าไปสู่เป้าหมายหลักคือประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ เข้าใจ และเข้าร่วมกับงานพัฒนาของรัฐ ซึ่งเป็นประเด็นหลักของระบบ

องค์กรระดับชาติ

องค์กรระดับจังหวัด

องค์กรระดับอำเภอ

องค์กรระดับตำบลและหมู่บ้าน

องค์กรนโยบายระดับชาติ : มีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทในระดับนโยบาย ๒ ชุด คือ

คณะกรรมการสร้างงานในชนบท มีองค์ประกอบที่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการสร้างงานในชนบทปี พ.ศ. ๒๕๒๔

คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ มีองค์ประกอบที่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบท พ.ศ. ๒๕๒๔ และมีคณะอนุกรรมการต่างๆ ลงไปในแต่ละส่วนด้วย เช่น

คณะอนุกรรมการประสานแผนในระดับชาติ และแผนส่วนภูมิภาค มีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการแผนพัฒนาระดับภูมิภาค และท้องถิ่น มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการแผนและโครงการ มีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นประธานอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการที่ดิน มีนายอาณัติ อาภาภิรม เป็นประธานอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการแผนกำลังคนเพื่อการพัฒนาชนบท มีเลขาธิการ ก.พ. เป็นประธานอนุกรรมการ



คนที่ทำงาน....ต้องเลือกคนดี.... มีวิญญานของนักพัฒนา

นายโสรัจ สุจริตกุล
เลขาธิการ ก.พ.

ประสิทธิภาพของข้าราชการในการพัฒนาชนบทเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งอีกเรื่องหนึ่ง ในการที่จะผลักดันให้การพัฒนาชนบทประสบความสำเร็จ

คนที่เข้าไปทำงานในชนบทนั้น ควรจะต้องหาทางให้เขารู้จักยึนของตัวเองว่าจะต้องทำอะไร ประสานงานกับใคร อย่างไร ต้องเลือกคนดี มีอุดมการณ์ มีวิญญานของนักพัฒนา และในขณะเดียวกัน ต้องให้โอกาสแก่เขาที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การงานไม่ต้องห่วงตำแหน่งในส่วนกลาง และให้สวัสดิการบำเหน็จความชอบที่ค้ำที่เหมาะสมแก่เขา

ในแง่อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการพัฒนาชนบทนั้น ต้องมีการเกลี้ยให้เหมาะสม หลักการพัฒนาชนบทคือ การให้ประชาชนเป็นผู้นำในการช่วยตัวเอง ข้าราชการเป็นเพียงผู้ช่วยให้เขาช่วยตัวเอง ในลักษณะเป็นตัวคูณ ในขณะที่เรามีข้าราชการของ ๔ กระทรวง ในชนบทประมาณหนึ่งแสนสามหมื่นคน และข้าราชการครูอีกประมาณสี่แสนคน และถ้ารวมกับผู้นำราษฎรและเอกชนแล้ว จำนวนคนที่มีอยู่จะเป็นพลังมหาศาลที่จะผลักดันให้เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นอกจากนี้ผู้นำทุกระดับตั้งแต่นายกรัฐมนตรี ท่านผู้แทนราษฎร ข้าราชการ ผู้นำประชาชนต้องยึดมั่นในอุดมการณ์ เข้าใจในแนวทางพัฒนา และสามารถนำประชาชนให้เกิดพลังในการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ได้

คณะกรรมการประชาสัมพันธ์การพัฒนาชนบท มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานอนุกรรมการ

คณะกรรมการติดตามและประเมินผล มีผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นประธานอนุกรรมการ

องค์กรระดับจังหวัด : ประกอบด้วยคณะกรรมการและคณะกรรมการระดับจังหวัด ทั้งนี้

คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.)

มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นเลขานุการ ประกอบด้วยกรรมการประมาณ ๑๘ คน กพจ. นี้ มีหน้าที่พิจารณาวางแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามแนวนโยบายการพัฒนาชนบท และเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการบริหารงบประมาณประจำปีของจังหวัดตามระเบียบสำนักงบประมาณ

คณะกรรมการพัฒนาชนบทระดับจังหวัด (อกช.)

มีหน้าที่ช่วยเหลือ กพจ. ในด้านการวางแผนพัฒนาชนบทระดับจังหวัด

นอกจากนี้อาจจะมีคณะกรรมการอื่น ๆ อีกได้ตามแต่ กพจ. จะเห็นสมควรแต่งตั้งเฉพาะเรื่องไป

องค์กรระดับอำเภอ : ประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) มีนายอำเภอเป็นประธาน หรือคณะกรรมการพัฒนากิ่งอำเภอ (กพอ. กิ่งอำเภอ) มีปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นประธาน ปลัดอำเภอ (อาวุโส) เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหาความยากจนหนาแน่นและช่วยเหลือ อกช. วิเคราะห์และประสานโครงการที่สภาตำบลขอมา

องค์กรระดับตำบลและหมู่บ้าน : ประกอบด้วย

สภาตำบล ซึ่งเป็นผู้จัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ เสนอ กพอ. และเป็นองค์กรระดับท้องถิ่นที่จะร่วมประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเขตตำบล

คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) มีกำหนดตั้งที่เป็นหัวหน้าคณะทำงานเกษตรตำบล พัฒนาการตำบล สาธารณสุขตำบล ครูในตำบล และราษฎรเป็นผู้ทำงาน มีหน้าที่ให้ความสนับสนุนทางวิชาการและอุปกรณ์ที่จำเป็นแก่สภาตำบลพร้อมทั้งตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการที่ตำบลจะเสนอด้วย

จังหวัด : อดุพบกัันครังทาง

การแก้ปัญหาให้ตรงจุดนั้น ที่สำคัญที่สุดคือต้องรู้ว่าปัญหาอยู่ที่ไหน คนที่รับผูกาคที่สุด

คงจะกล่าวได้ว่า คือราษฎรนั่นเอง เพราะฉะนั้น การวางแผน จะทอดทิ้งองค์กรที่อยู่ใกล้กับ ราษฎรที่สุด คือสภาตำบล ไม่ได้ ราชการใน ระดับอำเภอต้องรู้ความต้องการที่แท้จริงของ ตำบล จากสภาตำบลเพื่อจัดทำเป็นแผนอำเภอ แล้วแผนอำเภอจะมารวมกันเป็นแผนจังหวัด ตรงจุดนี้คือแผนที่มาจากเบื้องล่าง สำหรับจาก เบื้องบนนั้น กระทรวงต้องมีการกำหนดกรอบ และขีดความสามารถในการทำงานของตนให้ สอดคล้องกับกระทรวงอื่นๆ แล้วส่งให้จังหวัด อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งจังหวัดจะนำแผนที่เกิดจาก ความต้องการเบื้องล่าง และกรอบขีดความสามารถจากเบื้องบนมาจัดทำเป็นแผนที่ถูกต้อง เหมาะสมได้ต่อไป ในการประสานแผนดังกล่าว จะดำเนินการในแต่ละจังหวัดโดยอนุกรรมการประสานแผนระดับชาติในส่วนภูมิภาค ซึ่งจะมีหน้าที่ คุดูแลแผนต่างๆ ของกระทรวงหลักทั้ง ๔ ในการ พัฒนาชนบท ได้แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และ กระทรวงสาธารณสุข ให้ได้เงินมาครบตามที่ตกลง กันไว้ และให้ได้มีการปฏิบัติตามที่ได้ตกลง กันไว้ และโดยคณะผู้แทนของกระทรวงหลักทั้ง ๔ กระทรวงละ ๑ คน ในแต่ละจังหวัดที่จะทำหน้าที่ ประสานงานในจังหวัดนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับแผน พัฒนาจังหวัดให้ได้

เงื่อนไขความสำเร็จ ๕ ประการ

การพัฒนาชนบทแนวใหม่ไม่ได้หมายความว่า ทุกอย่างจะเป็นไปได้โดยไม่มีข้อจำกัดหรืออุปสรรค แต่น่าจะพูดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าจะสำเร็จ ลุล่วงได้ ถ้าผู้มีหน้าที่หรือความรับผิดชอบได้คำนึง ถึงเรื่องเหล่านี้ควบคู่ไปกับการดำเนินงานพัฒนา ชนบทด้วย ได้แก่

๑. การยึดการทำงานเป็นระบบโดยมุ่ง เสริมสร้างองค์กรประชาชน ในระดับรากฐาน คือ ในระดับตำบล และหมู่บ้านให้เข้มแข็งโดยทั่วถึงกัน มากกว่าการมุ่งสร้างสรรค์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ของ ตนเอง หรือของหน่วยงานที่ตนสังกัด

๒. การยึดการทำงานอย่างมีแผนในทุก ระดับและต่อเนื่องกัน ประสานกัน เพื่อให้เกิดพลัง สนับสนุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนปฏิบัติการของจังหวัด ซึ่งเป็นระบบที่กระทรวงและจังหวัดเจรจา ตกลงกันเพื่อให้เป็นไปตามเหตุผลและความจำเป็น ตามข้อเสนอของตำบล รวมทั้งการดูแลค้ำจุนบ- ประมาณให้เป็นไปตามนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิด ระบบมือใครยาวสาวได้สาวเอาอีก

๓. การยึดกติการ่วมกัน อันได้แก่ การทำ งานร่วมกันตามกำหนดระยะเวลาที่เป็นขั้นตอนต้อง ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งละเลยขั้นตอนที่ตนต้อง ปฏิบัติ ในกำหนดเวลาที่จะต้องปฏิบัติ ถ้าฝ่ายใดฝ่าย หนึ่งหยุดชะงักหรือไม่ปฏิบัติในจุดใดแล้ว หน่วย อื่น ๆ ที่จะต้องทำในขั้นตอนต่อไปก็จะทำงานไม่ได้

ประชาชนจะต้องเลือก โครงการพัฒนาด้วยตนเอง



นายสุธี สิงห์เสนห์
ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

ในการจัดทำและการบริหารงบประมาณเพื่อระบบการพัฒนาชนบทแนวใหม่^๕ ได้มีการปรับปรุงระบบงบประมาณใหม่โดยริเริ่มให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการเลือกโครงการด้วยตนเองแทนกรมส่วนกลาง จังหวัดจะเป็นผู้เสนอความต้องการของประชาชน เลือกพื้นที่ เลือกกิจกรรมเอง เน้นให้จังหวัดจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของโครงการเพื่อประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณ และขอให้มีการประสานโครงการในพื้นที่เดียวกันด้วย ต้องกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจน ทั้งนี้หากจะมีการเปลี่ยนพื้นที่ก็จะต้องขออนุญาตก่อน

สำนักงบประมาณจะสนับสนุนโครงการพัฒนาชนบท ตามระเบียบว่าด้วยการวางแผนพัฒนาจังหวัด โดยขั้นตอนที่ให้จัดส่งแผนพัฒนาจังหวัดไปยังศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทผ่าน ไปยังกระทรวงที่เกี่ยวข้องและส่วนราชการหรือกรมเจ้าของงบประมาณต่อไป เพื่อเป็นแนวทางของงบประมาณ จุดสำคัญในขั้นตอนนี้^{๕๕๕} กรมเจ้าของงบประมาณจะต้องดูแลให้ความต้องการของจังหวัดอยู่ในงบประมาณและภายในวงเงินที่จัดสรรให้ได้ ในด้านการบริหารงบประมาณนั้น หลังจากงบประมาณผ่านสภาฯ แล้ว ก็จะแจ้งแผนปฏิบัติการพัฒนาชนบทไปยังจังหวัดซึ่งสำนักงบประมาณยืนยันว่า แผนปฏิบัติการที่แจ้งไปยังจังหวัดแล้วนั้น จะเป็นหลักในการใช้จ่ายงบประมาณต่อไป

๔. การยึดหลักว่าต้องช่วยกันส่งคนที่ มีความสามารถลงไปปฏิบัติงานนี้ และการเพิ่มประสิทธิภาพของข้าราชการในการพัฒนาชนบท ผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญและให้กำลังใจแก่ผู้ทำงานด้านนี้อย่างสม่ำเสมอ

๕. การเอาใจใส่ในทัศนคติของข้าราชการ ซึ่งจะต้องทำให้ทุกคนคิดว่า ราชการคือหน่วยสนับสนุนองค์กร ประชาชนให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น ภัยตัวของเขาเอง

ข้าราชการก็ต้องพัฒนา

นอกจากการจัดองค์กร การวางแผน วางระบบการพัฒนาชนบทแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ประการหนึ่งได้แก่การพัฒนาข้าราชการ ข้าราชการเปรียบเสมือนกลไก เป็นมือของรัฐบาล ในการพัฒนา ในอดีตที่ผ่านมาการพัฒนาประเทศ มักจะเน้นในการพัฒนาทางวัตถุ เช่นการสร้างเขื่อน สร้างทาง สิ่งก่อสร้างต่างๆ โดยมีได้มีการมุ่งที่จะพัฒนาข้าราชการให้มีประสิทธิภาพสามารถปฏิบัติงานตามรูปแบบเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพของราชการโดยส่วนรวม โครงการหลายโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และได้รับเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ กลับไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ปัญหาส่วนหนึ่งก็มาจากการ

ขาดการพัฒนาข้าราชการและเมื่อเร็วๆ นี้ ธนาคารโลกก็ได้กำหนดเงื่อนไขในการขอกู้เงินเพื่อการพัฒนาประเทศว่า จะต้องมีการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลซึ่งรวมถึงประสิทธิภาพของข้าราชการด้วย

เป็นที่น่ายินดีว่าการพัฒนาชนบทแนวใหม่ ตามนโยบายของรัฐบาลนี้ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาข้าราชการมากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดแนวทาง นโยบาย จากหน่วยงานทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาข้าราชการตามโครงการพัฒนาชนบททุกระดับ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อประสานการพัฒนาข้าราชการมิให้เกิดความซ้ำซ้อน ทั้งในเรื่องของกลุ่มเป้าหมายและเนื้อหาหลักสูตรการพัฒนาด้วย

สู่ชนบท : ไสวเวียนบนทางเกวียน

ความหวังในการพัฒนาชนบทในอนาคต อาจจะกล่าวได้ว่า ไม่ใช่สิ่งที่ไกลเกินฝันหรือเป็นยาหอมอีกต่อไป เริ่มจากที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายและลงมือปฏิบัติในอันที่จะประสานการพัฒนาชนบทในทุกด้านให้เป็นระบบและจริงจัง มีการถ่ายทอดแนวความคิดอุดมการณ์ วิธีการในการพัฒนาชนบทแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับตั้งแต่ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด จนถึง



ผู้ว่าราชการจังหวัด.... จะต้องเป็นกุญแจไขไปสู่การ พัฒนาชนบทในพื้นที่ ...

นายเสนาะ อุนากุล เลขาธิการ สศช.

การพัฒนาชนบทแผนใหม่จะประสบผลสำเร็จไม่ได้ ถ้าหากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งหลายจะต้องเป็นแกนกลาง เป็นกุญแจไขไปสู่การพัฒนาชนบทในพื้นที่ ท่านจะต้องทำหน้าที่ประสานนำความต้องการของประชาชนจากระดับล่างผ่านสภาตำบล มาที่คณะกรรมการอำเภอแล้วมารวมกันที่คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด และในอีกด้านหนึ่งก็ต้องประสานงานและรับกรอบนโยบายที่ทั้ง ๕ กระทรวงจะส่งลงไปจังหวัด จังหวัดจะเป็นที่นัดพบประสานความต้องการของประชาชนกับกรอบนโยบายของรัฐบาล

ในขณะที่เดียวกันกรอบนโยบายของกรมแต่ละกรมในกระทรวงหลักทั้ง ๔ กระทรวง ที่จะส่งลงไปจังหวัดนั้นก็ต้องจัดทำเป็นแผนของทั้งกระทรวงไม่ใช่ต่างคนต่างทำ หน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้องจะสนับสนุนโครงการโดยจะยึดถือแผนพัฒนาจังหวัดเป็นหลักในการอนุมัติแผน โครงการ เงิน และคน

ระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติในท้องถิ่น จากจุดนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความจริงใจและความมุ่งมั่นของรัฐบาลที่ต้องการจะยกระดับฐานะของคนในชนบทให้พอมีพอกิน สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ต่อไป อย่างไรก็ตามความสำเร็จในการพัฒนาชนบทนั้นมิใช่อยู่ที่รัฐบาลหรือองค์กรของรัฐฝ่ายเดียว เรื่องนี้

จำเป็น ที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนและสถาบันต่าง ๆ ทุกหน่วยของสังคมในอันที่จะร่วมมือร่วมใจผลักดันให้มีการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้นด้วย และถ้าหากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพร้อมใจกันแล้ว สักวันหนึ่งเราอาจจะเห็นไฮเวย์ชั้นดีตัดผ่านหมู่บ้านทุกแห่งก็เป็นได้



พฤติกรรม การเมืองในองค์กร

อรุณ รัทธธรรม*

“ถ้าหากเราไม่เล่นการเมือง
การเมืองก็จะเล่น (งาน) เรา”

การทำความเข้าใจพฤติกรรมการเมืองภายในองค์กร ถือได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่จำเป็นอย่างหนึ่งของนักบริหารองค์กรในสมัยปัจจุบัน แนวความคิดเรื่องนี้ เชื่อได้ว่าเป็นแนวคิดสมัยใหม่ที่ดูเหมือนว่าทั้งนักทฤษฎีและนักปฏิบัติงานในองค์กร ต่างก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า การเมืองในองค์กรนั้นย่อมมีอยู่ หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังกับบางท่านกล่าวว่า “ถ้าหากเราไม่เล่นการเมือง การเมืองก็จะเล่น (งาน) เรา”

แต่บางท่านกลับคิดว่า “การเมืองเป็นเรื่องสกปรก” หรือ “การเมืองนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคดโกง การลอบกัด และลัทธิลุ่มคมใน”¹ ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นเรื่องการเมืองในองค์กรที่ค่อนข้างจะติดลบ กระทั่งกระเทือนกำลังขวัญของคนที่ๆ ได้ภายในองค์กร² ส่วนนัก

รัฐศาสตร์โดยทั่วไปเชื่อว่า “พฤติกรรมการเมืองเป็นเรื่องปกติ ที่จะแสวงหาชัยชนะจากบุคคลที่ถูกลบครอง”

เราจะเห็นได้ว่า การเมืองเป็นสิ่งที่จำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงานแบบประชาธิปไตย และบางครั้งเรา

*รองศาสตราจารย์ ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

จำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง อาจจะเป็นไปได้ว่า ที่
ไคมีคน ที่นั่นย่อมมีการแย่งชิงและเปรียบเทียบ
แสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ ก็เป็นที่เชื่อได้ว่า
การเมืองนั้นมีทั้งประโยชน์และผลเสีย ดังนั้น ควร
ที่เราจะทำการศึกษาเพื่อจะได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับ
การเมืองเหล่านั้น เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์
แก่หน่วยงานหรือองค์การของเรา

อนึ่ง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “พฤติ-
กรรมการเมือง” ในองค์การนั้น เราจำเป็นต้อง
ทำความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ หลายอย่างด้วยกัน คือ

๑) การแยกแยะรูปแบบของการเมืองใน
องค์การ

๒) ศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่าง “จุดมุ่ง
หมาย” และการทำงานร่วมกันภายในองค์การ

๓) บทบาทของพฤติกรรมการเมืองใน
กระบวนการตัดสินใจ และ

๔) ความจำเป็นที่จะต้องใช้การเมืองใน
องค์การเพื่อประสิทธิภาพของงาน

อนึ่ง ในบทความนี้ ผู้เขียนจะอภิปราย
เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการแยกแยะ
พฤติกรรมการเมืองในองค์การ ซึ่งคำว่า การเมือง
ในองค์การดูเหมือนจะเริ่มตันที่ “การแลกเปลี่ยน
ความชอบพอ รักใคร่ระหว่างกันและกันของ
มนุษย์”³ หรือบางครั้งอาจจะเป็นเรื่องแบ่งปันผล
ประโยชน์ ดังที่ H.D. Lasswell นักรัฐศาสตร์
ได้ให้ความหมายของการเมืองว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง

กับ “ใครได้อะไร เมื่อไหร่ และอย่างไร (Politics :
Who gets What, When, How)” นั่นเอง⁴

เรื่องต่างๆ เหล่านี้จะสังเกตดูได้จากตัวอย่าง
ที่ในสมัยก่อนหรือบางแห่ง แม้แต่ในปัจจุบันนี้
ชาวนาตามบ้านนอกในบ้านเราต่างช่วยกันลงแรง
เก็บเกี่ยวข้าว หรือคานา หรือที่เรียกภาษาชาวบ้าน
ว่า “ลงแขก” จากบรรดาเพื่อนบ้านในละแวก
เดียวกัน เป็นการหมุนเวียนช่วยกันทำงาน หมุน
เวียนกันไป โดยต่างฝ่ายต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกันและ
กัน ในองค์การทั่วๆ ไปก็ทำนองเดียวกัน กระ-
บวนการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันนี้ หมายถึง
ความผูกพัน ความเห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบ
การช่วยเหลือบุคคลอื่น ทั้งในรูปของงานและเรื่อง
ส่วนตัว และในขณะเดียวกันคนอื่น ๆ ก็กลับช่วย
เหลือเราเป็นการตอบแทนแลกเปลี่ยนกันบ้าง เมื่อ
มีโอกาสอันควร รวมทั้งการฝากลูกเข้าโรงเรียน
เข้างาน ซื้อสิ่งของมาฝาก ผลักกันจ่ายค่าอาหาร
ซึ่งทั้งสองฝ่ายนั้นต่างก็ได้รับผลประโยชน์ และพึง
พอใจด้วยกัน เป็นต้น

โดยหลักการแล้ว ในวงราชการ ข้าราชการ
ทุกคนต่างจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
ต่างๆ อย่างเคร่งครัดในการปฏิบัติงาน เช่น หลัก
ประกันในการดำรงตำแหน่งอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของ
ระบบคุณธรรม (Merit System) หลักความเป็น
กลางในทางการเมือง และการมีโอกาสเท่าเทียมกัน

ในเรื่องการเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการทุกคนตามระบบคุณธรรม (Merit System) แต่ในความเป็นจริง หลักการต่างๆ เหล่านี้ก็ไม่สามารถนำมาปฏิบัติจริงได้ หรือได้ก็น้อยมากเต็มที่ บัจฉยอันหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าพฤติกรรมการเมืองได้เข้ามาสอดแทรกโดยธรรมชาติอยู่ตลอดเวลาในการปฏิบัติงานขององค์การระหว่างมนุษย์ด้วยกัน

หนึ่งในสังคมองค์การ (Social Organization) เรามักจะสังเกตเห็นเสมอว่า ได้ “มีการช่วยเหลือเพื่อนฝูง ลูกน้องบางคน และนายบางท่าน นอกเหนือเป็นพิเศษกว่าคนอื่น ๆ อยู่เสมอ” ดังนั้น คำว่า “ช่วยเหลือ” ในที่นี้ น่าจะหมายถึงว่า มิได้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้เป็นธรรมดาที่จะต้องปฏิบัติ หรือบางครั้งอาจจะพยายามสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นใหม่ เพื่อประโยชน์ของบุคคลฝ่ายใด กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะก็ได้ หรือบางครั้งจะเห็นได้เสมอว่า เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่ง “ความพอใจ” (Favors) ในอันที่จะ (๑) ช่วยทำให้งานของนายบรรลุล่วงเป้าหมาย (๒) แสดงความซื่อสัตย์ ต่อนายบางคนเป็นพิเศษ (๓) อาสาสมัครทำงานที่ได้รับมอบหมายให้นายพอใจ (๔) พยายามยกย่องนาย (ทั้งต่อหน้าและลับหลัง) และ (๕) พยายามหัวเราะ ขบขัน ให้ได้ถ้าหากนายตกลง⁵

หันมาพิจารณาดูในทัศนะของนายหรือผู้บังคับบัญชาบ้าง เมื่อลูกน้องคนใด กลุ่มใด ได้

เคยช่วยเหลือตน ปฏิบัติงาน ให้ บรรลุ วัตถุประสงค์ ย่อมเป็นที่เข้าใจกันว่า บรรดาลูกน้องก็หวังผลตอบแทนบ้างเป็นธรรมดา นั่นคือ ผลประโยชน์อาจจะเป็นเงิน ทอง วัสดุ คำชมเชย หรือ เกียรติยศ ตำแหน่งหรืออำนาจ ซึ่งบุคคลที่มุ่งหวังในสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว Anthony Downs ชานานามบุคคลเหล่านี้ว่าเป็น “นักไต่บันได” (Climbers) ขององค์การ⁶

ที่จริงถ้าหากเราพิจารณาคำว่าความเป็นธรรมแล้ว จะเห็นได้ว่าไม่มีอะไรเลวร้าย โดยพื้นฐานของพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้เลย แต่บางท่านกลับเรียกสิ่งต่างๆ เหล่านี้ว่าเป็นการ “เล่นพวก” ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการเล่นพวกนั้น อาจจะมาจากเหตุผลอย่างน้อย ๔ ประการด้วยกัน คือ (๑) ให้ตำแหน่งแก่พวกด้วยสินน้ำใจ (๒) เพื่อเสถียรภาพทางการเมืองในการดำรงตำแหน่งของนายคนนั้น ๆ (๓) เป็นประโยชน์ในการควบคุมงานในองค์การ โดยหวังว่าจะมีคนที่สามารถทำงานบางอย่างให้ความสำเร็จได้โดยสะดวก และ (๔) เป็นการแสวงหาเอกภาพในการบริหารและการปกครองบังคับบัญชาเชิงจิตวิทยา

บางท่านกลับเรียกพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ว่าเป็น “ระบบอุปถัมภ์” ซึ่งเดิมทีแนวความคิดเรื่องนี้กล่าวกันว่า นิยมปฏิบัติกันเป็นล่ำเป็นสันในเมืองจีนในสมัยโบราณ ซึ่งถือเป็น (๑) ระบบสืบสายโลหิตในการเข้าทำราชการ (๒) เป็นระบบ

การแลกเปลี่ยน เช่น ถ้าหากผู้ใดนำข้าวสารมาให้
รัฐบาลได้ ๖๐๐ ลัก (ลักหนึ่งเท่ากับ ๖ กิโลกรัม)
หรือ สิ่งของอื่นๆ ในราคาเดียวกันก็จะได้เป็นขุน
นาง (๓) ในระบบอุปถัมภ์นี้ หากผู้ใดมีความดี
ความชอบ หรือรับใช้พระมหากษัตริย์ จะได้รับ
การแต่งตั้งให้เป็นขุนนาง

ส่วนระบบอุปถัมภ์ในสหรัฐอเมริกา นั้นเป็น
ไปเพื่อ (๑) เสริมการเมืองให้มั่นคง (๒) ให้
รางวัลตอบแทน คนที่เคยสนับสนุน ตน มาใน การ
เลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งมักจะเป็นตำแหน่งที่ ๑) ทุก
ตำแหน่งที่ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้ง ๒) ทุกตำแหน่ง
ที่มีหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของฝ่ายบริหาร
ในการตัดสินใจในขั้นสุดท้ายในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบาย
สาธารณะ ๓) ผู้ที่ทำหน้าที่แถลงข่าวสาร
สาธารณะแก่ประชาชน และ ๔) งานที่มีลักษณะ
เฉพาะที่จะต้องช่วยส่วนตัวประธานาธิบดี เป็นต้น

ส่วนในระดับองค์กรนั้น อาจจะเป็น
ตำแหน่งต่างๆ ที่สำคัญๆ ของสำนักงาน เช่น
หน้าห้อง (เลขานุการส่วนตัว) คนขับรถประจำ
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองกลาง กองการเจ้าหน้าที่
กองคลังหรืองบประมาณ หรือ เลขานุการกรม
เหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักจะอยู่ใกล้ชิดกับ
ผู้ที่รับผิดชอบขององค์กรนั้นๆ ย่อมมีการเมืองเข้ามา

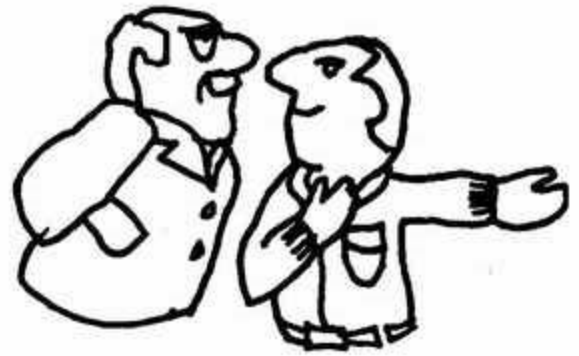
เกี่ยวข้องมากกว่างานประเภทอื่นๆ เพราะหน้าที่
ต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว เป็นที่รวมของอำนาจ
ทรัพยากร และ ผลประโยชน์ที่สมาชิกขององค์กร
ทั่วไปมีความต้องการ และอำนาจในการตัดสินใจ
แจกจ่ายทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้ว่า ให้ใคร อย่างไร
เท่าไร ย่อมเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการของ
“บางตำแหน่ง” เท่านั้น การเมืองจึงมีและเข้ามา
สอดแทรกโดยธรรมชาติ เป็นต้น

หรือบางครั้ง ถ้าเราตั้งคำถามว่า “ทำไม
จึงมีการเล่นการเมืองในองค์กร” เหตุผลก็เพราะ
“(๑) มีการแข่งขันกันในด้านอำนาจและตำแหน่ง
(๒) ขาดมาตรฐานของงานที่แน่นอน (๓) เกิด
ความไม่มั่นคงในอารมณ์ (๔) ต้องการการยอมรับ และ (๕) ความต้องการหลีกเลี่ยงงานที่ยาก
ลำบาก (จึงประจบนายผู้มีอำนาจเพื่อของงานที่
ง่าย ๆ มาทำ)”^๗

โดยทั่วไปคนเรานั้น ย่อมมีความแตกต่างกัน
ในแง่ของสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในองค์กร
เช่น บางคนเข้ากับนายได้ดี บางคนเข้ากับคนใน
ระดับเดียวกันได้ดี หรือบางคนเข้ากับลูกน้องได้ดี
แต่กลับเข้ากับนายไม่ได้ เป็นต้น จะหาใครที่สมบูรณ์แบบ
ทุกอย่างนั้นหาได้ยากเต็มที

บางคนมีอำนาจมาก (Power) ทั่วๆ ที่มี
ได้ดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการอะไรเลย (Auth-
ority) ซึ่งเรื่องนี้อาจจะหันมาพิจารณาถึงปัจจัยแห่ง

การได้มาซึ่งอำนาจ อาจจะมาจก ความสามารถ พิเศษส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในอันที่จะ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของอีกบุคคลหนึ่งได้ ซึ่ง โดยปกติเขาจะไม่ทำหรือเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น



ฐานอำนาจในการเมืองขององค์กร อาจจะ มาจากหลายทางด้วยกัน เช่น มาจากอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่สามารถจะให้คุณให้โทษแก่พนักงาน ได้ อำนาจในด้านการบังคับขู่เข็ญด้วยกำลังกาย (Coercive Power) หรืออำนาจในการอ้างอิง (Referent Power) ที่เกิดจากการรู้จักหรือสมาคม กับคนที่มีอำนาจจริงๆ เช่น ภรรยา ลูกชาย หรือ หลานชาย ของผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญทั้งในอดีต หรือปัจจุบัน หรือการมีนามสกุลเดียวกับอดีตอธิบดี หรือผู้ยิ่งใหญ่ในกรมหรือหน่วยงานนั้นๆ บางครั้ง อำนาจก็อาจได้มาจากความเชี่ยวชาญงานด้านใด ด้านหนึ่งในองค์กรนั้นโดยเฉพาะ (Expert Power) หรือเรียกง่ายๆ ว่า “แรงวิชา” บางครั้งมีอำนาจ อันเกิดจากการที่มีโอกาสควบคุมทรัพยากรด้านต่างๆ มากกว่าคนอื่นในองค์กร ทรัพยากรนั้นอาจจะเป็น ทรัพยากรธรรมชาติประเภทวัตถุหรือคนก็ได้

ดังนั้น แนวความคิดเรื่องที่มาของอำนาจ ในการเมืององค์กรนั้น น่าจะเป็นเรื่องที่จะนำไป

สู่ความเข้าใจ “พฤติกรรมการเมือง” ในองค์กร ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี คือ

๑) ใครเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจการแต่งตั้ง พนักงานให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำแหน่งที่สำคัญๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร ว่าเป็นใคร เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับอะไร เป็นต้น

๒) ใครเป็นผู้ตรวจสอบ ประเมินผลงาน ของบรรดาพนักงาน เป็นกรรมการเซ็นสัญญา สำคัญๆ หรือเป็นตัวแทนของพนักงานระดับต่างๆ เป็นต้น และ

๓) ใครเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการ จัดซื้อ การจ้างพนักงาน การอนุมัติแต่งตั้ง โยกย้าย สับเปลี่ยนหน้าที่พนักงานฝ่ายต่างๆ

อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจเพื่อวัตถุประสงค์ ในทางการเมืองขององค์กร ย่อมมีข้อ จำกัดมากมาย เช่น

๑) หัวหน้างานตามตำแหน่งต่างๆ ตาม กฎ ระเบียบ ขององค์กร ย่อมไม่แน่วแน่มไปว่า จะมีอำนาจตัดสินใจที่แท้จริง อาจจะมี “เขี้ยวลาก

คืน” หรือคนที่มีอำนาจเหนือกว่าอยู่เบื้องหลังก็ได้ และมักจะเป็นนักการเมืองที่สำคัญขององค์กร เป็น

๒) บางครั้งการชอบพอ ไม่ชอบพอ กัน เป็นการ ส่วนตัว ต่อ พนักงาน บางคน อยู่ก่อน แล้ว อาจจะเป็นทุนที่สนับสนุน ไม่สนับสนุนกันก็ได้ ดังนั้น ในบางครั้ง ผู้ที่หวังความก้าวหน้าบางคน

อาจจะต้องใช้หลักวิ่งเต้น ยึดเส้นสายหลายๆ เส้น พร้อมๆ กันไป ในการ “เร่งรัดพัฒนาตำแหน่ง” (ร.พ.ต.)”⁸ ของคนให้สูงขึ้นก็ได้ นี่คือพฤติกรรม การเมืองในองค์กร ซึ่งคุณอร่าม เอี่ยมอรุณ เรียกว่า “พหุปลั๊ก” คือ สามารถมีผู้ปลั๊ก ก้ำขูที่เดียวได้ถึง ๓ คน ในองค์กรนั้น เพื่อให้ เป็นไปตามหลักที่ว่า

“เมื่อมีโอกาสนั่ง

อย่ายืน

เมื่อมีโอกาสขี่

อย่าเดิน

เมื่อมีโอกาสมีเส้น

อย่าทำงานด้วยลำแข้ง”⁹

ซึ่งสามารถสังเกตได้จากบทสนทนาของบรรดาหัวหน้ากองทั้งหลาย

หัวหน้ากองโหราศาสตร์

“คุณรู้จักคนชื่อ ไชยา ไหม”

หัวหน้ากองศาสนศาสตร์

“รู้จักซิ เมื่อคืนยังพาแฟนไปคุยเลย แสดงคู่กับ อริญา เหมาะสมกันดี”

หัวหน้ากองโหราศาสตร์

“ม่ายช่าย ผมหมายถึง ไชยา เด็กในกองของผม เป็นประจำแผนกอยู่แผนกคุณดวง”

หัวหน้ากองศาสนศาสตร์

“อ้อ เด็กคนนี่กล่องแคล่วดี ไหวพริบก็ดี”

หัวหน้ากองโหราศาสตร์

“นั่นนะซิ พุคก็พูดเถอะ เป็นคนใช้ไหนใช้ได้ คัง จินคา หรือว่าไง หัวหน้ากองไสยศาสตร์”

หัวหน้ากองไสยศาสตร์

“กรับ ใช้ง่าย เมื่อคืนก่อนใช้ให้ไปเป็นเพื่อนหมอ เสน่ห์ยาแฝดที่ป่าช้า ตอนตี ๒ ไม่บ่นสักคำ”

หัวหน้ากองศาสนศาสตร์

“ไปทำไม้ป่าช้าตอนตี ๒”

หัวหน้ากองไสยศาสตร์

“ไปช่วยหมอบำบัดที่ หาน้ำมันพราย นัยว่าจะนำ เป็นหลักฐานสำหรับค้นคว้าทำปริญญาเอกทางกฤต- กฤตวิทยา พุดถึงไซยา หมอบเป็นคนฉลาด แต่ไม่ เหมือนเอียวลัว”

หัวหน้ากองศาสนศาสตร์

“เอียวลัว อ้อ เอียวลัว ที่แสดงเรื่อง เกษไอ้ควั่น หรือ ฤทธิไอ้บอค ไซ้ใหม่”

หัวหน้ากองไสยศาสตร์

“คุณนี่ แก่หนังกำลังภายในจริงนะ เอียวลัว เป็น ทหาร เสนาธิการ ลูกน้องของโจโจ ในเรื่อง สามก๊ก เป็นคนมีปัญญาดี แต่อวดฉลาด รู้ทันนาย ทุกอย่าง ในที่สุดถูกโจโจสังคัตหัว”

หัวหน้ากองโหราศาสตร์

“เป็นคติสอนให้รู้ว่า อันปัญญาความคืดคั้นนั้น เป็น สิ่งมีประโยชน์ แต่ควรจะใช้ให้ถูกกาลเทศะ”

หัวหน้ากองไสยศาสตร์

“ใช่ครับ แต่คุณจะทำอย่างไรกับไซยา ได้ข่าวว่า ตำแหน่งหัวหน้าแผนกคุณคงจะว่างลง”

หัวหน้ากองโหราศาสตร์

“ครับ หัวหน้าแผนกคุณคง คนปัจจุบันจะย้ายไป เป็นหัวหน้าแผนกคุณลายมือบุคคลสำคัญ ผมตั้งใจว่า จะเลื่อนไซยาขึ้นไปเป็นหัวหน้าแผนกคุณคงแทน”

หัวหน้ากองไสยศาสตร์

“ผมขอสนับสนุน”

หัวหน้ากองศาสนศาสตร์

“ผมสนับสนุนด้วยคน”

หัวหน้ากองโหราศาสตร์

“ดีแล้ว เมื่อมีประชุมกรม ช่วยพูดสนับสนุนในที่ ประชุมก็แล้วกัน คิดว่าท่านเจ้ากรม และท่านปลัด กรมคงไม่ขัดข้อง¹⁰

นี่คือพฤติกรรมการเมืองในองค์กร

โดยสรุปในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “พฤติกรรมการเมือง” ในระดับองค์กรต่างๆ ดังที่ได้ศึกษามาในบทความนั้น จะเห็นได้ว่าประกอบด้วยแนวความคิดหลายประเด็นด้วยกัน อาทิเช่น ๑) พฤติกรรมของการแลกเปลี่ยน ความรัก ชอบพอ รวมทั้งผลประโยชน์ในกันต่าง ๆ ระหว่างบุคคลในองค์กร ๒) พฤติกรรมของการตัดสินใจเลือก ระหว่าง “ใครจะได้ ใครจะเสีย” ในกันต่าง ๆ และ ๓) พฤติกรรมของการแลกเปลี่ยนนั้นเป็นทำนอง “ถ้าหากคุณทำนี้ให้ผม ผมจะทำนั้นให้คุณ” “บุญคุณต้องทดแทน” “หนี้ต้องชำระ” เหล่านี้เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. E.E. Jennings, The Mobile Manager : A Study of the New Generation of Top Executive (U of Michigan Press, 1967)
2. A.J. Dubrin, Fundamentals of Organization Behavior (New York : Pergamon, 1974)
3. B. Mayes and R. Aller, “Toward a Definition of Organizational Politics,” Academy of Management Review 2 (1977), 672-677
4. H.D. Lasswell, Politics : Who Gets, What, When, How (New York : McGraw-Hill, 1936)
5. A.J. Dubrin, Human Relations : A Job Oriented Approach (Virginia : Reston Publishing 1981) 128-130
6. A. Downs, Inside Bureaucracy (Boston : Little Brown, 1967)

7. Ibid, pp 120–121
 8. อร่าม เขียมอรุณ, “การเร่งรัดพัฒนาตำแหน่ง (ร.พ.ต.)” เทศาภิบาล ปีที่ ๖๖ เล่มที่ ๑๐ (ตุลาคม ๒๕๑๔)
 9. Ibid.
 10. Ibid.
-

บริษัท เฮส เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด

๑๕๓/๑๑ ถนนพระปิ่นเกล้า บางกอกน้อย

กทม. ๑๐๗๐๐

โทร. ๔๒๔๒๓๓๓, ๔๒๔๒๔๒๘

ผู้แทนจำหน่ายรถดับเพลิง อุปกรณ์ดับเพลิง

และอุปกรณ์ผจญเพลิงทุกชนิด

อุทาหรณ์ก่อนทำผิด

เอกศักดิ์ ตริกรุณาสวัสดิ์

เรื่องเกี่ยวกับวินัยต่างๆ ที่รวบรวม
ไว้ในคอลัมน์นี้เป็นกรณีตัวอย่าง
พร้อมทั้งแนวทางการกำหนดระดับโทษ
โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้
เกิดการทำผิดพลาดข้อนอก โดย
เฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่จะเกิดขึ้น
โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

สวัสดิ์บีใหม่ครับ บีเก่าผ่านไป บีใหม่ก็
หมุนเปลี่ยนเวียนเข้ามาแทนที่ นับถึงเดือนมกราคม
๒๕๒๖ คอลัมน์นี้มีอายุครบ ๑ ชวบแล้ว เปรียบ
กับมนุษย์เราก็คงเป็นเพียงแค่ว่าเด็กที่เริ่มหัดเดิน ยัง
จะต้องมีการพัฒนาตัวเองอีกหลายอย่างด้วยกัน
หากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดบกพร่อง ก็ขออน้อมรับคำติชม
ด้วยความยินดี หรือหากมีสิ่งใดกระทบกระทั่งต่อ
ผู้ใดไม่ว่ามากหรือน้อย ก็ต้องกราบขออภัยมา ณ ที่
นี้ด้วย ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้เขียนก็มีเจตนาที่จะให้
กระทบกระทั่งต่อผู้ใดเลย หากแต่ได้กระทำไปด้วย
ความบริสุทธิ์ใจทุกประการ และการรวบรวมตัว
อย่าง แนวทางการลงโทษก็ได้พยายาม คัดเลือกเอา

แต่ตัวอย่างที่แปลกๆ ใหม่ ๆ มาเสนอเพื่อเป็นแนว
ทางประกอบการพิจารณาวินิจฉัยกำหนดระดับโทษ
แล้ว แถม ท้าย ด้วยการ หยอกล้อ ตาม ประสา เพื่อน
ข้าราชการด้วยกัน เพื่อไม่ให้เกิดอารมณ์ตั้งเครียด
จนเกินไปเท่านั้นเอง เอาละขอเดินเครื่องต่อเลย
นะครับ

ครั้งนี้นักกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการกระทำ
ผิดทางวินัยของข้าราชการมาเสนอเพื่อเป็นอุทา-
หรณ์ต่อจากเดือนที่แล้ว ซึ่งระดับโทษก็เริ่มสูงขึ้น
เป็นลำดับ และก็บท้ายด้วยปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการ
สอบสวน พิจารณาทางวินัยที่น่าสนใจอีกเช่น
เคยครับ

ของใช้แล้ว

เวลาเกือบเที่ยงคืน ณ บริเวณท่านประจำสถานบินแห่งหนึ่ง นายกอบได้ใช้รถยนต์ของทางราชการ บรรทุก สิ่ง ของอัน มีค่า พลาสติกใช้ แล้วจำนวน ๘๑๖ ใบ และแก้วนํ้ามีตราของบริษัทแห่งหนึ่ง จำนวน ๑๒ ใบ ออกไปจากบริเวณลานบิน สารวัตรทหารอากาศเห็นผิดสังเกตเลยจับกุมตัวไว้ แต่เจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวไม่ติดใจคำวินิจฉัยทางอาญา ผู้บังคับบัญชาสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า นายกอบมิได้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เพราะว่าได้ขอจากผู้ครอบครองซึ่งมีหน้าที่นำของใช้แล้วไปทำลาย จึงมิใช่เป็นการลักทรัพย์ของผู้อื่น แต่การที่นายกอบนำรถยนต์ของทางราชการไปใช้จนของดังกล่าวโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเป็นผิดวินัยฐานซุกซ่อนผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงสั่งลงโทษตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน แล้วรายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยดีที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึงให้ตอบรับทราบไปได้..... โยโย.....เกือบไปแล้วใหม่ขนาดของใช้แล้วนะเนี่ย ทางที่ดีควรจะว่าจ้างแท็กซี่มาขนของดีกว่า จะได้ไม่ต้องถูกลงโทษทางวินัยนะครับ

๕๕ คนขลุ้ม

ณ ที่ทำการท่านแห่งหนึ่ง นายแฉะ นายฉ่า และนายชั้น ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ตรวจปล่อยผู้โดยสาร ของติดตัว สินค้า และสัมภาระต่างๆ ที่ผู้โดยสารนำเข้าตลอดจนควบคุมการขนถ่ายบรรดาสสิ่งของต่างๆ จากเครื่องบินเพื่อนำมาตรวจปล่อย ณ ที่ทำการท่าน แต่บุคคลทั้งสามมิได้ควบคุมดูแลการขนถ่ายให้เรียบร้อย เป็นเหตุให้ของติดตัวผู้โดยสารจำนวน ๘ หีบห่อ ซึ่งขนถ่ายมาจากเครื่องบินแล้ว มิได้นำลงจากรถคงปล่อยทิ้งอยู่บนรถ โดยมิได้อยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้มีได้ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง คงเป็นเพียงแต่บกพร่องและประมาทเล็กน้อยในหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗ จึงสั่งลง โทษตัด เงิน เดือน นายแฉะ ฐานะ หัวหน้า ๑๐% ๖ เดือน ส่วนนายฉ่าและนายชั้น ตัดเงินเดือนคนละ ๑๐% ๔ เดือน แล้วรายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยดีที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึงให้ตอบรับทราบไปได้.....ฮะแฮ่ม.....ของตั้ง ๘ หีบห่อเขี่ยวะะ ไม่น่าลืมนะเลย ทำเป็นเล่นไปได้...

จักรณ

ในการสอบคัดเลือกนักเรียนของส่วนราชการครั้งหนึ่ง กองการเจ้าหน้าที่มีบันทึกควมมากลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ถึงกองคลัง ขอให้จักรณต์ ๒ คน เพื่อใช้ในการขนสัมภาระและเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติหน้าที่ในวันที่ ๗ เมษายน เวลา ๐๖.๓๐ น. รุ่งขึ้นนายเฉื่อย รับแจ้งจากกองคลังแล้ว กลับเก็บเรื่องไว้จนถึงวันที่ ๕ เมษายน จึงส่งการด้วยวาจาให้พนักงานขับรถยนต์ ๒ นาย มาปฏิบัติงานในวันดังกล่าว โดยมี ได้แจ้งเวลาและสถานที่ให้ทราบแล้วมอบเรื่องให้นายแฉะ และนายแฉะก็เพียงแต่บันทึกรายชื่อของพนักงานขับรถยนต์ทั้ง ๒ นายไว้ โดยมี ได้ สนใจ สอบถาม หรือกำชับ พนักงานขับรถยนต์ให้มาปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดแต่อย่างใด ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีรถยนต์ใช้ตามวันเวลาที่ขอไว้ จึงแจ้งให้กองคลังทราบ นายเฉื่อยก็ชี้แจงว่าได้มอบหมายให้นายแฉะดำเนินการแล้วก่อนวันที่ ๕ เมษายน ซึ่งเป็นเท็จ ผู้บังคับบัญชาสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า นายเฉื่อยไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการและรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ส่วนนายแฉะเป็นเพียงไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงสั่งลงโทษตัดเงินเดือนคนละ ๑๐% มีกำหนด ๔ เดือน และ ๒ เดือน ตามลำดับแล้ว รายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยดังที่สรุป ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึงให้ตอบรับทราบไปได้ เอ้อ...งานในหน้าที่ของตนเองแท้ ๆ กลับไม่สนใจ เลยเกิดเรื่องจนได้

ข้าเรอะ

ณ บ้านพักข้าราชการแห่งหนึ่ง ขณะมีการรับประทานอาหารร่วมกันระหว่างข้าราชการ นายจอมได้พูดจากระทบกระเทียบเปรี้ยวเปรี้ยวหัวหน้าอยู่เรื่อย ๆ ทำให้หัวหน้าไม่โหดหน้าและทำร้ายร่างกายนายจอมไปหลายที ต่อมาเมื่อผู้ร้องเรียนขึ้น นายจอมกลับให้ถ้อยคำชี้แจงว่า หัวหน้ามิได้ตบหน้าเพียงแต่ใช้มือบดท้ามมิให้พูดเท่านั้น ผู้บังคับบัญชาสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของหัวหน้าเป็นการประพฤติก้าว ตาม มาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ส่วนนายจอมเป็นการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงสั่งลงโทษตัดเงินเดือนคนละ ๑๐% มีกำหนด ๔ เดือน และ ๒ เดือน ตามลำดับ แล้วรายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยดังที่สรุป ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึง

ให้ตอบรับทราบไปได้...อยู่ดีไม่ชอบดี เลย
เจ็บตัวจนได้ แล้วยังถูกลงโทษทางวินัยซ้ำสอง
อีกด้วย

อยู่เวรมิดีที่

นายฉลาดมีหน้าที่เป็นเวรรักษาการณ์ประจำ
สถานที่ราชการแห่งหนึ่ง หัวหน้าผ่านไปทางช่อง
ทางตั้งกล่าว เวลา ๑๒.๐๐ น. และ ๑๕.๐๕ น.
ปรากฏว่าไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่แต่อย่างใด จึง
สั่งการให้หัวหน้าฝ่ายลงไปตรวจสอบก็ไม่พบเช่นกัน
เมื่อนายฉลาดกลับมาได้รายงานชี้แจงว่าไปซุ่มดัก
เพื่อคอยคุณกระทำความผิดตามที่ผู้มาแจ้ง ซึ่ง
ไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด หัวหน้าสอบสวน
พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา
และรายงานเท็จตามมาตรา ๗๑ และ มาตรา ๗๓
แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบ ข้าราชการ พลเรือน
พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงสั่งลงโทษตัดเงินเดือน ๑๐% ๒
เดือน อธิบดีพิจารณาแล้วเห็นว่า การละทิ้งหน้าที่
อยู่เวรรักษาการณ์ ไปตั้งกล่าว อาจก่อให้เกิดความ
เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรงได้ จึงสั่งเพิ่ม
โทษเป็นตัดเงินเดือน ๑๐% ๔ เดือน แล้วรายงาน
การลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยดีที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้ว
เห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึง
ให้ตอบรับทราบไปได้... นี่แหละเขาเรียกว่าร่น

หาที่ แหม...ถ้าอยู่เวรรักษาการณ์ตามที่ได้รับ
มอบหมายเสียก็คงไม่โดนโทษทางวินัยหรอก

นอนตรวจ

ณ สถานีตรวจสอบบริเวณท่าเรือแห่งหนึ่ง
ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้นายล่องลอย กับนาย
ลอยล่องปฏิบัติงานนอกเวลาราชการทำหน้าที่ตรวจ
สอบสินค้าที่นำออกไปและป้องกันและปราบปราม
การลักลอบหนีภาษี ปรากฏว่าทั้งสองคนนอนหลับ
ยามทำให้มีผู้ลักลอบนำสินค้าของหน่วย พี. เอกซ์.
ซึ่งบรรจุในรถคอนเทนเนอร์จำนวน ๒ คันผ่านออกไป
ทางสถานีตรวจสอบได้สำเร็จ ภายหลังเจ้าหน้าที่
ตำรวจสามารถติดตามจับกุมสินค้าดังกล่าวกลับคืน
มาได้ ผู้บังคับบัญชาสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า
สินค้าของ พี. เอกซ์. เป็นของไม่ต้องเสียภาษีอากร
จึงยังไม่เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง เป็นเพียง
ประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตาม
มาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงสั่งลงโทษลดขั้นเงิน-
เดือนคนละ ๒ ขั้น แล้วรายงานการลงโทษมายัง
ก.พ.

ผลทางวินัยดีที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้ว
เห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึง
ให้ตอบรับทราบไปได้...อนิจจา... ขนาดนั่งตรวจ
เดินตรวจ ยืนตรวจ ก็ยังมีการเล็ดลอดไปได้
แล้วนี่มานอนตรวจจะเหลืออะไรกันเล่า

หินล่องหน

ณ สนามบินแห่งหนึ่ง นายกลมมีหน้าที่ตรวจปล่อยสินค้าได้ทำการตรวจปล่อยสินค้าตามใบขนสินค้าขาออก ยกเว้นอากรซึ่งสำแดงว่าหิน ๔ ทิปห่อ โดยสลักรายการตรวจปล่อยลงในใบขนสินค้าไว้ล่วงหน้า โดยที่ยังไม่ได้ออกไปตรวจดูของและเครื่องหมาย เลขหมาย หรือลักษณะหีบห่อแต่อย่างใด ขณะที่รอเพื่อจะรายงานให้สารวัตรทราบว่าจะไปตรวจของพร้อมกันหรือไม่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามก็เข้าทำการจับกุมสินค้านี้เสียก่อน และเปิดตรวจพบว่าเป็นเงินแท่งและเศษเงิน ซึ่งไม่ตรงกับที่สำแดงไว้ในใบขนสินค้า ผู้บังคับบัญชาสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า ของรายนี้ยังไม่ได้ผ่านพิธีการตรวจปล่อยอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน และยังไม่เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง การกระทำของนายกลมเป็นเพียงไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการเท่านั้น จึงสั่งลงโทษตัดเงินเดือน ๑๕% ๔ เดือน (อัตราโทษ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗) แล้วรายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยดีที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่าโทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึงให้ตอบรับทราบไปได้... *อ๊วยตาย* ก้อนหินกับเงินแท่งมันแตกต่างกันมากนะครับ ยังไงๆ ก่อนจะ

เซ็นตรวจ ปล่อยของ ก็ควรจะเปิด ตรวจดูของ เสียให้แน่ก่อนว่าตรงตามที่สำแดงไว้หรือไม่ อย่าเชื่อตามที่พ่อค้าเจ้าเล่ห์สำแดงหลอกไว้ เดี่ยวจะเป็นผิดวินัยอย่างกรณีนี้อีก

วิหายน้อยมคอก

มกราคม ๒๕๑๗ บริษัทส่งสัตว์ป่าออกนอกประเทศแห่งหนึ่ง นำสัตว์ป่าที่มีชีวิตมาขอทำพิธีการส่งออกที่คอนเมือง นายเคื้อ กับนายคู้ ได้ทำการตรวจปล่อยสินค้านี้ ไปตามที่สำแดงไว้ในใบขนส่งสินค้าขาออกว่า เป็นเสือขาว นกปรอดจุก และเต่า ต่อมาชาวแคนาดา ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับ การการอนุรักษ์สัตว์ป่า มีหนังสือแจ้งกรมที่เกี่ยวข้องว่า มีการลักลอบส่งชะนีซึ่งเป็นสัตว์คุ้มครองจำนวน ๙ ตัว ไปต่างประเทศโดยใช้ใบรับรองสุขภาพสัตว์ซึ่งระบุว่า แมวขาว และชะนีกำกับไปพร้อมกันนั้นหนังสือพิมพ์ก็ได้เสนอข่าวนี้ด้วย ผู้บังคับบัญชาสืบสวนข้อเท็จจริงแล้ว กรณีมีมูลน่าจะเชื่อว่าการลักลอบส่งชะนีออกไปต่างประเทศพร้อมกับสัตว์อื่น ๆ จริง จึงสั่งตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยแล้วเห็นว่า มีการลักลอบส่งชะนีออกนอกราชอาณาจักรจริง แต่ไม่ปรากฏหลักฐาน หรือกรณีแวดล้อมที่แสดงว่า นายเคื้อ กับนายคู้ มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นด้วย แต่ปรากฏว่า นายเคื้อ กับ

นายก็ ทำการตรวจปล่อยสัตว์ไปโดยมิได้ให้เจ้าหน้าที่
ประทับตราเสียก่อน อันเป็นผิดวินัยฐานไม่ตั้งใจ
ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงสั่งลงโทษลดขั้น
เงินเดือนคนละ ๑ ชั้น แล้วรายงานการลงโทษ
มายัง ก.พ.

ผลทางวินัยถึงที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้ว
เห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึง
ให้ตอบรับทราบไปได้..... หลังจากเกิดเหตุการณ์
นี้แล้ว ท่านถึงได้มีคำสั่งให้ถือปฏิบัติว่า จะ
ทำการตรวจปล่อยสัตว์มาได้ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ได้
ประทับตราลงนามรับรองไว้ที่ใบขนสินค้าขาออก
และ สัตวแพทย์ได้ ลงนามในใบ อนุญาต ส่ง ออก
แล้วเท่านั้น....ปัญหาทั้งหมดไป ไม่ต้องห่วงอีก
แล้ว

เชือกบ้าน

มีนาคม ๒๕๑๘ เจ้าหน้าที่พัสดุรายงาน
ว่าเชือกบ้านนอกอย่างคืดที่ใช้ร้อยตราตะกั่วและผูก
มัดหีบห่อพัสดุไปรษณีย์มีจำนวนเหลือน้อย นายก็
พิจารณา แล้ว เห็นควร จักซื้อ เชือก ดังกล่าว ไว้ ใช้
ราชการจำนวน ๕๐๐ ม้วน จึงสั่งการควยวาจา
ให้นางรื่นเริงกับนางสาวรำเริงนำตัวอย่างเชือกและ
ใบบอกราคาไปดำเนินการสืบราคาคาตามระเบียบของ
ทางราชการ ปรากฏว่าร้านค้า ๔ แห่ง เสนอ
ราคาม้วนละ ๓๖, ๓๘, ๔๐ และ ๔๑ บาท
ตามลำดับ นายก็จึงรายงานเสนอผลการสืบราคา
๕๒

ต่อกรมเพื่อพิจารณาสั่งการอนุมัติให้จักซื้อ โดย
เสนอให้จักซื้อจากร้านซึ่งเสนอราคาต่ำสุด แม้ว่า
ราคาจะสูงไปจากที่เคยจักซื้อเมื่อปี ๒๕๑๖ คือ
ราคาม้วนละ ๒๕ บาทก็ตาม กรมยังมีได้พิจารณา
อนุมัติให้จักซื้อทันที แต่ได้ดำเนินการสืบราคา
และตรวจสอบก่อน พบว่านายก็รายงานเท็จเพราะ
เดิมเคยจักซื้อในราคาม้วนละ ๒๒ บาท มิใช่ ๒๕
บาท ตามที่อ้าง ส่วนนางรื่นเริงและนางสาวรำเริง
ต่างก็มีได้ดำเนินการสืบราคาด้วยตนเอง (ภายหลัง
กรม สามารถจักซื้อได้ใน ราคาม้วนละ ๒๔ บาท)
ผู้บังคับบัญชาตั้งกรรมการสอบสวนวินัยแล้วเห็นว่า
การปฏิบัติหน้าที่ของทั้งสามคนบกพร่อง และราย
งานเท็จและไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตาม
มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงสั่ง
ลงโทษลดขั้นเงินเดือนนายก็ ๑ ชั้น และตัดเงิน
เดือนนางรื่นเริง ๑๕% ๖ เดือน และตัดเงินเดือน
นางสาวรำเริง ๑๐% ๖ เดือน (อัตราโทษตาม
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.
๒๔๙๗) แล้วรายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยถึงที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้ว
เห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึง
ให้ตอบรับทราบไปได้.... อ้อก.... อ้อก....เฮ้อ
เกือบถูกเชือกบ้านรัดคอตายเสียแล้วซี.... อย่าทำ
เป็นล้อเล่นเขี้ยวนา

อะไหล่รถ

กองตรวจพบว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดโตมิโอนำสินค้าอะไหล่จาก ญี่ปุ่น เข้ามาในราชอาณาจักร โดยสำแดงว่าเป็นอะไหล่รถแทรกเตอร์ ซึ่งจะต้องชำระอากรขาเข้า ๑๕% และเมื่อเลือกหยิบเปิดตรวจดูของภายใน ก็สงสัยว่าจะเป็นอะไหล่รถยนต์ชนิดต่างๆ ซึ่งจะต้องชำระอากรขาเข้า ๕๐% จึงกักของไว้ทั้งหมด แล้วติดต่อขอตัวอย่างอะไหล่รถแทรกเตอร์จากผู้แทนจำหน่ายมาเปรียบเทียบกับชิ้นส่วนอะไหล่ที่มีปัญหาที่หมายเลขเดียวกัน พบว่าไม่เหมือนกัน จึงบันทึกการจับกุมพร้อมทั้งส่งของตัวอย่าง อะไหล่ทุกชนิดตามอินวอยซ์รวม ๒๒ ตัวอย่าง เสนอตามลำดับ ผู้บังคับบัญชาสั่งให้นายส่งเป็นผู้พิจารณาปัญหา นายส่งตรวจดูหมายเลขชิ้นส่วน ในแค็ตตาล็อก กับหมายเลขที่กล่องบรรจุตัวอย่าง แล้วปรากฏว่า ถูกต้องตรงกัน ทุกชิ้น จึงเชื่อว่าของนี้เป็นส่วนประกอบของรถแทรกเตอร์ทั้งหมด แล้วส่งเรื่องผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับมายังคณะกรรมการพร้อมด้วยสำเนาภาพถ่าย (แต่ไม่ได้ส่งตัวอย่าง ไปด้วยเพราะตัวอย่างมากและหนัก) กรรมการพิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่า กรณีไม่ชัดเจน และไม่ปรากฏว่ามี การไปคูของจริงว่าเป็นส่วนประกอบแทรกเตอร์จริงหรือไม่ จึงขอตัวอย่างมาดู พบว่ามีพิรุณคือหมายเลขที่กล่องเมื่อลอกออกจะทราบว่าเลขเดิมถูกต้องออก แล้วปิดเลขใหม่ลงไป และของก็ไม่น่าเชื่อว่าเป็น

อะไหล่รถแทรกเตอร์ จึงสอบถามตัวแทนจำหน่ายแทรกเตอร์ ก็ได้ รับการยืนยันว่า ไม่ใช่ อะไหล่รถแทรกเตอร์ อีกทั้งพบว่าภาพถ่ายที่ส่งมานั้นมีรอยแก้ไขรูปร่างลักษณะก่อนถ่ายภาพเพื่อให้รูปคล้ายๆ กับชิ้นส่วนที่เป็นปัญหา จึงรายงานข้อเท็จจริงและขออนุมัติยึดของไว้ทั้งหมด ผู้บังคับบัญชาสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วพบว่า กรณีนายส่งมีมูลส่งไปในทางไม่สุจริต จึงตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยแล้วเห็นว่า ไม่อาจหาหลักฐานมายืนยันได้ว่า นายส่งมีส่วนร่วมรู้เห็น กับผู้นำของเข้าในการฉ้อค่าภาษีอากร คงเพียงแต่ยกพร่องต่อหน้าที่และไม่เอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ ตามมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น แล้วรายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยดีที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึงให้ตอบรับทราบไปได้... เอ... อะไหล่อะไรกันแน่นะ รถยนต์ หรือรถแทรกเตอร์ ต่อไปคงต้องระวังกันหน่อยนะครับ

น้ำตาลทรายบด

ในการปฏิบัติงานตรวจและควบคุมการตรวจปล่อยสินค้าส่งออก นายแวน ได้สลับหลังรับรองการตรวจและนายล้อม ได้ลงนามกำกับกับการตรวจในใบขนสินค้าขาออกและแบบแสดงรายการการค้า ๒

ฉบับว่า ของที่ส่งออกถูกต้องตามสำแดงเป็นการเสร็จสิ้นในการตรวจปล่อย แต่ก่อนที่ของรายนี้จะส่งออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามกับตำรวจไต่สวนของมาทำการตรวจสอบพบว่าเป็นสินค้าน้ำตาลทรายบดละเอียด ซึ่งเป็นสินค้าต้องควบคุมในการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร และเป็นของต้องกำกับตามกฎหมายผู้บังคับบัญชาดำเนินการ สอบทั้งข้อเท็จจริงและวินัยแล้วเห็นว่า บุคคลทั้งสองได้ปฏิบัติหน้าที่ไปด้วยความเข้าใจโดยสุจริตว่า สินค้าชิ้นนี้เป็นสินค้าถูกต้อง เพราะยังไม่ทราบเรื่องตามหนังสือเวียนที่ส่งกำกับเกี่ยวกับเรื่องและวิธีการลักลอบส่งน้ำตาลทรายออกไปนอกราชอาณาจักร จึงไม่สงสัยในลักษณะของสินค้าชิ้นนี้ แต่ในการตรวจครั้งนี้นายแว่นมิได้ทำการตรวจสอบชั่งน้ำหนักในรายการต่าง ๆ แต่ละรายการตามที่สำแดงไว้ในใบขนสินค้า ทำให้จำนวนสินค้าที่ส่งออกตามความเป็นจริงมีทั้งขาดและเกิน ถึงแม้สินค้าที่ส่งออกจะไม่ต้องชำระอากรขาออกก็ตาม แต่ก็อาจมีผลเสียหายในค่านเกี่ยวกับสถิติการส่งออก และการควบคุมเงินตราต่างประเทศ จึงเป็นผิดวินัยฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ จึงสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนนายแว่น ๑ ขั้น และตัดเงินเดือนนายล้อม ๒๐% ๔ เดือน (อัตราโทษตาม ๕๔

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗) แล้วรายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยถึงที่สุด ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึงให้ตอบรับทราบไปได้... อัย... นี้ก็ไม่ถึงว่าน้ำตาลทรายซึ่งเป็นของหวาน และขุรสอาหารนาจะกลายมาเป็นโทษ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เช่นกันนะจ๊ะ

แบบรอดเป็นเหตุ

บริษัทผู้ประกอบรถยนต์แห่งหนึ่งยื่นคำร้องถึงคณะกรรมการพิจารณาส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบที่จะนำมาประกอบเป็นยานบกภายในประเทศ ขอเพิ่มชื่อแบบรถให้เป็นชื่ออย่างอื่นเพิ่มขึ้นอีกชื่อหนึ่ง เพื่อประโยชน์ในทางการค้าและเป็นชื่อแบบรถที่ทางราชการไม่เคยอนุมัติมาก่อนเลย นายสอง ซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการชุดดังกล่าวรับคำร้องนี้ไว้แล้วรวบรวมคำร้องและบันทึกมติของคณะกรรมการเสนอต่อกรมโดยมิได้แจ้งรายละเอียดและขั้นตอนการขอเปลี่ยนแปลงได้แจ้งรายละเอียดและขั้นตอนการขอเปลี่ยนแปลงไปตามที่คณะกรรมการเสนอ ต่อมากรมทราบว่าแบบของรถที่ขอเปลี่ยนแปลงนั้นแตกต่างกัน จึงดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่าบริษัทสำแดงเท็จ และส่วนประกอบอุปกรณ์ของแบบรถที่ขอเปลี่ยนแปลงยังไม่มีให้นำเข้า จึงสั่งถอนการอนุมัติ พร้อมกับคำเนิษิตกับบริษัทโดยเปรียบเทียบปรับฐานสำแดงเท็จ เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

เต็มตามอัตราโทษ และบริษัทได้ชำระค่าปรับครบถ้วนแล้ว ผู้บังคับบัญชาสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า นายสองมิได้กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เพียงแต่มิได้แจ้งรายละเอียดต่างๆ เท่านั้น แต่ก็มีได้ทำให้ผู้บังคับบัญชาหลงผิด เพราะได้แนบคำร้องเสนอมาพร้อมเรื่อง นอกจากนั้นนายสองยังรับคำร้องมาดำเนินการเองโดยตรง และไม่ลงเลขรับทางสารบรรณกองก่อน เป็นผิดวินัยตามมาตรา ๗๒ แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ จึงสั่งลงโทษตัดเงินเดือน ๒๐% ๔ เดือน (อัตราโทษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗) แต่กระทรวงพิจารณาแล้วเห็นว่ายังเบาไปไม่เหมาะสมกับความผิด จึงสั่งเพิ่มโทษเป็นลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น แล้วรายงานการลงโทษมายัง ก.พ.

ผลทางวินัยดังที่สรุป ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า โทษที่ได้รับพอสมควรแก่กรณีแล้ว จึงให้ตอบรับทราบไปได้.....เฮียต ๆเฮ้อ..... นั่งอยู่ดี ๆ ยังเกิดอุบัติเหตุจากรถยนต์ได้นะ ...

และต่อไปในคอเรองน่าสนใจอันเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวน และพิจารณาทางวินัยที่นำสู่ครับ

ปู่อณา

รัฐมนตรีสั่งตั้งกรรมการสอบสวนนายโชคช่วยข้าราชการชั้นพิเศษ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง และได้เสนอ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาตาม

มาตรา ๘๕ ประกอบด้วยมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้ว อ.ก.พ. กระทรวงมีมติให้ปลดนายโชคช่วยออกจากราชการตามความเห็น ของคณะกรรมการสอบสวน ก่อนมีคำสั่งลงโทษได้นำเรื่องเสนอสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อกำเนินการนำความกราบบังคมทูลให้ทรงถอดถอน แต่ต่อมารัฐมนตรีขอถอนเรื่องกลับไปพิจารณาใหม่ และรัฐมนตรีคนใหม่มีคำสั่งตั้งกรรมการสอบสวนชุดใหม่ ขึ้นทำการสอบสวนนายโชคช่วยในกรณีเดียวกัน คณะกรรมการสอบสวนชุดใหม่เห็นว่า นายโชคช่วยไม่มีความผิด (ขณะนั้นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผลใช้บังคับแล้ว) และรัฐมนตรีได้มีคำสั่งให้ยุติเรื่องเช่นนี้ จึงหาว่า รัฐมนตรีจะสั่งตั้งกรรมการสอบสวนชุดใหม่ขึ้น ทำการสอบสวนกรณีเดียวกับที่ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติเสร็จเด็ดขาดไปแล้วได้หรือไม่

วิสัยนา

ปัญหาทำนองนี้ ก.พ. ได้เคยพิจารณาวินิจฉัยให้ความเห็นไว้สรุปได้ว่า ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ทวมมาตรา ๘๕ (๑) ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นสมควรให้ไล่ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งไล่ออกจากราชการนั้น เป็นบทบัญญัติที่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒

คือ สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ จะต้องนำความกราบบังคมทูลให้ ทรงถอดถอน ออกจากตำแหน่งเสียก่อนแล้ว จึงจะส่งไล่ออกจากราชการได้ และกรณีปลดออกจากราชการตามมาตรา ๘๗ ก็ให้นำมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้นเมื่อยังมีใ้มีพระบรมราชโองการให้ถอดถอน ผู้บังคับบัญชาที่ยังไม่มี หน้าที่ที่จะส่ง ปลด ออกจากราชการ เรื่องนี้แม้ อ.ก.พ. กระทรวงจะได้มีมติให้ปลดออกจากราชการไว้แล้ว แต่มตินั้นยังไม่อาจปฏิบัติให้มีผลสมบูรณ์ได้ นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ตลอดจนรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเห็นว่า กรณียังเป็นที่ยังสงสัย การสอบสวนยังไม่หมดประเด็นก็ย่อมจะสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวนใหม่ได้ตามเหตุผลความจำเป็น และเมื่อคณะกรรมการสอบสวนชุดใหม่ได้ทำการสอบสวนเสร็จ (วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๘) เป็นเวลาที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผลใช้บังคับแล้ว การพิจารณาคำเนิการในเรื่องนี้ต่อไป ต้องด้วยกรณีตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๒๑ ประกอบด้วยมาตรา ๘๖ และมาตรา ๔๔ กล่าวคือ อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการตกมาเป็นอำนาจ ของผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งได้แก่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ สำหรับกรณีของนายโชคช่วย จึงเป็นอำนาจของปลัดกระทรวง (บังคับบัญชาสำนักงานปลัดกระทรวง

ในฐานะอธิบดี) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตาม มาตรา ๔๔ (๔) ที่จะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการ หากใช้ รัฐมนตรีเจ้าสังกัดไม่ และปรากฏว่าปลัดกระทรวง ยังมีใ้สั่งการในเรื่องนี้แต่อย่างใด ดังนั้น การพิจารณากรณี ของ นายโชคช่วย ของ ผู้บังคับบัญชาตาม พระราช บัญญัติ ระเบียบ ข้าราชการ พล เรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ยังไม่แล้วเสร็จ และโดยที่ปัจจุบัน ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๘ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ออกใช้ บังคับ การดำเนินการเรื่องนี้จึงต้องเป็นไปตาม ข้อ ๑๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว โดยปลัดกระทรวงจะต้องส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาตามมาตรา ๘๖ ทวิ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย ประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับ ดังกล่าวต่อไป (สำนักงาน ก.พ. ทบข้อหารือ สำนักงาน ป.ป.ป. ตามหนังสือที่ สร ๐๗๐๘/ ๒๒๐๔๖ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ ข้อหารือกรณีนี้ออกจะยืดเยื้อยาวนานนะครับ สรุปสั้น ๆ ได้ว่า เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ออกใช้บังคับ (๘ กันยายน ๒๕๑๘) อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการ ลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการชั้นพิเศษเป็นอำนาจ ของอธิบดี หากใช้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดไม่ หากปลัด กระทรวง (บังคับบัญชาสำนักงานปลัดกระทรวง ในฐานะอธิบดี) ยังมีใ้วินิจฉัยสั่งการในเรื่องนี้

จนหลังวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ (ประกาศ
ของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๔ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน
๒๕๒๐ ออกใช้บังคับ) แล้ว ปลัดกระทรวงก็หมก
อำนาจอ.ก.พ. จะต้องส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณา
ต่อไป)

ปูจณา

กรมได้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนข้าราชการ
ในสังกัด ๑ คน และต่างสังกัดอีก ๒ คน ใน
กรณี ที่บุคคล ทั้งสาม ถูกกล่าวหาว่า กระทำผิด วินัย
อย่างร้ายแรง ขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามรายงาน
ของจังหวัด ต่อมาจังหวัดได้ทักท้วงว่า กรมไม่ใช่
ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาอีก ๒ คน ไม่มี
อำนาจสั่งตั้งกรรมการสอบสวน กรมจึงแจ้งจังหวัด
ว่า เรื่องนี้อยู่ในอำนาจของจังหวัดที่จะแต่งตั้ง
กรรมการสอบสวนเองได้ เพราะเป็นผู้บังคับบัญชา
โดยตรง แต่ปรากฏว่าจังหวัดมิได้ดำเนินการแก้ไข
และกรมเจ้าสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคน ก็ไม่
ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนชุดเดียวกัน
ดำเนินการ เช่นนี้ จึงหาหรือว่า

๑. คำสั่ง ของ กรม ดังกล่าว ถูก ต้อง ตาม
ระเบียบและกฎหมายแล้วหรือไม่ และมีผลใช้บังคับ
เฉพาะรายผู้ถูกกล่าวหาในสังกัดหรือไม่

๒. หากคำสั่งในข้อ ๑ มีผลใช้บังคับเฉพาะ
ผู้ถูกกล่าวหาในสังกัด โดยเหตุที่เรื่องนี้ดำเนินการ

มานานแล้วจะยกเลิกคำสั่งเดิมเพื่ดำเนินการ ออก
คำสั่งใหม่ให้ถูกต้องจะทำได้หรือไม่ เพียงใด

๓. เนื่องจากผู้ถูกสอบสวนทั้งสามคนรวม
ทั้งกรรมการได้ย้ายไปอยู่ที่อื่นหมด และล่วงเลยมา
นานแล้ว หากเห็นควรระงับเรื่อง ไม่ดำเนินการ
สอบสวนต่อไป จะทำได้เพียงใดหรือไม่ หรือจะ
กระทำอย่างไรต่อไป

วิสัยนา

ปัญหาทำนองนี้ ก.พ. ได้เคยพิจารณาวินิจฉัย
ให้ความเห็นไว้โดยสรุปว่า

๑. กรมไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าว
หาที่อยู่นอกสังกัด และไม่มีอำนาจที่จะแต่งตั้ง
คณะกรรมการชั้น ทำการ สอบสวน ผู้ถูกกล่าวหาทั้ง
สองคนนั้น คำสั่งกรมกรณีนี้มีผลใช้บังคับ ได้
เฉพาะรายผู้ถูกกล่าวหาในสังกัดเท่านั้น

๒. ในเมื่อคำสั่งดังกล่าว มีผลใช้บังคับได้
สำหรับข้าราชการในสังกัด จึงไม่มีเหตุอะไรที่จะ
ยกเลิกคำสั่งนั้น

๓. เมื่อได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นทำ
การสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว กฎหมาย
ว่าด้วยระเบียบข้าราชการ พลเรือนมีเจตนารมณ์ มุ่ง
หมายให้ ดำเนินการ สอบสวน พิจารณา ให้ เสร็จ สิ้น
กระบวนการของกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ สำหรับ
เรื่องนี้ เมื่อปรากฏว่าคำสั่งแต่งตั้งกรรมการชั้นทำ
การสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาในสังกัด และระบุชื่อผู้
ถูกกล่าวหาออกสังกัดอีก ๒ คน รวมอยู่ด้วย และ

กรมไม่มีอำนาจสั่ง แต่งตั้ง กรรมการ สอบสวนผู้ถูกกล่าวหาต่างสังกัด ก็ชอบที่จะได้แก้ไขคำสั่งเฉพาะตอนที่ไม่ต้องตั้งนั้นเสียให้ถูกต้องได้ ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับตัวกรรมการสอบสวนนั้น เมื่อมีเหตุอันสมควรหรือจำเป็นก็สั่งเปลี่ยนตัวกรรมการสอบสวนได้ และในทางปฏิบัติอาจทำความตกลงกับกรมเจ้าสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาคนอื่นเพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนชุดเดียวกัน ร่วมทำการสอบสวนได้ (สำนักงาน ก.พ. ตอบข้อหารือกรมบำนาญ ตามหนังสือ ที่ สร ๐๗/๐๙/๑๘๒๗๙๖ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑)

พ้องา

นายรวมถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมดำเนินคดีอาญาในข้อหาร่วมกันลักทรัพย์ ในสถานที่ราชการ เป็นเจ้าพนักงานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ สมคบกันนำสินค้าหนีภาษีเข้ามาในราชอาณาจักร และกรมได้สั่งตั้ง กรรมการ สอบสวน ทาง วินัยในกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่

ราชการ ผลการสอบสวนไม่มีหลักฐานว่าผู้กระทำความผิด ที่สุดได้สั่งยุติเรื่อง ต่อมาศาลอาญาพิพากษาว่าผู้มีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๙ และถูกกักขังแทนค่าปรับแล้ว ภายหลังได้รับพระราชทานอภัยโทษ ต่อมานายรวมได้ยื่นเรื่องขอกลับเข้ารับราชการตามเดิม เช่นนี้ กรมจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนนายรวมได้อีกหรือไม่ และถ้าทำได้จะตั้งข้อกล่าวหาฐานความผิดใด

วินิจฉัย

ปัญหาทำนองนี้ ก.พ. ได้เคยพิจารณาวินิจฉัยให้ความเห็นไว้สรุปได้ว่า ตามเรื่องที่หารือนี้เห็นได้ว่ามูลกรณีเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรมย่อมสั่ง แต่งตั้ง คณะกรรมการ ขึ้น ทำการ สอบสวนทางวินัย ใหม่ในข้อหาที่ศาลพิพากษาลงโทษนั้นได้ (สำนักงาน ก.พ. ตอบ ข้อ หารือ กรมศุลกากร ตามหนังสือที่ สร ๐๗/๐๙/๑๘๑๒๙๑ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๑) ๑๖

หมายเหตุ

สำหรับวารสารข้าราชการ ฉบับเดือนธันวาคม ๒๕๒๕ หน้า ๕๕ มุมล่างซ้ายที่ว่า "ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิให้การแก้ข้อกล่าวหา (อ้างพยาน, นำพยานเข้าสืบ)" นั้น ที่ถูกต้องเป็น "ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิให้การแก้ข้อกล่าวหา (อ้างพยาน, นำพยานเข้าสืบ) และในข้อ ๑๘ ระเบียบโทษคือ ตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน

หมู่บ้านยากจน ปี ๒๕๓๐ จะไปทางไหนดี

ทวีศักดิ์ ชัยบุญวาทย์ศักดิ์*

เวทีเปิดสำหรับท่านผู้อ่านที่จะแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ ทั้งนี้ ความยาวประมาณ ๔-๕ หน้ากระดาษพิมพ์

ในระยะ ๒๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นกรอบกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาประเทศมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ ซึ่งสิ้นสุดลงในปี ๒๕๒๔ นั้น มีผลทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยส่วนรวมขยายตัวอย่างรวดเร็ว จากฐานเศรษฐกิจมูลค่าการผลิต ๖๐,๐๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๐๔ เป็นกว่า ๘๑๗,๐๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๒๔ คือเพิ่มขึ้นถึง ๑๔ เท่าตัว รายได้โดยเฉลี่ยต่อบุคคลของคนไทยทั้งประเทศเพิ่มจาก ๒,๒๐๐ บาทต่อคนในปี ๒๕๐๔ เป็นกว่า ๑๗,๐๐๐ บาทต่อคนในปี ๒๕๒๔

หากพิจารณาจากตัวเลขดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยประสบผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศพอสมควร แต่ในข้อเท็จจริงเป็นที่ยอมรับกันทั้งนักวิชาการและนักปฏิบัติว่า ยิ่งพัฒนาไปมากเท่าใดช่องว่างรายได้ระหว่างคนรวย - คนจน หรือระหว่างชาวเมืองกับชาวชนบทยิ่งห่างออกไปทุกที ฉะนั้น ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙ จึงได้กำหนด “แผนพัฒนาชนบทยากจน” เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนในชนบทและพัฒนาชนบทล้าหลังไว้โดยเฉพาะ แยกแยะจากแผนพัฒนาอื่น ๆ โดยมีสาระสำคัญ คือ

*กองแผนงานและโครงการ สำนักงาน ร.พ.ช.

เป้าหมาย แยกเป็น**เป้าหมายพื้นที่** **เป้าหมายเศรษฐกิจ** และ**เป้าหมายสังคม**

เป้าหมายพื้นที่ ได้กำหนดหมู่บ้านยากจนจำนวน ๑๒,๕๒๔ หมู่บ้าน ใน ๒๘๖ อำเภอ ๓๘ จังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ให้เป็นหมู่บ้านยากจนตามแผนพัฒนาชนบทยากจน

เป้าหมายเศรษฐกิจ กำหนดไว้ว่าจะเพิ่มผลผลิตการเกษตรในหมู่บ้านยากจนโดยเฉลี่ยขึ้นอีกประมาณร้อยละ ๒ ต่อปีจากระดับปกติ ซึ่งเพิ่มขึ้นต่ำกว่าร้อยละ ๑ ต่อปี

เป้าหมายสังคม ได้กำหนดโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมระบบสาธารณสุขมูลฐาน โภชนาการ น้ำสะอาด การให้บริการทางกฎหมายแก่เกษตรกร

แผนงานและโครงการ ได้กำหนดโครงการพื้นฐานทั้งสิ้น ๒๖ โครงการ งบประมาณ ๕ ปี รวม ๘,๕๙๓.๓๘ ล้านบาท โดยแยกเป็นแผนงานกิจกรรมระดับหมู่บ้าน ได้แก่ โครงการประมง แหล่งน้ำ สัตว์ขนาดเล็ก ธนาคารโค-กระบือ แผนงานบริการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงพยาบาลอำเภอ สาธารณสุขมูลฐาน โภชนาการ และแผนงานการผลิต ได้แก่ โครงการผลิตอาหารเพื่อโภชนาการ ข้าวไร่ที่สูง ปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

ในเรื่องหลักการ ได้เน้นที่จะพัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่ยากจนให้พออยู่พอกิน ได้รับบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยอย่างทั่วถึง โดยให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองและมีส่วนแก้ไขปัญหาของตนเองให้มากที่สุด

ผู้เขียนเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาชนบทยากจน แต่ก็อดเป็นห่วงไม่ได้ว่าสาระสำคัญของแผนพัฒนาชนบทยากจนดังกล่าว จะดำเนินการได้แค่ไหน เพียงใด จึงใคร่ขอเสนอข้อคิดเห็นในประเด็นสำคัญๆ กล่าวคือ

เรื่อง**เป้าหมาย** การตั้ง**เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ**โดยเพิ่มผลผลิตการเกษตรโดยเฉลี่ยขึ้นอีกประมาณร้อยละ ๒ ต่อปี จากระดับปกติของหมู่บ้านยากจนดังกล่าว มีโอกาสบรรลุ**เป้าหมายน้อย** ทั้งนี้ด้วยเหตุผล ๒ ประการ ประการแรก การสำรวจหมู่บ้านยากจนก่อนประกาศให้เป็นหมู่บ้านยากจนอย่างเป็นทางการยังขาดข้อมูลที่แน่ชัดและมีเวลาน้อยเกินไป การวัดความยากจนโดยพิจารณาจากพื้นที่ถือครองเฉลี่ยของเกษตรกร ในแต่ละภาคก็ไม่ได้เป็นดัชนีชี้ความยากจนของแต่ละหมู่บ้านที่แท้จริง ดังนั้น เมื่อตั้ง**เป้าหมาย**ไว้รวมๆ กันว่าจะพัฒนาให้ผลผลิตเกษตรเพิ่มโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๒ ต่อปี จากระดับปกติซึ่งเพิ่มเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๑ ต่อปี จึงมีโอกาสพลาดเป้าได้ง่าย ผู้เขียนเห็นว่า**ก่อนการประกาศเป็นหมู่บ้านยากจน** ควรมีการสำรวจหมู่บ้าน เพื่อหาข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และสภาพทางการเมือง

ละเอียดกว่าที่ได้ดำเนินการมาแล้ว คือทำการสำรวจชุมชน (Community Survey) แล้วนำข้อมูลมาตั้งเป้าหมายต่างๆ เป้าหมายแต่ละภาค ไม่จำเป็นต้องกำหนดเหมือนกันหมดเพราะสภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของแต่ละภาคแตกต่างกัน ประการที่สอง ในระดับหมู่บ้านและตำบล มีองค์กรด้านการปกครอง คือ หมู่บ้านและตำบล ซึ่งได้จัดตั้งมานานทำหน้าที่ทุกอย่าง แต่ยังคงองค์กรที่รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจโดยตรง ซึ่งทำหน้าที่คอยควบคุมดูแลให้เป้าหมายทางเศรษฐกิจบรรลุผล

เรื่องหลักการ การพัฒนาพื้นที่ยากจนได้กำหนดหลักการข้อหนึ่งว่า ให้ประชาชนร่วมมือและช่วยกันแก้ปัญหาและสภาพความเป็นอยู่ในหมู่บ้านร่วมกับรัฐบาล ผู้เขียนเห็นด้วยกับหลักการข้อนี้เพราะตรงกับหลักการพัฒนาชุมชนทั่วโลก แต่รัฐบาลมิได้กำหนดวิธีการปฏิบัติให้แน่ชัด ขณะนี้เราจึงต่างส่งเสริมคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและสภาตำบลให้เข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล รวมทั้งหรือโครงสร้างองค์กรที่รับผิดชอบการพัฒนาชนบท ในระดับชาติ ภูมิภาค และจัดตั้งองค์กรพัฒนาชนบทตั้งแต่ระดับชาติจนถึงหมู่บ้านขึ้นใหม่ ผู้เขียนกลับเห็นว่า การพัฒนาบุคคล คือตัวชาวบ้านสำคัญที่สุด トラบโดที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการหมู่บ้านยัง

สวมบทบาทผู้รับเหมาก่อสร้างงานตาม โครงการสร้างงานในชนบท (กสข.) และชาวบ้านยังรอเงินค่าตอบแทนจากโครงการ กสข. トラบโดนี้หลักการพัฒนาชนบทยากจนในประเด็นนี้ก็ต้องรอไปก่อน แนวทางแก้ไขปัญหานี้ต้องเน้นการฝึกอบรมให้ชาวบ้าน (ไม่เฉพาะกรรมการสภาตำบลหรือคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเท่านั้น) เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง พัฒนาหมู่บ้านโดยมีสิ่งดึงดูดใจที่ไม่ใช่เงิน ดังเช่นที่รัฐบาลเกาหลีประสบความสำเร็จมาแล้ว

เรื่องระเบียบแบบแผน แผนพัฒนาชนบทยากจนมีระเบียบแนวทางและขั้นตอนปฏิบัติมากมาย ทำให้ยุ่งยากล้นซับซ้อน อย่าว่าแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับจังหวัด อำเภอและตำบลเลย แม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนกลางที่รับผิดชอบการพัฒนาชนบทยากจนโดยตรงก็ยังสับสน ไม่เข้าใจระเบียบต่างๆ อย่างถ่องแท้ ฉะนั้น โอกาสที่จะทำงานแบบ "ต่างกรมต่างทำ" จึงมีมาก ผู้เขียนใคร่ขอเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะทำงาน ๒-๓ คน ทำหน้าที่ติดตามระเบียบแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ที่ส่วนกลางส่งให้จังหวัดให้แน่ชัดเสียก่อน แล้วจึงมอบหมายให้นายอำเภอชี้แจงคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน สภาตำบล แล้วถ่ายทอดให้ชาวบ้านเข้าใจ

การประสานงาน ตามแผนพัฒนาชนบทยากจน กำหนดให้ ๔ กระทรวงหลัก คือ กระทรวง

เกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย เป็นจักรกลสำคัญในการจัดทำและควบคุมแผนพัฒนาหมู่บ้านยากจน โดยมีระเบียบกำหนดให้แต่ละกระทรวงมีผู้แทนประจำให้คำปรึกษาแก่สภาตำบลในการจัดทำแผน ผลทางปฏิบัติในขณะนี้คือกรมต่างๆ ในสังกัด ๔ กระทรวง ต่างก็เร่งจัดทำแผนผ่านสภาตำบลไปยังอำเภอ จังหวัด และศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ เพื่อให้ทันเสนอของงบประมาณปี ๒๕๒๗ แผนงานและโครงการเหล่านั้นไม่มีใครยืนยันได้ว่า จะเป็นโครงการพื้นฐานตามความต้องการและความจำเป็นของชาวบ้านหรือไม่เพียงใด

ในเรื่องการประสานงานของทั้ง ๔ กระทรวง นับว่าเป็นโฉมหน้าใหม่ที่พลิกประวัติการบริหารราชการแผ่นดิน จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่จำต้องควบคุมติดตามและให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับของทั้ง ๔ กระทรวง เข้าใจตรงกัน มิฉะนั้นแล้วงบประมาณพัฒนาชนบทยากจน จำนวน ๘,๕๕๓.๓๘ ล้านบาทก็สูญเปล่า

โดยส่วนตัว ผู้เขียนเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการกำหนดแผนพัฒนาชนบทยากจน ต้องการให้แผนนี้เป็นนโยบายของทุกรัฐบาล การวิจารณ์ในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว มีเจตนาบริสุทธิ์ ต้องการให้นักวิชาการและผู้รับผิดชอบโครงการ

เห็นสภาพปัญหาจากข้อเท็จจริง เพื่อจะได้เสนอแนวทางแก้ไขในแต่ละประเด็นให้หมดสิ้น ผู้เขียนคิดว่า การเริ่มต้นพัฒนาชนบทยากจนตรงเป้าหมาย แม้จะมีอุปสรรคในระยะแรกก็ดีกว่าทุ่มงบประมาณพัฒนาโดยปราศจากทิศทางที่แน่ชัดดังที่ได้ดำเนินการมากกว่า ๒๐ ปี สิ่งที่เราขอวิงวอนให้นักวิชาการและรัฐบาลใคร่ครวญและวางแผนเสียแต่เนิ่นๆ ในขณะนี้คือ เมื่อสิ้นปี ๒๕๒๕ และเริ่มปี พ.ศ. ๒๕๓๐ หมู่บ้านยากจน ๑๒,๕๒๔ หมู่บ้าน ซึ่งกระจายทั่วทุกภาคและครอบคลุมประชากรถึง ๗,๘๐๑,๒๑๕ คน จะยังคงเป็นหมู่บ้านยากจนอยู่หรือเปล่า หากเราตั้งข้อสมมติฐานว่า เมื่อถึงปี ๒๕๒๕ ชาวบ้านในหมู่บ้านยากจนมีรายได้เฉลี่ยดีขึ้น หลุดพ้นจากสภาพยากจนแร้นแค้นมาสู่สภาพพอมีพอกิน เขายังจะอยู่ในหมู่บ้านต่อไป หรือจะพากันอพยพเข้าเมืองเพื่อชวนขายหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้หัดเทียมชาวเมือง อันเป็นวิวัฒนาการจากชนบทสู่เมืองที่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว กล่าวโดยสรุปข้อเขียนนี้พยายามเน้นให้เห็นว่า ขณะนี้เหลือเวลาเพียง ๓ ปีเท่านั้น ที่เราจะช่วยกันคิดว่า เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปี ๒๕๒๕ แล้ว หมู่บ้านยากจนจะพัฒนาไปทิศทางไหน

...พระพุทธเจ้านั้น ทรงมี
ประสิทธิภาพในการทำงาน
มาก ชีวิตของพระองค์เป็นตัว
อย่างของการทำงานอย่างมี
ประสิทธิภาพ เมื่อพระองค์

ทรงมีประสิทธิภาพในการทำ
งานแล้ว คำสั่งสอนของพระ-
องค์ที่ว่าจะช่วยให้มีประสิทธิ-
ภาพในการทำงานนี้ จึงจะน่า
เชื่อถือจริง...

การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

(ตอนที่ ๑)

พระราชวรมุนี (ประยูร ulyut) วัดพระพิเรนทรवास

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
นี้ ความจริงก็เป็นเรื่องที่มีชื่อแบบสมัยใหม่ ถ้า
หากว่าจะไปจับเข้ากับหลักธรรมะ ก็ยังนึกไม่ชัดว่า
คำว่า “ประสิทธิภาพ” นี้จะแปลว่าอะไรดี คำว่า
ประสิทธิภาพนี้ ก็หาตัวศัพท์ในภาษาบาลีได้อยู่ แต่
ว่ามันก็ไม่ใช่เป็นคำแบบดั้งเดิมที่ใช้ คือเอารูปศัพท์
มาประกอบกัน คำว่า สัทธิ ก็แปลว่าความสำเร็จ

ถ้าเติม “ป” เข้าไปข้างหน้าก็เป็น ปัทธิ แปลว่า
ความสำเร็จแล้วก็มีภาพหรือภาวะเข้าไป ภาวะ
แห่งความสำเร็จทั่ว หรือภาวะที่ทำให้สำเร็จผล
อย่างคืออะไรทำนองนี้ แต่นี่ก็เป็นการพูดเชื่อมโยง
ไปทางภาษาบาลีนึกหน่อยเท่านั้นเอง ความจริง
ความหมายต่างๆ ไปก็เข้าใจกันอยู่แล้ว

อย่างที่ได้อ่านแล้วว่า เรื่องที่จะพูดต่อไป
นี่คือเรื่องประสิทธิภาพในการทำงาน จึงอยากจะ
โยงเรื่องประสิทธิภาพนี้ไปถึงพระพุทธเจ้าที่พูดถึง
ประสิทธิภาพการทำงานของพระพุทธเจ้า เพราะ
ตอนนี้จะพูดถึงธรรมชาติของพระองค์ที่ใช้เพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการทำงาน ก็ต้องแสดงให้เห็นว่า
พระพุทธเจ้านั้น ทรงมีประสิทธิภาพในการทำงาน
มาก ชีวิตของพระองค์เป็นตัวอย่างของการทำงาน
อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพระองค์มีประสิทธิภาพ
ในการทำงานแล้ว คำสั่งสอนของพระองค์ที่จะ
ช่วยให้มีประสิทธิภาพในการทำงานนั้น จึงจะน่า
เชื่อจริง เพราะฉะนั้นจะเริ่มด้วยข้อความที่แสดงว่า
พระพุทธเจ้าทรงมีประสิทธิภาพในการทำงานในแง่
ที่เป็นประวัติของพระองค์เองอย่างไรก่อน หรือ
ว่าพระพุทธเจ้าที่ทรงตรัสไว้เกี่ยวกับผลสำเร็จแห่ง
งานของพระองค์อย่างไร

สันโดษไม่ดี ไม่สันโดษจึงจะดี

งานของพระพุทธเจ้าอย่างแรกที่สุดก็คือการ
ตรัสรู้ อะไรทำให้พระองค์ได้ตรัสรู้ พระองค์ได้
ทำงานคือมีความเพียรพยายามอย่างมีประสิทธิภาพ
จนประสบความสำเร็จให้ตรัสรู้ บรรลุสัมมาสัมโพ
ธิญาณเป็นพระพุทธเจ้าได้ และพระองค์ก็เคยตรัส
ไว้ จึงจะขอยกความจากพระสูตรโดยตรง มีข้อ
ความตอนหนึ่งว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เรารู้ชัดถึงคุณ (คุณนี้
หมายถึงคุณค่าก็ได้) ของธรรมสองประการ
คือ ความเป็นผู้ไม่สันโดษในกุศลธรรมทั้ง
หลายหนึ่ง ความเป็นผู้ทำความเพียรไม่ระย่อ
ทอดยหนึ่ง ดังที่เป็นมา เราตั้งความเพียร
ไว้ไม่ย่อหย่อนว่า จะเหลือแต่หนึ่ง เอ็น
กระดูก ก็ตามที่ แม้เนื้อและเลือดในสรีระ
เหือดแห้งไปก็ตาม หากยังไม่บรรลุผลที่
บุคคลพึงบรรลุด้วยเร็วแรง ความเพียร
ความบากบั่นของบุรุษแล้ว จะไม่หยุดความ
เพียรเสีย

ภิกษุทั้งหลาย โภธิญาณเราบรรลุด้วย
ความไม่ประมาท ธรรมอันเป็นเครื่องปลด
ปล่อยรอดพ้นจากเครื่องผูกพัน เราบรรลุ
แล้วด้วยความไม่ประมาท”

นี่เป็นข้อความสำคัญในพระสูตรหนึ่งที่มาใน
อังกุตตรนิกาย ต่อจากนั้นพระองค์ได้ตรัสเตือนแนะ
นำพระภิกษุทั้งหลายให้นำเพียรเพียรตามอย่างที่ว่าพระ
องค์ได้เคยทรงมาแล้ว ข้อความตอนนี้อาจจะไม่ใช้
แสดงคุณธรรมทั้งหมดที่พระพุทธเจ้ามีที่ทำให้พระ
องค์มีประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ก็กล่าวได้ว่า
เป็นพื้นฐานสำคัญ ที่จุดที่จึงพออยากจะชี้ลงไป
เพื่อทำให้เกิด ความ สะดุดใจ เป็นที่สังเกตตรงที่ว่า
“ความเป็นผู้ไม่สันโดษในกุศลธรรมทั้งหลาย”
อันนี้เป็นเรื่องที่ต้องการเน้น ส่วนอันที่สองว่าความ
เป็นผู้ทำความเพียรไม่ระย่อทอดย อันนี้เป็นเรื่อง

ธรรมคา คือเรื่องความเพียรนั้นเราก็อาราบกันอยู่
แล้วว่าเป็นหลักสำคัญ แต่ที่ความไม่สันโดษนี้
บางท่านอาจรู้สึกแปลกหรือขัดหูหน่อย เคยได้ยิน
ว่าความสันโดษนี้เป็นคุณธรรมสำคัญ มาตอนนี้
พระพุทธเจ้าตรัสว่า “คุณธรรมอย่างหนึ่ง และ
เป็น ข้อแรกด้วย ที่ทำให้ พระองค์ ตรัสรู้ คือความ
เป็นผู้ไม่สันโดษ แต่ไม่ใช่ว่าไม่สันโดษเฉยๆ
ไม่สันโดษในทุกสัณฐานทั้งหลาย” ที่ต้องการชก
คือว่า เราเคยนึก เราเคยได้ยิน และพูดกันมาก
เรื่องความสันโดษ ก็ถือเป็นคุณธรรมใหญ่อย่าง
หนึ่ง แล้วเราก็จะเห็นนักธรรมะพูดว่า ความ
ไม่สันโดษนี้เป็นสิ่งที่ผิด ไม่ใช่คุณธรรม เป็น
อกุศล แต่คราวนี้มาขัดตรงกันข้าม ถ้าหาก
ท่านไม่เคยได้ยินก็ต้องทำให้เกิดเป็นความสงสัย
ขึ้นมาก่อน จะได้มาช่วยกันชี้แจงให้เกิดความ
ชัดเจนต่อไป เรามาพูดว่าความไม่สันโดษกลายเป็น
เป็นสิ่งดีไปแล้ว พระพุทธเจ้าเองตรัสว่าพระองค์
ไม่สันโดษจึงได้ทรงตรัสรู้

ทีนี้ต่อไปจะได้พูดถึงว่า พระพุทธเจ้าตรัส
ว่า ความสันโดษนี้ไม่ดี จะให้แปลกใจโดยสร้าง
ความฉงนสนเท่ห์ก่อน ก็อ้างพุทธพจน์อีกแห่งหนึ่ง
ที่ตรัสว่า

“ดูก่อนนันทิยะ อย่างไรอริยสาวก
ชื่อว่า เป็นอยู่ด้วยความประมาท ?

อริยสาวกนั้นสันโดษด้วยความเลื่อม
ใสอันมั่นคงในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม
ในพระสงฆ์ สันโดษด้วยศีลที่อริยชน
ยอมรับ ย่อมไม่เพียรพยายามให้ยิ่งขึ้น
ไป...” แล้วพระองค์ก็บรรยายต่อไป
จนในที่สุดตรัสว่า

“...เมื่อเป็นเช่นนั้น อริยสาวกนั้นก็
จึงไม่มีปัญญาเข้าสู่ใจธรรมะทั้งหลาย”

อันสันโดษไม่ดีเสียแล้ว นี่คือนี่ที่ต้องการ
ชี้ให้เห็นแต่ต้นว่า มันอาจจะกลับกันกับที่เคยพูด
กันมา เคยพูดกันมาว่าสันโดษนี้เป็นคุณธรรมสำคัญ
ที่ดี ความไม่สันโดษละก็ผิดธรรมะ แต่ในที่นี้
พระพุทธเจ้าก็เตือนความสันโดษ และทรงยกย่อง
ความไม่สันโดษ และยกย่องในฐานะเป็นคุณธรรม
ที่ทำให้พระองค์ตรัสรู้เสียด้วย เพราะฉะนั้นจึงเห็น
ว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าศึกษา

ในวงการศึกษาระบุนั้น อาจจะมีจุด
พลาดตรงนี้ คือพูดกันไม่ทั่วถึง ไม่รอบด้าน เมื่อ
ศึกษาไม่รอบด้านก็จะเกิดความผิดพลาดขึ้นได้สอง
แง่ ฝ่ายหนึ่งก็จะพูดว่าสันโดษ นี่เป็นคุณธรรม
หรือหลักธรรมที่ไม่ดี ทำให้เกิดผลร้าย เมื่อคนทั้ง
หลายมีความสันโดษ ก็จะทำให้งอมืองอเท้าไม่อยาก
ชวนชวนเพียรพยายามทำสิ่งที่ควรทำ ไม่อยาก
สร้างตัวสร้างหลักฐาน เป็นคน ถ้ามองในแง่การ
พัฒนาประเทศชาติ ก็ทำให้ประเทศชาติไม่พัฒนา

หรือค่อยพัฒนา อะไรอย่างนี้ นี่ก็เป็นฝ่ายหนึ่ง ซึ่งก็เคยมีแม่แต่ท่านผู้ใหญ่ที่เคยแนะนำว่า ไม่ให้พระสอนสันโดษ เพราะท่านเห็นว่าสันโดษนี้เป็นหลักธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ที่นี้ อีกฝ่ายหนึ่งก็พูดถึงแต่เรื่องความสันโดษ จะต้องสันโดษเท่านั้นจึงจะดี จึงจะถูกต้อง ไม่สันโดษเป็นผิดพลาดหมด สองฝ่ายนี้หาจุกจุกไม่ได้ก็ขัดกัน เพราะฉะนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาให้ถ่องแท้ว่า พุทธประสงค์เป็นอย่างไรในเรื่องความสันโดษ และไม่สันโดษนี้ แต่ว่าสรุปความที่ยกพุทธพจน์มากแล้ว เมื่อกี้ให้เห็นได้ว่า ความไม่สันโดษนี้เป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง ส่วนสันโดษนั้นก็มีความสำคัญอยู่ในตอนแน่นอนแล้ว ก็เป็นคุณธรรมเช่นกัน เป็น อันว่า ความ สันโดษ ก็ เป็น คุณ ธรรม ข้อ หนึ่ง ความไม่สันโดษก็เป็นคุณธรรมอีกข้อหนึ่ง ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าจะเป็นไปได้อย่างไร สันโดษก็เป็นคุณธรรม ไม่สันโดษก็เป็นคุณธรรม เป็นคุณธรรมทั้งคู่ได้อย่างไร และในทางตรงข้ามกับบอกว่าความสันโดษก็เป็นอกุศลธรรม เป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่ผิด เป็นข้อปฏิบัติที่ผิด ความไม่สันโดษก็เป็นสิ่งที่ผิดเหมือนกัน ผิดทั้งคู่ก็ มีถูกทั้งคู่ และผิดทั้งคู่ ยิ่งน่าสงสัยไปใหญ่

ที่นี้จะขอขยายความนึกหนึ่ง คือให้สังเกตว่า เวลาตรัสว่า สันโดษ หรือแม้จะตรัสว่าไม่สันโดษก็ตาม จะไม่ได้ตรัสแต่เพียงถ้อยคำลอยๆ แค่นั้นมัน

จะต้องมีอะไรตามมาอีก อันนี้แหละคือจุดที่ว่าถ้าจะพลาดก็พลาดตรงนี้ ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า พระองค์เห็นคุณค่าของธรรมสองประการ ข้อแรกก็คือ ความไม่สันโดษที่ทำให้พระองค์ตรัสรู้ นะพระองค์ตรัสต่อไปว่า ความไม่สันโดษในกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่สันโดษในสิ่งที่ถึงาม สิ่งที่ถูกต้อง สิ่งที่ถูกอก

เอาละ นี่ก็เป็นแง่ที่หนึ่ง ความไม่สันโดษที่เป็นคุณธรรม ในเมื่อตามมาก็คำว่าในกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่สันโดษในกุศลธรรมทั้งหลาย แล้วก็สิ่งที่ถึงาม ชอบธรรมเป็นคุณธรรมสำคัญ ที่นี้ถ้าหากว่าสันโดษ อย่างที่อริยสาวกเมื่อกี้สันโดษด้วยศรัทธา สันโดษด้วยศีล สันโดษในกรณีก็คือ สันโดษในกุศลธรรม พอใจแล้ว มีคุณธรรมแค่นี้ มีความถึงามแค่นี้ พอแล้วอย่างนี้เป็นอกุศล เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ท่านเรียกว่าเป็นความประมาท เราจะเห็นชัดว่าในทั้งสองกรณีนี้ ความสันโดษและความไม่สันโดษว่านี้จะเกี่ยวเนื่องกับความประมาท และความไม่ประมาท ความไม่สันโดษในกุศลธรรมก็มาคู่กับความไม่ประมาท คือเมื่อไม่สันโดษในกุศลธรรม แล้วก็ไม่ประมาท ก็จะพยายามสร้างบำเพ็ญสิ่งที่ถึงามนั้นให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ที่นี้สันโดษ ถ้าสันโดษในกุศลธรรม คิดว่าแค่นั้นพอแล้ว ก็ทำให้เกิดความประมาทคือ ไม่คิดปรับปรุงตัวเอง ไม่คิดแก้ไข ไม่คิดพยายามสร้างสรรค์เร่งรัดตนเองให้ก้าวหน้า

คนที่ว่าสันโดษเป็นคุณธรรม เป็นสิ่งที่ดี
สันโดษอย่างไร ก็จะมีพุทธพจน์ตรัสต่อไปอีก
เหมือนกัน อาจจะไม่ได้สังเกต ในพุทธพจน์ที่
ตรัสเรื่องสันโดษ เรียกว่าทุกแห่ง ถ้าไม่ใช่คาถา
ถ้าเป็นคาถา บางทีข้อความถ้อยคำมันจำกัด เติม
อะไรไม่ได้ ก็จะมีแต่ตัวหัวข้อธรรมะ แต่ถ้าเป็น
ความร้อยแก้วแล้ว พระพุทธเจ้าก็จะตรัสเสมอเลย
ที่เดียวว่า “ภิกษุเป็นผู้สันโดษด้วยจิวร ด้วย
บิณฑบาต ด้วยเสนาสนะ ด้วยคิลานปัจจัย
เภสัชบริวาร” นี้ชัดเลย แล้วก็ยังตรัสต่อไปอีกว่า
“เธอเหมือนอย่างนกที่มีแต่ปีกบินไป ต้องการ
จะไปที่ไหน เมื่อใด ก็ไปได้เองทันที” พุทธพจน์
นี้ถ้าหากว่าอ่านให้จบ จะเห็นชัดถึงความหมายว่า
สันโดษคืออะไร และมีความมุ่งหมายอยู่ที่ไหน และ
ถ้าเข้าใจอย่างนี้ ก็จะได้เห็นทันทีว่า ความสันโดษ
กับความไม่สันโดษนี้มันไปกันได้ด้วย ความสันโดษ
นั้นแหละคือเป็นเบื้องต้นของความไม่สันโดษ หรือ
เป็นตัวเกอหนุนความไม่สันโดษ แต่จะต้องจับให้
ถูก

ที่สันโดษ ที่เป็นคุณธรรมนั้น คือสันโดษ
สำหรับพระ ในปัจจุยตี ถ้าพูดอย่างภาษาญาติโยม
ชาวบ้านก็คือ สันโดษในวัตถุ สิ่งที่จะเอามาบริโภค
ใช้สอย หรืออาจจะพูดว่า วัตถุที่ปรนเปรอ บำรุง
บำเรออำนวยความสะดวกสบายต่างๆ ในแง่ไหนให้
สันโดษ แต่ที่นี้เมื่อมีความสันโดษแล้ว เรามีความ
พอใจ รู้จักอิ่มจักพอในค้ำนวัตถุที่จะมาบำรุง

บำเรอปรนเปรอตนเองแล้ว เราก็จะมีเวลาและมี
กำลังแรงงานเหลือที่จะเอาไปใช้ทำกิจการหน้าที่ของเรา
สิ่งที่เบ็ดกิจที่เป็นภาระงานนั้น นั้นแหละเป็นพวก
กุศลธรรม พระพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ เป็น
พระโพธิสัตว์ งานของพระองค์คือการทำหน้าที่
แสวงหาสัจธรรม จะต้องให้ตรัสรู้ให้ได้ พระ
พุทธเจ้าไม่ทรงเอาใจใส่เท่าไรว่า พระองค์จะ
สะดวกสบายเรื่องความเป็นอยู่ นั้นแสดงว่าพระ-
องค์สันโดษในเรื่องวัตถุปัจจัยสี่ แต่ต่อจากนั้น
พระองค์ไม่สันโดษแล้ว คือทรงไม่สันโดษใน
การที่จะบำเพ็ญกุศลธรรม หรือ ในการที่จะก้าว-
หน้าในการแสวงหาสัจธรรม

ประจักษ์พยานหลักฐานที่แสดงถึง การที่
พระพุทธเจ้าไม่สันโดษอย่างไรมีมากมาย พระ
พุทธเจ้าตอนแรกทรงออกบวรพชา เสด็จไปแสวง
หาความรู้ก่อน ไปหาสำนักอาฬารดาบส กาลาม
โคตร ตามพระพุทธประวัติว่าอย่างนั้น ไปศึกษา
จนกระทั่งจบความรู้อาจารย์ แล้วพระองค์ไม่พอ
พระทัยในผลสำเร็จนั้น อาจารย์ก็ชวนบอกว่า ท่าน
นี่นะเรียนเก่งมาก จบความรู้ของข้าพเจ้าแล้ว ใน
ฐานะที่ท่านมีสติปัญญาดี ขอเชิญมาช่วยกันสั่งสอน
อบรมศิษย์ต่อไป พระพุทธเจ้าไม่ทรงพอพระทัย
ไม่อิ่ม ไม่สันโดษด้วยผลสำเร็จนั้น ถือว่ายังไม่
บรรลุจุดหมายของพระองค์ พระองค์ก็ขอลาจาก
สำนักอาฬารดาบส กาลามโคตร แล้วก็เสด็จไป

สำนักอุทกคาส รามบุตร ที่มีชื่อเสียง แล้วก็
ศึกษาปฏิบัติจนกระทั่งสุกภูมิรัฐของอาจารย์ เมื่อ
ประสบความสำเร็จนั้นแล้ว อาจารย์ก็ชวนอีกแหละ
ว่า เอละ ท่านก็ได้ศึกษาจนกระทั่งหมดภูมิของ
ข้าพเจ้าแล้ว ต่อแต่นั้นไปก็มาร่วมกันเป็นอาจารย์
สั่งสอนกุลบุตรรุ่นหลังต่อไป พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรง
พอพระทัย ก็ว่า ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็
ขอลาจากสำนักนั้นไปอีก แล้วก็ไปทรงหาวิธีการ
อย่างอื่นไปบำเพ็ญทุกรกิริยา ไม่เห็นว่าจะประสบ

เป็นตัวอย่างของความไม่สันโดษ เป็นเรื่องที่ไม่น่า
จะมองข้าม

คุณธรรมของความไม่สันโดษนี้ควรจะได้
รับการเน้นและยกย่องในหมู่พุทธศาสนิกชนให้มาก
แต่ต้องเป็นความไม่สันโดษที่ถูกต้องตามหลักพุทธ-
ศาสนา เพราะเป็นพระจริยาวัตรของพระพุทธเจ้า
ทีเดียว ที่ถ้าเรามองความไม่สันโดษเป็นธรรม
สำคัญ เราจะเห็นว่าความสันโดษเป็นฐานให้แก่
ความไม่สันโดษ ความสันโดษที่ว่านั้นก็คือ ความ

คุณธรรมของความไม่สันโดษนี้ควรได้รับการเน้นและ ยกย่องในหมู่พุทธศาสนิกชนให้มาก แต่ต้องเป็นความสันโดษ ที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา

ความสำเร็จ พระองค์ก็ค้นคว้าต่อไปจนกระทั่งได้
เป็นพระพุทธเจ้า แล้วพระองค์ก็มาตรัสว่า เรา
เห็นคุณค่าของธรรมะสองประการ คือ ความไม่
สันโดษในกุศลธรรมทั้งหลาย แล้วก็บำเพ็ญความ
เพียรไม่ระย่อ จึงได้ตรัสรู้ ไม่ระย่อนี้หมายความว่า
ถ้ามองเห็นจุดหมาย แน่ใจด้วยเหตุผลว่าจะสำเร็จ
ตามหนทางที่ถูกต้อง ทำไม่กลัวตายอย่างที่ว่าเมื่อก
นี้ว่า ตอนที่ประทับนั่งตั้งพระทัยเลยว่า เอละถ้า
ยังไม่บรรลุโพธิญาณแล้ว แม้นือเลือดจะเหือด
แห้งไป เหลือแต่เส้นเอ็นกระดูก พระองค์ก็จะไม่
ยอมลุกขึ้น นี่เป็นความเด็ดเดี่ยวของพระทัย นี่

สันโดษในเรื่องสิ่งบริโภคนั้นจะเอามาบำรุงบำเรอตัว
เอง หมายความว่า เอากิจหน้าที่การงานวัตถุ
ประสงค์ที่ถึงมานั้นเป็นใหญ่ ส่วนการดำเนินชีวิต
การมีปัจจัยสี่ อะไรต่าง ๆ นั้น เป็นเพียงองค์
ประกอบเกื้อกูล การมีปัจจัยสี่ การมีวัตถุอำนวยความสะดวก
ความสะดวกนั้น จะต้องมีเป้าหมายเพื่อเป็นเครื่อง
เกื้อหนุนในการที่จะบำเพ็ญกิจหน้าที่ การกระทำ
สิ่งที่ถึงมาเพื่อเข้าถึงจุดประสงค์ที่เป็นประโยชน์ ถ้า
อย่างนั้นแล้วรับกันเลย สันโดษกับไม่สันโดษ ความ
สันโดษก็เป็นฐานรองรับแก่ความไม่สันโดษอย่างนี้

ว่ามาแล้ว และความไม่สันโดษนั้นก็เป็นการไม่
ประมาท

เรื่องความสันโดษที่ทุกคน ที่ว่าเป็นปัญหา
มากก็เพราะไม่ได้พูดให้ชัดว่า สันโดษในเรื่อง
อะไร? มีเป้าหมายหรือความมุ่งหมายอย่างไร?
เมื่อเราพยายามอธิบาย แต่เพียงความหมายของคำ
มันก็ยังพร่าออกไป อย่างสันโดษที่ตรัสไว้ที่ไม่พูด
ว่าสันโดษในเรื่องอะไรก็มีแต่ในคาถาอย่างที่พูดมา
แล้ว เช่น บอกว่า “*สันตุฎฐิ ปรมิ ขนิ-*
ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง” หรืออย่างใน
มงคลสูตรก็บอกว่า “*สันตุฎฐิ จ กตญญตา เอตม-*
มงคลมุตฺตมํ-ความสันโดษ ความกตัญญู (และ
อะไรต่าง ๆ อีกมากมายในมงคล ๓๘ ความ
สันโดษก็เป็นมงคลหนึ่งในมงคลเหล่านั้น) เป็น
มงคลอันอุดม” ในคาถาอย่างนี้ไม่ได้บอกไว้ชัด
เจนว่า ให้สันโดษในอะไร แต่ถ้าเป็นข้อความ
ร้อยแก้วจะบอกชัดที่เดียวว่าสันโดษด้วยอะไร นี่
เป็นแง่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารรณะ ก็ต้อง
สะกิดบอกกันว่าไม่ใช่พูดแต่เรื่องความหมายของ
ธรรมข้อนั้น ๆ เท่านั้น แต่จะต้องทำความเข้าใจ
ให้ครบถ้วนทุกแง่ด้วย เช่นในแง่นี้ก็ คือ จะต้อง
มอง ความหมาย โดยสัมพันธ์ กับ จุดมุ่งหมาย ของ
ธรรมข้อนั้น และโดยสัมพันธ์กับธรรมข้ออื่น ๆ
ด้วย อย่างความไม่สันโดษนี้ชัดเจนว่า จะสัมพันธ์
กันกับความเพียรพยายาม เช่นในข้อสองแห่งคุณ
ธรรมที่ให้ตรัสรู้นั้น ก็จะตามมาด้วยความเพียรที่
ไม่ยอมระย่อที่ถอด

ถ้าเราสันโดษผิดก็ตาม ไม่สันโดษผิดก็
ตาม ก็จะเกิดผลร้ายขึ้นมาทันที ฉะนั้น
ต้องจับจุดให้ถูก สันโดษต้องสันโดษในเรื่อง
เรื่องอำนวยความสะดวกทางวัตถุ แต่ต้องไม่
สันโดษในกุศลธรรม ถ้าไปจับสันโดษผิด
สันโดษในกุศลธรรมก็หุยกเลย เป็นผลเสียเลย
ทีเดียว มันจะเสียอย่างไร? ถ้าพระโสคาบัน
สันโดษในเรื่องกุศลธรรม พระโสคานั้นก็กลายเป็น
ผู้ประมาทไม่ก้าวหน้า ไม่ต้องได้บรรลุเป็นสภิกขา-
คามิ อนาคามิ อรหัตต์ต่อไป ไม่ต้องไปแล้ว
เป็นโสคาอยู่นั่นเอง เรียกว่าเป็นอริยสาวกผู้
ประมาท

ทีนี้ถ้าหากว่าไม่สันโดษอย่างผิดพลาด คือ
ไม่สันโดษในสิ่งอำนวยความสะดวก มุ่งหาแต่วัตถุ
บำรุงบำเรอตนเอง เขาเรียกว่ามุ่งหาามิส ถ้า
เป็นอย่างนี้แล้วงานก็หุยก งานก็เสีย ใจก็ไม่อยู่กับ
งาน เมื่อใจไม่อยู่กับงาน ทำงานก็ไม่ได้ผลดี
งานก็ไม่สำเร็จผลด้วยดี แล้วก็ไม่มีความไม่สันโดษ
นี้ก็สนับสนุนความโลภ เมื่อโลภแล้วได้ไม่ทันใจก็
ต้องท้อใจอะไรอย่างนี้ เป็นต้น ตัวไม่สันโดษก็นำ
มาซึ่งความท้อใจ มันก็เป็นเรื่องของผลร้าย

ในจุดนี้ ก็สรุปแต่เพียงว่า เรื่องสันโดษ
และไม่สันโดษนี้ไม่ใช่คุณธรรมที่เราจะเข้าใจ
เฉพาะตัวลอย ๆ แต่จะต้องเข้าใจโดยสัมพันธ์

กับสิ่งที่มันเป็นเป้าหมายของมันว่าสันโดษในอะไร ไม่
สันโดษอะไร แล้วก็มีคามมุ่งหมายอะไร อย่าง
ที่ได้กล่าวมาแล้ว

ถ้าหากว่ามีความเข้าใจร่วมกันอย่างนั้นแล้ว
ก็จะศึกษาให้ลึกลงไปอีกว่า ความสันโดษที่ดีและ
ความไม่สันโดษที่ดีนั้น มันจะต้องมีรากฐานมาอีก
ว่า มันเกิดจากอะไร ทำอย่างไรจึงจะมีสันโดษที่ดี
และไม่สันโดษที่ดี

ความอยากที่ดี


มีคุณธรรมข้อหนึ่งที่ถือว่าเป็นพื้นฐาน ที่
จริงเป็นพื้นฐานของการที่จะก้าวหน้าในคุณธรรม
ทั้งหมดทีเดียว คุณธรรมข้อนี้ท่านเรียกว่า “ฉันทะ”
ฉันทะตัวนี้เราฟังแล้วคุ้นหู เพราะท่านที่เป็นนัก-
ศึกษารวม นี้รู้ทันที ฉันทะเป็นข้อหนึ่งในอภิ-
บาท ๔ เราแปลกันว่า ความพอใจรักใคร่ใน
สิ่งนั้น หมายความว่า ถ้าเรามีงานที่จะต้องทำ
เราก็รักงานนั้น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับฉันทะ เป็น
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำเท่านั้น เพราะอภิบาท
แปลว่า ทางไปสู่ความสำเร็จหรือคุณธรรมที่ให้
ถึงความสำเร็จ เป็นเรื่องของการกระทำ จะทำ
ให้สำเร็จต้องมีฉันทะ มีความรัก ความพอใจ
ในสิ่งที่จะทำ แปลงง่ายๆ ว่า “มีใจรัก” เมื่อ

มีใจรักแล้ว ก็มาโยงกับความสันโดษและไม่
สันโดษ พอเรามีใจรักในงานที่ทำ สิ่งที่เป็น
วัตถุประสงค์ สิ่งที่ตั้งใจขึ้นมา เราก็จะมีใจฝัก
ใฝ่อยู่กับวัตถุประสงค์ของเรา นั้น อยู่กับงานที่
จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ เราจะไม่วอกแวก
ไม่สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ แล้วผลที่เกิดขึ้น
ในแต่ละขั้นนั้น เรายังถือว่ายังไม่พอ เราจะต้อง
เกินหน้าต่อไป ในแง่นี้ก็มีความไม่สันโดษเกิดขึ้น
เรียกว่า “ไม่สันโดษในกุศลธรรม” และเพราะ
การที่เราเอาใจมาฝักใฝ่มามุ่งอยู่กับงานที่เป็น
วัตถุประสงค์นี้ เราก็จะเกิดความสันโดษในเรื่อง
ของเครื่องอำนวยความสะดวกสบาย เรื่องปรน
เปรอต่างๆ ก็ไม่ค่อยเอาใจใส่ เหมือนอย่างคน
ที่ตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง แล้วก็ไม่วุ่นวายกับสิ่ง
ปรนเปรอบำรุงบำเรอทั้งหลาย ดังนั้น ฉันทะนี้
เป็นธรรมะพื้นฐานที่จะนำไปสู่สันโดษและความ
ไม่สันโดษที่ถูกต้อง

นอกจากการที่จะมีความไม่สันโดษและ
สันโดษที่ถูกต้องแล้ว เพราะฉันทะทำให้ใจมาอยู่
กับงาน สิ่งที่ทำ สิ่งที่เป็นเป้าหมาย ทำให้เกิดจิตใจ
ฝักใฝ่อย่างที่ว่ามาเมื่อกี้ เมื่อใจฝักใฝ่ก็ทำงานด้วย
ความแน่วแน่จริงจัง สภาพที่จิตแน่วแน่อยู่ว่า
กระทำนั้น เราเรียกว่าเป็น “สมาธิ” เพราะ
ฉะนั้น ฉันทะก็นำไปสู่สมาธิ สมาธิในการทำงาน

เกิดได้ด้วยการมีฉันทะ เมื่อมีสมาธิและใจที่รักงาน
นั้น ทำงานด้วยใจรัก ใจก็เป็นสุข เพราะฉะนั้น
คนที่ทำงานด้วยฉันทะก็มีจิตใจเป็นสุข ใจเป็นสมาธิ
สมาธิก็ทำให้เป็นสุขเพราะจิตใจสงบแน่นแน่ว เมื่อ
ทำจิตใจให้เป็นสมาธิแน่นแน่ว ทั้งใจจริงจัง ใจรัก
งานนั้น ทั้งใจทำเต็มที่ มีความเพียรพยายาม ผล
สำเร็จของงานก็เป็นผลสำเร็จที่ดี เรียกว่านำไปสู่
“ความเป็นเลิศ” ของงานนั้น หมายความว่า งาน
นั้นจะสำเร็จผลอย่างดีที่สุด อันนี้ก็เลยพันกันไปหมด
เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ฉันทะเป็น
คุณธรรมอย่างหนึ่งในอิทธิบาท ๔ คือ ธรรมที่
เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จ หรือเรียกง่ายๆ ว่า
“ทางแห่งความสำเร็จ”

เมื่อพูดถึงอิทธิบาทแล้ว ก็จะต้องโยงไป
ถึงคุณธรรมข้ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เพราะอิทธิ
บาทมี ๔ ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
ฉันทะคือ ข้อที่พูดมาแล้ว ความพอใจรักใคร่
ในสิ่งนั้น รักงาน รักเป้าหมาย จุดหมายที่ค
งาม วัตถุประสงค์ของงานนั้น

ข้อต่อไปคือ “วิริยะ-ความเพียร, ความ
พยายาม” “จิตตะ-ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น”
“วิมังสา-ความ ไตร่ตรองสอบสวนพิจารณา”
หรือถ้าจะพูดให้สั้น จำง่าย ๆ ก็บอกว่า “มีใจรัก
พากเพียรทำ เอาจิตผูกใจใส่ ใช้ปัญญาสอบสวน”
นี่เป็นอิทธิบาท ๔ 

(อ่านต่อฉบับเดือนกุมภาพันธ์)

บรรยายเพื่อชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิต สำนักงาน ก.พ.

ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๕

เรียบเรียงโดย จันทนา ขำนาญกุล ศรีสำอางค์ เวชกรณ์ และยุพิน ธาตรีธร

คนไทยตัวอย่าง ปี ๒๕๒๕

ปริญญา สนั่นเมือง

การพัฒนาชนบท เป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย กำหนดเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่ง แต่การดำเนินการทุกอย่างจะประสบผลสำเร็จตามนโยบายที่วางไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุน ความร่วมมือ และความเสียสละ จากองค์กรต่างๆ รวมตลอดไปจนถึงตัวบุคคลในท้องถิ่น

มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่ปฏิบัติงานดีแท้ และอุทิศทั้งกายและใจเพื่อทำคุณประโยชน์แก่ส่วนรวม หากได้มีการสรรหา และเชิดชูเกียรติโดยประกาศยกย่องเกียรติคุณเพื่อสรรเสริญคุณงามความดี อันจะเป็นกำลังใจให้ปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความเสียสละเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ก็เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนอย่างยิ่ง

ดังนั้น วารสารข้าราชการ ฉบับสู่ชนบท จึงนำประวัติและผลงานตลอดจนข้อคิดความเห็นของคนไทยตัวอย่างปี ๒๕๒๕ ที่ได้รับเลือกจากมูลนิธิธารน้ำใจมาเผยแพร่ และเพื่อให้เพื่อนข้าราชการ ได้มีโอกาสเห็นตัวอย่างการปฏิบัติงานดีแท้ อันจะเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจ และนำตัวอย่างของการกระทำที่ดี ไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อไปด้วย

มูลนิธิธารน้ำใจได้ก่อตั้งขึ้นโดยบุคคลคณะหนึ่ง ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะกระทำ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม วัตถุประสงค์ของมูลนิธิธารน้ำใจมีดังนี้

๑. ค้นหาคนไทยที่เป็นคนดี ทำประโยชน์แก่สังคมโดยทั่วไป ไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา ประกาศยกย่องเป็นเกียรติคุณให้ปรากฏ และมอบรางวัล
๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลทำประโยชน์แก่สังคม เสียสละเพื่อส่วนรวม และทำหน้าที่พลเมืองดี
๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
๔. ให้การรักษาพยาบาลแก่บุคคลที่มีรายได้น้อยโดยไม่คิดมูลค่า

ในการให้การศึกษแก่เยาวชนนั้น งานประถมศึกษา มีความสำคัญยิ่งในระบบเพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่ปูพื้นฐานความรู้เบื้องต้นให้แก่ทุกคนในชาติ เปรียบเสมือนเสาเข็มรากฐาน ซึ่งมีความสำคัญในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน คนไทยคนหนึ่งได้รับหน้าที่เป็นผู้บริหาร การศึกษาระดับประถมในอำเภอหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ปฏิบัติงานจนกระทั่งสถานศึกษาในความรับผิดชอบเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างดีสมควรประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏ คนไทยคนนั้นคือ นายเกษม พลวัน



ข้อความดังกล่าวเป็นคำประกาศเกียรติคุณ นายเกษม พลวัน คนไทยตัวอย่าง ประจำปี

๒๕๒๕

๕. สนับสนุนเกษตรกร และผู้ใช้แรงงานให้มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

๖. บำเพ็ญการกุศลและสาธารณประโยชน์โดยทั่วไป

งานสำคัญที่มูลนิธิธารน้ำใจได้ปฏิบัติไปแล้วงานหนึ่ง คือ โครงการคนไทยตัวอย่าง ซึ่งจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลทำประโยชน์แก่สังคม โดยการสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่เป็นคนดี ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ แล้วนำมายกย่องประกาศเกียรติคุณเพื่อเป็นกำลังใจ และเป็นตัวอย่างทดแทนบุญคุณ

ในการคัดเลือกคนไทยตัวอย่าง เพื่อยกย่องเกียรติคุณนี้ มูลนิธิธารน้ำใจได้แต่งตั้งอนุกรรมการคณะหนึ่งสำหรับทำหน้าที่นี้เป็นการเฉพาะ โดยได้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกสรุปได้ดังนี้

(อ่านต่อหน้า ๔๒)

ถ้าเราได้ไปจังหวัดบุรีรัมย์ และแวะชมโรงเรียนต่างๆ ที่อำเภอประโคนชัยแล้ว คงจะต้องประหลาดใจที่ได้เห็นโรงเรียนต่างๆ ปลูกต้นไม้ร่มครึ้ม มีบรรยากาศน่ารื่นรมย์ ถ้าสอบถามคุณก็จะทราบว่าโรงเรียนนี้เคยได้รับรางวัลจากการประกวด โรงเรียนนี้ก็เคยชนะการประกวดโรงเรียนเช่นกัน หรือโรงเรียนบ้านประโคนชัย เคยได้รับรางวัลสูงสุดคือ ชนะการประกวดเป็นอันดับหนึ่งของประเทศมาแล้ว

เด็กนักเรียนจากโรงเรียนเหล่านี้ หลายคนเคยได้รับทุนเด็กฉลาด บางคนเคยเป็นตัวแทนไปแข่งขันตอบปัญหาระดับประเทศ แล้วยังได้รับรางวัลอีกด้วย

ถ้าได้สืบสาวราวเรื่องต่อไปว่าทำไมโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย จึงมีผลงานดีเด่น ก็จะต้องพบว่าเกียรติคุณที่นำมายกย่องสรรเสริญ สมควรที่จะเป็นของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอประโคนชัย ซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษาที่รวมความสามารถของบุคคลต่างๆ มาใช้อย่างเหมาะสม จนปรากฏผลงานดีเด่นเช่นนั้น

นายเกษม พลวัน อายุ ๕๒ ปี ปัจจุบันรับราชการเป็นหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ได้เริ่มเป็นครูสอนหนังสือมาตั้งแต่ปี ๒๔๙๑ ที่โรงเรียนบ้านเก็บประโคนชัย ด้วยความขยันหมั่นเพียร และความเอาใจใส่เด็กนักเรียน ในปี ๒๔๙๗ ครูเกษมก็ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนบ้านโคกย่าง การได้รับการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ เป็นความภาคภูมิใจครั้งแรกจากผลงานที่ได้ทำลงไป

จากหน้าที่ความรับผิดชอบที่สูงนั้น **ครูเกษม** ได้เริ่มปรับปรุงโรงเรียนโดยการพยายามชักชวนให้ราษฎรได้เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของโรงเรียน ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนนั้นเป็นสมบัติร่วมกันของทุกคน ที่ลูกหลานของชาวบ้านทั่วไปได้มาศึกษาเล่าเรียน มาเล่นสนุกสนานกับเพื่อนฝูง และเป็นแหล่งอบรมเด็กให้เป็นคนดี การปรับปรุงโรงเรียนให้ดีกว่าก็เป็นความช่วยเหลือลูกหลานของแต่ละคนนั่นเอง ดังนั้นราษฎรจึงต่างช่วยเหลือกันเท่าที่จะช่วยได้ สามารถรวบรวมเงินซื้อที่ดินเพิ่มให้โรงเรียน ๖ ไร่ ต่อเติมอาคารเรียนอีก ๒ ห้อง สร้างบ้านพักครู ๑ หลัง สร้างรั้วไม้เป็นเขื่อนล้อมรอบโรงเรียน เพื่อนำจะได้ไม่ท่วมเข้าในโรงเรียนให้เดือดร้อน

ในปี ๒๕๐๒ **ครูเกษม** ย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนวัดแจ้ง ผลจากการทำงานที่โรงเรียนบ้านโคกย่าง ทำให้ครูเกษมเห็นว่าการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และได้รับความร่วมมือด้วยดี ไม่มีอะไรที่เท่าการตั้งใจทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร และซื่อสัตย์สุจริต “เขาช่วยมาเท่าไร ทำเต็มที่ ช่วยมาห้าห้าหก” “ข้าราชการถ้าหากทำตัวให้เขาเห็นว่าเราเป็นผู้ทำงานจริง เสียสละจริง และมีความ

จริงใจต่องาน ประชาชนจะให้ความร่วมมือมาก เราอย่าเห็นแก่ตัว อย่าเห็นแก่ส่วนได้ส่วนตัว จะช่วยให้การพัฒนาสำเร็จได้”

ที่โรงเรียนนี้ ครูเกษมได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ประธานกลุ่มครูโรงเรียนประโคนชัย ได้ชักชวนชาวบ้านสร้างอาคารเรียนถาวร ของโรงเรียนจำนวน ๕ ห้องเรียน การดำเนินงานของครูเกษมได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยในขั้นแรกช่วยสร้างวัด โดยนำคณะครูมาช่วย เมื่องานสำเร็จทางวัดก็หันมาช่วยทำให้สร้างโรงเรียนได้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณ “สมัยก่อนไม่มีงบ งบประมาณน้อย ถ้าครูใหญ่ไม่ขยัน ก็ไม่ได้โรงเรียน”

ด้านการเรียนการสอน ก็ได้ให้ความเอาใจใส่เป็นอย่างดี นักเรียนของโรงเรียนวัดแจ้งสามารถสอบได้ทุนเด็กฉลาด ๒ คน ปัจจุบันคนหนึ่งเป็นอาจารย์โรงเรียนมัธยม ๆ ส่วนอีกคนหนึ่งไม่ได้ศึกษาต่อ

ปี ๒๕๐๖ ครูเกษม ก็ได้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนบ้านประโคนชัย ได้ชักชวนชาวบ้านสร้างรั้วคอนกรีตรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน โดยวิธีการคล้ายกับการบอกบุญสร้างวัด ใครมีจิตศรัทธาบริจาคในการจัดทำส่วนไหน ก็จะจารึกชื่อไว้ตรงนั้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ทำให้ผู้มีศรัทธามากขึ้น เพราะได้มองเห็นว่าการบริจาคของตัวเองบังเกิดผลจริงไม่สูญหายไปไหน

จากอาคารเรียนเก่า ๆ ครูเกษมก็ได้ปรับปรุงให้เป็นอาคารเรียนสร้างใหม่ มีหอประชุม สร้างโต๊ะเก้าอี้จำนวนมาก โดยไม่ต้องใช้งบประมาณของทางราชการเลย

ด้านการเรียนการสอน ด้วยความเอาใจใส่ของครูเกษม และพยายามทำให้ครูทุกคนของโรงเรียนคอยดูแลนักเรียนให้ดีด้วย ทำให้เด็กนักเรียนโรงเรียนนี้มีความรู้ความสามารถเต็มที่และสอบได้ทุนเด็กฉลาดของอำเภอติดต่อกันทุกปี

ปี ๒๕๑๕ ครูเกษม ได้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านประโคนชัย และได้เป็นหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอประโคนชัย ในการประชุมครูได้เน้นในเรื่องการสอนซึ่งถ้าสอนให้ดีก็เกิดผลตามมา “ประชาชนจะร่วมมือก็ต่อเมื่อเราสอนนักเรียนให้มีผลการเรียนดี มีความประพฤติเรียบร้อย” ดังนั้นเมื่อประชุมผู้ปกครองก็ได้รับความร่วมมือสามารถสร้างโรงเรียนได้อีก ๑ หลัง ๘ ห้องเรียน ได้สร้างโรงเรียนเด็กเล็กอีก ๒ ห้องเรียน สร้างห้องประชุม สร้างรั้ว ทั้งหมดเป็นเงินที่ประชาชนช่วยกันบริจาคโดยไม่ต้องใช้เงินงบประมาณเลย

ในฐานะหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอประโคนชัย **ครูเกษม** ได้พยายามชักชวนให้โรงเรียนต่าง ๆ คู่ตัวอย่างของโรงเรียนที่จัดการศึกษาดี โดยส่งคนไปดูงานแล้วนำมาใช้ในโรงเรียนของตนเอง โดยมอบหมายความรับผิดชอบเต็มที่ให้กับผู้ดูแลที่บังคับบัญชา ทำให้เกิดความภูมิใจที่ว่าแต่ละฝ่ายก็มีผลงานดีเด่นของตัวเอง ด้วยเหตุนี้โรงเรียนต่างๆ ในอำเภอประโคนชัย จึงมีความดีเด่นทัดเทียมกันทั้งหมด ในแต่ละปีโรงเรียนในอำเภอนี้จะชนะการประกวดโดยตลอด ทั้งรางวัลครูดีเด่น นักเรียนฉลาด รางวัลโรงเรียนดี

ปี ๒๕๑๙ โรงเรียนบ้านประโคนชัยสามารถชนะการประกวดเป็นอันดับ ๑ ของประเทศ และในปี ๒๕๒๒ **ครูเกษม** ก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นคนแรกของจังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับครูประจำบาล

ความสำเร็จในการทำงานของ**ครูเกษม**เป็นเรื่องง่ายๆ แต่ได้ผลแน่นอน คือให้ความยุติธรรมแก่ผู้น้อยโดยทั่วถึงกัน มีความซื่อสัตย์ บำเพ็ญตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนทั่วไปให้เกิดความนับถือ ดังนั้นเวลาพูดจาอะไรก็มีคนเชื่อถือ ไม่เล่นพรรคเล่นพวกทำให้ลูกน้องมีขวัญและกำลังใจดี *“คนเรารู้ว่าได้รับความเป็นธรรมหรือกำลังใจทำงานดีแล้ว จะทำโดยไม่กลัวความเหน็ดเหนื่อย”*

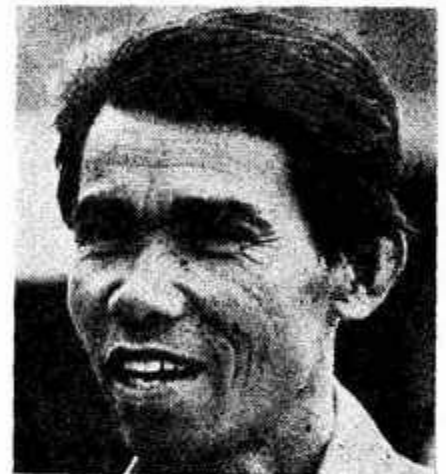
จากการทำงานตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงระดับบริหารในปัจจุบัน ก็เริ่มจากที่ตัวเองเป็นครูที่ติวักสอนเด็กให้เก่งมีความรู้ เมื่อเป็นครูใหญ่ก็ทำให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ดี สร้างความเจริญให้กับโรงเรียน เด็กนักเรียนมีความเฉลียวฉลาดสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาชั้นสูงเป็นจำนวนมาก เมื่อเป็นหัวหน้าการประถมศึกษาของอำเภอประโคนชัย ก็สามารทำให้โรงเรียนทุกแห่งจำนวน ๘๗ โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าและดีเด่นทัดเทียมกัน **ครูมี**ประสิทธิภาพในการสอน นักเรียนเรียนเก่งนักเรียนคนหนึ่งชื่อ ด.ญ. รุจิรา วรรณโพธิ์กลาง เคยได้รับรางวัลที่ ๕ ของประเทศ ในแขนงวิทยาศาสตร์

ความประพฤติส่วนตัวของ**ครูเกษม** ก็จัดได้ว่าเป็นตัวอย่างอันดีแก่คนทั้งหลาย จะทำการสิ่งใดก็หวังประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีครอบครัวที่สงบสุข ลูกแต่ละคนได้รับการศึกษาอย่างดีทุกคน มีการครองตนที่ดีมาก เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป การได้รับการยกย่องให้เป็นคนไทยตัวอย่างในครั้งนี้เป็นผลตอบแทนจากการกระทำดีมาโดยตลอด และเป็นสิ่งที่**ครูเกษม**ภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก *“ช่วยวัดนคราวันเป็นคราวันทีดีใจที่สุด ไม่เคยรู้สึกดีใจอะไรมาก่อน”*

ความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาชนบท **ครูเกษม**มีความเห็นว่าโดยหลักการแล้วเป็นสิ่งที่ดี แต่ไปเสียที่ตัวบุคคล ถ้าตัวบุคคลดีงานก็ดี บางอย่างไม่ถึงมือประชาชน ทางด้านโครงการต่างๆ ควรจะมีการประสานแผนกันในทุกส่วนราชการ เพื่อมิให้มีโครงการซ้ำซ้อน ซึ่งบางพื้นที่นายอำเภอจะมีบทบาทมาก ความเห็นเกี่ยวกับสภาพตำบล ก็คิดว่าควรจะมีการพัฒนาอีกเล็กน้อยโดยเน้นในเรื่องความรู้ของกรรมการสภาฯ ซึ่งจะช่วยให้สภาพตำบลมีบทบาทและความสำคัญยิ่งขึ้น

ในด้านการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ที่จะมาทำงานโครงการพัฒนาชนบทนั้น **ครูเกษม**ให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมเป็นสิ่งที่ดี ไม่ทำให้เสียเวลาปฏิบัติราชการมากนัก เพราะนานๆ ครั้งและครั้งละไม่กี่วัน เรื่องการเสียเวลาในการฝึกอบรมอาจแก้ปัญหาได้ในการสร้างระบบการติดตามผล

การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญขึ้น จำเป็นต้องมีผู้นำชุมชนที่มีความสามารถ เสียสละ และรวมใจประชาชนให้ช่วยกันสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ สร้างความเจริญให้แก่ส่วนรวม คนไทยคนหนึ่ง ได้เป็นผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างได้ผล สมควรยกย่องเกียรติคุณให้ปรากฏ คนไทยคนนั้นคือ นายถวิล เฑาะจินดา



นั่นคือคำประกาศเกียรติคุณนายถวิล เฑาะจินดา คนไทยตัวอย่างประจำ ๒๕๒๕ อีกคนหนึ่ง
ปัจจุบัน **คุณถวิล** อายุ ๔๖ ปี เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕ ตำบลประคู้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พี่เข็มน้องสาวของคุณถวิล เป็นคนจังหวัดนครปฐม แต่ได้มาบุกเบิกที่ดินรกร้างว่างเปล่าในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งที่ดินดังกล่าวไม่มีใครทำกิน เพราะเป็นดินเปรี้ยวเพาะปลูกพืชพันธุ์ไม่ค่อยได้ผล ด้วยมีความคิดว่าที่ดินในจังหวัดนครปฐมถึงแม้จะเป็นที่ดินอุดมสมบูรณ์แต่ก็มีราคาสูง โอกาสที่จะเป็นเจ้าของก็ยาก แต่ที่ดินที่เคยไปพบที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีคงจะไม่มีเจ้าของ และถ้าทำให้มีความเหมาะสม ดินไม่ย่ำต่ออุปสรรค พยายามศึกษาหาทางปรับปรุง ก็อาจทำให้กลายเป็นผืนดินดีได้

ดังนั้น **คุณถวิล** และพรรคพวกประมาณ ๑๐ ครอบครัว ก็ได้อพยพจากนครปฐม ไปบุกเบิกพื้นที่ที่ตำบลประคู้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่บริเวณนั้นถึงแม้จะมีพื้นที่มาก แต่ก็ไม่มีใครไปทำประโยชน์ เพราะเป็นพื้นที่ลุ่มมากต้องปรับปรุงพื้นที่โดยรวมกลุ่มกันขุดคลองขนาด ๓ เมตร ลึก ๑๕ เมตร ระบายน้ำเปรี้ยวออกให้หมด ระยะเวลาผู้อ้างตนเป็นเจ้าของขึ้นมา ซึ่งเมื่อมี

เจ้าของ คุณฉวีก็ขอซื้อพอซื้อขายกันเสร็จก็กลับมีเจ้าของคนที่สองอีก ซึ่งก็ต้องพยายามเจรจาอมชอม ให้เลิกแล้วต่อกัน

การทำกรเกษตรเริ่มจากการปลูกส้ม แต่ก่อนที่จะได้ผลก็ได้ปลูกผักหารายได้ไปก่อน เมื่อพืชพันธุ์ที่ปลูกเริ่มได้ผลก็มีปัญหาติดตามมา คือ มีผู้ขอค่าคุ้มครอง ซึ่งได้รับการปฏิเสธจึงถูกลอบทำร้าย ช่วงระยะเวลา ๒ ปี ก็มีการสูญเสียชีวิตกันทั้ง ๒ ฝ่าย ถึง ๑๔ คน

ทางฝ่ายปกครอง ซึ่งในสมัยนั้นนายอนันต์ สงวนนาม เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้ให้ความช่วยเหลือป้องกัน โดยทางอำเภออนุญาตให้ใช้ปืนลูกซองเพื่อป้องกันจำนวนหนึ่ง และได้พยายามไกล่เกลี่ยทั้งสองฝ่าย มีการให้สาบานที่จะอยู่กันด้วยความสงบสุขถึง ๓ ครั้ง

เมื่อการเพาะปลูกพืชพันธุ์ในแถบพื้นที่บริเวณนั้นได้ผล คุณฉวี ก็ได้ชักชวนญาติพี่น้องและเพื่อนคนอื่นที่เคยคิดจะหาหลักแหล่งเป็นของตัวเองมาร่วมกันบุกเบิกทำให้จำนวนครอบครัวขยายขึ้น โดยคุณฉวี ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในเรื่องการเพาะปลูกแนะนำพืชพันธุ์ที่เหมาะสมต่าง ๆ แก่ชาวบ้าน ซึ่งเคยอยู่มาตั้งแต่ดั้งเดิมด้วยความจริงใจและสุจริตใจ

ชาวบ้านได้เห็นน้ำใจคุณฉวี ก็เลิกความคิดรังเกียจเคียดฉุนเห็นความตั้งใจจริง เป็นคนเก่ง ทำงานดี พุดจาไพเราะอ่อนหวานเป็นที่ชื่นใจของผู้พบเห็นทั่วไป ก็ได้ให้ความเคารพนับถือ เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านโดยทั่วไป ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มาอยู่ใหม่กับชาวบ้านดีขึ้น การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ที่อยู่เก่ากับผู้ที่เข้าไปบุกเบิกใหม่อีกวิธีหนึ่งที่คุณฉวีได้กระทำ คือพยายามช่วยเหลือสนับสนุนให้หนุ่มสาวของทั้งสองฝ่ายได้สมรสสมรักกันเป็นราย ๆ ไป เกิดความสัมพันธ์กันเป็นเครือญาติ ที่เคยเป็นพวกเขาพวกเขาเราก็กลายเป็นพวกเราทั้งหมด ในปัจจุบันจำนวนครอบครัวขยายไปถึง ๒๘๓ ครอบครัว

ในพื้นที่ที่คุณฉวีเข้ามาบุกเบิก เดิมการคมนาคมใช้ทางเรือเพียงทางเดียว คุณฉวี มองเห็นการณ์ไกลปรารถนาจะสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น จึงได้ชักชวนชาวบ้านให้เห็นประโยชน์ร่วมกันว่า ถ้ามีถนนภายในหมู่บ้านให้สามารถออกสู่เส้นทางใหญ่ได้ก็จะทำให้การขนส่งพืชผลไปจำหน่ายเป็นไปได้โดยสะดวก จึงได้สละพื้นที่ส่วนหนึ่งซึ่งเป็นสวนส้มกำลังออกผลให้ทำเป็นถนนพร้อมทั้งออกเงินส่วนตัวช่วยเป็นค่าก่อสร้างเป็นประเดิม ชาวบ้านทั้งหลายเมื่อมองเห็นความสุจริตใจและตั้งใจจริง ก็ช่วยกันเสียสละที่ดินทรัพย์สินเงินทอง ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างโดยไม่ต้องใช้เงินงบประมาณของทางราชการเลย

เมื่อกรุยทางเสร็จได้ดำเนินการติดต่อกองฝ่ายปกครอง รพช. และพัฒนาการอำเภอให้เข้ามาช่วยดำเนินการ เพราะมีบางพื้นที่ต้องใช้เครื่องจักรกล โดยชาวบ้านช่วยค้ำน้ำมัน

จากความคิดริเริ่มของคุณวิลเกิดผลงานทั้งการสร้างถนน ซुकสกอกคูคลองรวมแล้วสิบกว่าสาย คิดเป็นเงินแล้วกว่าสองล้านห้าแสนบาท โดยใช้เงินงบประมาณของทางราชการเพียงส่วนน้อย โดยคุณวิลกล่าวว่าเงินงบ กสช. เพิ่งได้เพียงสองครั้ง ครั้งสุดท้ายเป็นเงินงบในการสร้างคลองส่งน้ำจำนวนหกหมื่นเก้าพันบาท ชาวบ้านร่วมสมทบอีกห้าหมื่นกว่าบาท ผลงานได้รับคำชมจากท่านรัฐมนตรีมหาดไทย พล.อ. สิทธิ จิรโรจน์ แต่อย่างไรก็ตามคุณวิลก็ยอมรับในการทำงานของข้าราชการ โดยเฉพาะนายอำเภอภาสกร จรุงวิทย์ ซึ่งคุณวิลกล่าวถึงอยู่เสมอว่า “ท่านพยายามเข้ามาถึงในหมู่บ้านเป็นประจำและบ่อยที่สุด ท่านเป็นนายอำเภอที่ดีที่สุดเข้ากับประชาชนและช่วยเหลือจริงๆ”

จากผลงานดังกล่าวทำให้การคมนาคมไปมาสะดวกยิ่งขึ้น พืชผลต่างๆ ที่ปลูกสามารถนำไปขายในตัวเมืองได้ง่าย เศรษฐกิจของชาวบ้านก็ดีขึ้น นอกจากนี้คุณวิลยังได้สนับสนุนให้ผู้มีฐานะดีซื้อรถรับส่งผู้โดยสารและนักเรียน ได้สละที่ดินสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัย ๓ ถึง ๖ ขวบ โดยคัดเลือกชาวบ้านเป็นพี่เลี้ยงสอนเด็กด้วย

คุณวิลได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ และยังไม่หยุดยั้งการพัฒนาท้องถิ่น ได้พยายามส่งเสริมอาชีพทางด้านการเกษตรให้แก่ชาวบ้าน โดยแนะนำให้ชาวบ้านเพาะปลูกพืชพันธุ์เป็นกลุ่มๆ เพื่อจะได้ปริมาณมากพอที่จะมีผู้มาซื้อเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดมีกลุ่มปลูกผัก มะพร้าวพันธุ์น้ำตาล มะพร้าวน้ำหอม พริก ส้ม กล้วยหอมเป็นกลุ่มๆ

เกี่ยวกับการเกษตรคุณวิลได้ให้ความเห็นว่าทางส่วนราชการคือเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด เป็นพี่เลี้ยงทางด้านวิชาการ แต่ทางภาคปฏิบัติแล้วเกษตรกรสามารถจะรู้ปัญหาได้ดีกว่า เช่นรู้ว่าเชื้อโรคเกิดจากอะไร แต่เกษตรกรไม่สามารถหายาป้องกันได้

ในด้านการปกครองผู้ใหญ่วิลมีการปกครองลูกบ้านอย่างดีเยี่ยม ราษฎรมีความเป็นอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขทุกครัวเรือน ทั้งจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะมีโจรผู้ร้ายค่อนข้างชุกชุม วิธีการประการหนึ่งคือผู้ใหญ่วิลได้คิดตั้งลำโพงส่งเสียงตามสายประจำหมู่บ้านขึ้น ซึ่งนอกจากจะได้รับประโยชน์จากการเผยแพร่ข่าวสารและสิ่งอันเป็นประโยชน์ให้แก่ราษฎรแล้ว เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นก็จะกระจายเสียงให้ราษฎรทราบทันที ซึ่งทุกคนจะระดมกำลังกันป้องกันหรือระงับเหตุร้ายได้อย่างทันที

ผู้ใหญ่วิลเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ไม่เคยพบบิน เพราะถือหลักที่ว่า การปกครองที่ดีทำให้ไม่ต้องมีการปราบปราม ความรักใคร่จากราษฎรและความสุจริตเป็นเกราะกำบังกายชั้นเลิศ ความเป็นผู้มีอัธยาศัยมีคุณธรรมอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นนิสัย ทำให้ปราศจากผู้เกลียดชัง

คนที่เกิดขึ้นนานปีซึ่งจะปรากฏขึ้นสักครั้ง ก็สามารถใช้ประโยชน์จากเสียงตามสายจับได้ทุกครั้ง เมื่อจับได้แล้วก็จะส่งสอนให้รู้ถึงผลกรรมในการทำความชั่วก่อนที่จะปล่อยตัวไปเพื่อเปิดโอกาสให้ได้กลับเนื้อกลับตัวเสียใหม่

ความเห็นในการพัฒนาชนบท **ผู้ใหญ่ฉวี**สนับสนุนให้มีการสร้างผู้นำในท้องถิ่นและการทำงานของข้าราชการ ควรจะได้มีการติดตามสอดส่องให้ได้ผลเต็มที่

การทำงานต้องพยายามชี้แจงให้ราษฎรเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งจะต้องมีการเสียสละบ้าง ควรให้สภาพลมีบทบาทในการดำเนินงานอย่างเต็มที่ทั้งในด้านการพิจารณาโครงการ การควบคุม เพราะสภาพลจะสะท้อนความต้องการของชาวบ้านได้ชัดเจนกว่า

เงินรางวัลที่ได้รับในครั้งนี้ **ผู้ใหญ่ฉวี**มีโครงการที่จะนำเงินทั้งหมดไปปรับปรุงห้วยพันจิตรในหมู่บ้านให้เป็นฝายน้ำล้นเพื่อนำไปใช้ในการเกษตรซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ทั้งหมดกว่าไร่ใน ๓ หมู่บ้าน สามารถทำนาได้ปีละ ๒ ครั้ง และจะทำประปาหมู่บ้าน เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด สถานที่ดังกล่าวนี้ **ผู้ใหญ่ฉวี**ตั้งใจจะให้เป็นที่ท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนในหมู่บ้านต่อไป

ความอยู่ดีกินดีอย่างมีความสุขของประชาชน เป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลทุกชุดพยายามสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น ข้าราชการไทยคนหนึ่งได้พยายามทุ่มเทความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่นทางภาคใต้ของประเทศอย่างได้ผล สมควรยกย่องเกียรติคุณให้ปรากฏ ข้าราชการไทยคนนั้นคือ **นายสุธี จอนเจิม**



เป็นคำประกาศเกียรติคุณของคนไทยตัวอย่าง ประจำปี ๒๕๒๕ คนสุดท้าย **คุณสุธี** ปัจจุบันอายุ ๔๓ ปี รัับราชการในตำแหน่งพัฒนาการอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เป็นชาวจังหวัดนราธิวาส และรับราชการหมุนเวียนอยู่แต่ในภาคใต้มาโดยตลอด

งานในภาคใต้ที่**คุณสุธี**รับผิดชอบมีความยากลำบากในการพัฒนา เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังด้อยการศึกษา มีฐานะยากจน เต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ โจรผู้ร้ายชุกชุม ทั้งยังมีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติชนธรรมนิยมประเพณี ศาสนาและภาษาพูด แต่**คุณสุธี**ก็ได้ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ออกทน และเสียสละอย่างยิ่ง ได้เข้าถึงประชาชนและผู้นำท้องถิ่นซึ่งทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ให้ร่วม

มือกันฝึกกำลังพัฒนาชนบท โดยขอความร่วมมือจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม หมู่บ้านในความรับผิดชอบขณะเลิกการประกวดระดับเขตและภาคถึง ๖ ครั้ง นับตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา และในปี ๒๕๒๕ หมู่บ้านในอำเภอยังชนะเลิศการประกวดระดับเขต

ปี ๒๕๑๕ **คุณสุธี**ได้ดำรงตำแหน่งพัฒนาการอำเภอ ที่อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส **คุณสุธี**ได้พยายามพัฒนาตัวเองให้สามารถใช้ภาษาท้องถิ่น คือภาษายะวีได้ ทำให้การติดต่อกับประชาชนเป็นไปได้อย่างมีผลดี ความเป็นผู้มีอัธยาศัยดี มีความจริงใจ ทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี **“สิ่งที่ประทับใจที่สุด คือประชาชนให้ความร่วมมือ ถ้าคุณสุธีเข้าไปเยี่ยมใจได้ว่าจะต้องช่วยเขาได้ ที่ช่วยได้เพราะความจริงใจไม่เคยหลอก ถ้าไม่แน่ใจไม่รับปาก”**

เรื่องความขัดแย้งระหว่างไทยพุทธกับไทยอิสลามมีอยู่มาก ซึ่ง**คุณสุธี**กล่าวว่าเป็นสิ่งที่หนักใจและเสี่ยงพอสมควร บางครั้งก็เกือบจะเอาชีวิตไม่รอด อาศัยจากการที่ได้พยายามศึกษาภาษา และสนใจขนบธรรมเนียมประเพณีของเขา การแก้ปัญหาไม่ได้แก้เองเป็นเพียงผู้ประสานแนวความคิด ให้แนวทางปฏิบัติและประโยชน์ที่จะได้รับ **“สิ่งที่ทำไปแล้วส่วนใหญ่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บังคับบัญชาผู้ร่วมงานและผู้นำท้องถิ่น เช่น ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกำลังสำคัญ จึงทำให้งานพัฒนาชนบทได้รับความสำเร็จ”**

ปัญหาความขัดแย้ง **คุณสุธี**กล่าวว่า เพราะผู้ไปพบไปแก้ปัญหาไม่รู้จริง มุ่งแต่จะรักษาผลประโยชน์ของตนทำให้ปัญหามีมากขึ้น ผู้ประสานงานจะต้องเข้าใจปัญหา มีความเป็นธรรม ไม่มีการบังคับ ให้แนวความคิดไปช่วยกันคิด สิ่งที่แนะนำถ้าขัดกับหลักการของศาสนา ความเป็นจริงไม่ต้องปฏิบัติ ให้รู้ด้วยการพิสูจน์ด้วยการกระทำ ทั้งนี้โดยใช้หลักพัฒนา คือ ร่วมคิด ร่วมกิน ร่วมนอน ร่วมศึกษาวางโครงการแก้ปัญหา

งานพัฒนาการ เป็นงานที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกฝ่าย หน้าที่ของพัฒนาการคือประสานงานของหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยเฉพาะจาก ๔ กระทรวง คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตร กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ได้ฝึกกำลังกันอย่างเป็นกลุ่มเป็นก้อน ให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด **คุณสุธี**กล่าวว่า **“งานชนบทเป็นงานของส่วนรวม งานของประเทศชาติไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่งต้องช่วยกัน”**

คุณสุธีดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นกันแบบถึงลูกถึงคน ไม่มีการย่อท้อต่อความลำบากที่จะต้องบุกป่าฝ่าเขาไปหาราชภูฏ ไปพบปะทำความเข้าใจ ไปแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้เห็นจริง โดยในขั้นแรกเริ่มพัฒนาท้องถิ่นให้มีความมั่นคงภายในก่อน คือให้ราษฎรรู้จักการป้องกันตนเองจากโจรผู้ร้ายซึ่งมีอยู่

มากในพื้นที่ โดยประชุมราษฎรให้ร่วมกันค้นหาวิธีการที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันหากมีภัยเกิดขึ้น เมื่อ
หาวิธีการได้แล้วก็นำมาปรึกษาหารือกันแก้ไขข้อบกพร่องและช่องโหว่ที่อาจจะเกิดขึ้น เมื่อทุกคนเห็นชอบ
ก็จะได้นำไปยึดถือปฏิบัติความมั่นคงปลอดภัยก็บังเกิดขึ้นในท้องถิ่น ราษฎรมีความอบอุ่นใจทำมาหากิน
ได้อย่างเต็มที่ ไครขยันขันแข็งทำงานมากก็ได้รับผลมากโดยไม่มีใครมาขอส่วนแบ่งหรือคุกคาม

เมื่อท้องถิ่นมีความมั่นคงภายในแล้ว **คุณสุธี**ยังหันมาชักชวนให้รู้จักร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม
จะได้จัดระบบงานที่มีประสิทธิภาพและผลผลิตมากขึ้น โดยใช้หลักอปริทานิยม คือหมั่นประชุม
ปรึกษาหารือกันเสมอ ๆ พร้อมใจกันทำกิจที่ปวงให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จากนั้นได้ชักชวนให้ราษฎรหันมาสนใจที่อยู่อาศัยของตัว แนะนำว่าควรจะปรับปรุงบ้านเรือน
อย่างใดจึงจะเหมาะสม ถ้าจัดให้น่าอยู่ก็จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี เกิดความรักในถิ่นที่อยู่ของตนเองเริ่ม
ดำเนินการโดยทำหมู่บ้านตัวอย่างขึ้นเพื่อให้ราษฎรได้เห็นหมู่บ้านตัวอย่างมีลักษณะเป็นอย่างไร ระดม
ทรัพยากรและปัจจัยทุกอย่างลงไปในพื้นที่ทั้งทางหน่วยงานของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ โดยการสนับสนุน
ของผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัดคนปัจจุบันคือนายชิต นิลพานิช

การทำมาหากินของราษฎร ได้แนะนำชี้แจงคอยช่วยเหลือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยนำวิธีการ
ง่าย ๆ มาปรับปรุงใช้ให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นและความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม ทำให้ราษฎรสามารถเห็นผล
ผลิตและมีรายได้มากขึ้น ความเป็นอยู่ก็ดีขึ้นกว่าเดิม

จากการพัฒนาดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของมาเลเซียได้เข้ามาศึกษาและดูงาน ซึ่งเป็นการเปลี่ยน
ภาพพจน์ของราษฎรชายแดนภาคใต้ที่ว่ามาเลเซียดีกว่าไทย

การพัฒนาความเข้มแข็งของ **คุณสุธี** เป็นผลให้การขยายอิทธิพลของขบวนการโจรก่อการร้าย
ต้องหยุดชะงักลง ขบวนการโจรกลุ่มหนึ่งจึงได้จับตัว**คุณสุธี**ไปกักไว้บนเขาบูโดถึง ๒๘ วัน ระหว่าง
ที่ถูกจับตัว ก็ได้พยายามแลกเปลี่ยนแนวความคิดและอุดมการณ์ต่างๆ กับขบวนการโจรดังกล่าวโดยชี้ให้
เห็นว่าตนเองเป็นนักพัฒนาไม่มีเจตนาร้าย มุ่งพัฒนาชนบทให้อยู่ดีกินดีประกอบกับชาวบ้านทั้งหลายได้
เรียกร้องให้กลุ่มโจรปล่อยตัว กลุ่มโจรจึงยินยอมปล่อยตัว**คุณสุธี**ออกมาในที่สุด

หลังจากนั้น**คุณสุธี**ก็ได้รับคำสั่งย้ายให้ไปเป็นนักวิชาการพัฒนาชุมชน จังหวัดนราธิวาสซึ่ง
ความเป็นอยู่และการทำงาน ไม่ต้องลำบากและเสี่ยงอันตรายเหมือนที่ผ่านมา แต่ความที่มีวิญญานและ
เลือกเนื้อของนักพัฒนาที่เข้มขัน ทำให้**คุณสุธี**พยายามที่จะขอย้ายตัวเองไปประจำอำเภอรอบนอก โดย

ให้เหตุผลว่าตนเองจะทำประโยชน์ให้กับสังคม ได้ดีกว่าที่จะเป็นนักวิชาการ ในที่สุดจึงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพัฒนาการอำเภอเมือง และได้พัฒนาจนกระทั่งหมู่บ้านในอำเภอชนะเลิศการประกวดระดับเขต

การพัฒนาเหล่านี้ **คุณสุธี**กล่าวว่าได้นำประสบการณ์และแนวความคิดจากทุก ๆ ฝ่ายทุก ๆ ด้านมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับหน้าที่ เช่นประสบการณ์จากการดูงานที่มาเลเซียและอินโดนีเซียแม้แต่เมื่อถูกขบวนการโจรก่อการร้ายจับกุมตัว ไปก็ได้นำแนวความคิดของขบวนการโจรก่อการร้ายมาปรับใช้ เช่นการจัดตั้งองค์กร โครงสร้างของหมู่บ้าน การแบ่งเขตงานของหมู่บ้านเพื่อการพัฒนา

ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของ**คุณสุธี** ในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นผลงานที่ได้มาจากความตั้งใจมั่น ความอดทน ความเสียสละ ความสามารถในการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ค้ำยันอย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน “เท่าที่ประพฤติกและปฏิบัติมาพยายามเตือนผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานว่า เราทำงานเพื่อประชาชน เพื่อส่วนรวม เรื่องคอเสื้อจะติดตราอะไรก็ได้ เอาเสื้อตัวไหนมาสักก็ได้ แต่นโยบายเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องศึกษา เพื่อที่จะประสานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน”

จากผลงานที่ดีเด่นนอกจากทำชื่อเสียงให้กับจังหวัดนครราชสีมา และกรมพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นเจ้าสังกัดแล้ว ยังเป็นตัวอย่างและเป็นแนวทางที่สามารถจะนำไปประพฤติกปฏิบัติตามได้ต่อไป

เกี่ยวกับปัญหาชายแดนภาคใต้ที่กล่าวกันว่าปัญหาส่วนหนึ่งมาจากตัวข้าราชการ **คุณสุธี**เห็นด้วยและยอมรับว่ามีอยู่จริง และสนับสนุนการโยกย้ายข้าราชการที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย ซึ่ง**คุณสุธี**ใช้คำว่า “ข้าราชการชั่ว” แต่ภายในอำเภอที่อยู่โดยส่วนรวมแล้วเห็นว่าเป็นข้าราชการที่ดี ทั้งนี้ โดยมีนายอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการร่วมสร้างเอกภาพในความคิดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน “พวกเราสิบคน ยังพัฒนากันไม่ได้ จะไปพัฒนาชาวบ้านตั้งสี่ห้าพันคนได้อย่างไร” “การทำงานไม่ควรทำงานเอาหน้ากัน ต้องร่วมมือกัน ถ้าเอาคอเสื้อ เอาหน้า เอาบายกันเมื่อไร เสร็จทุกราย”

ด้านการพัฒนาชนบท **คุณสุธี**มีความเห็นว่า การกระจายอำนาจไปสู่ชนบท สำคัญต่อแผนพัฒนาชนบทของรัฐบาลมาก การใช้องค์กรไม่ควรใช้หลายองค์กร ควรใช้สภาตำบลเพียงองค์กรเดียว เพราะเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่แล้ว ทุกหน่วยงานให้ใช้แผนของสภาตำบล ที่ผ่านมาต่างคนต่างทำ ปรากฏว่างานล่าช้า ที่ปรึกษาสำคัญที่จะช่วยชี้แนะคือหน่วยงานในระดับอำเภอ

สุดท้ายของความต้อการของ**คุณสุธี**ในฐานะข้าราชการในส่วนภูมิภาค คือการ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขอให้ผู้บังคับบัญชาได้เอาใจใส่บ้างก็เพียงพอแล้วเพราะราษฎรในชนบทยังมีความลำบากยากจนกว่าข้าราชการทั่ว ๆ ไปอีกมาก ๑๖

มูลนิธิ (ต่อจากหน้า ๘๑)

๑. เป็นคนสัญชาติไทย มีความประพฤติดี
๒. เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อุทิศตนเพื่องานและสังคม
๓. เป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง
๔. เป็นผู้สมควรได้รับการยกย่อง

วิธีคัดเลือก

๑. คณะอนุกรรมการจะกำหนดรายชื่อผู้เชื่อถือได้ในจังหวัดและวงการต่าง ๆ แล้วทักท้วงขอให้ส่งรายชื่อและประวัติย่อของผู้สมควรได้รับการยกย่องเป็น “คนไทยตัวอย่าง” ในเวลาที่กำหนด
๒. คณะอนุกรรมการจะประชุมพิจารณารายชื่อและประวัติเบื้องต้นจากข้อมูลที่ได้รับ เพื่อคัดเลือกชั้นแรก แล้วจึงไปหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาคัดเลือกชั้นต่อไป
๓. หลังจากพิจารณาคัดเลือกชั้นที่สองแล้ว คณะอนุกรรมการจะไปสอบข้อมูล ณ ที่อยู่ของผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อพิจารณาชั้นที่สาม
๔. รายชื่อและประวัติของผู้ที่ผ่านการคัดเลือกชั้นที่สาม จะนำไปยังคณะกรรมการมูลนิธิ ฯ เพื่อคัดเลือกชั้นสุดท้าย

มูลนิธิธารน้ำใจได้เริ่มจัดทำโครงการคนไทยตัวอย่างเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ได้คัดเลือกและยกย่อง “คนไทยตัวอย่าง” ไปแล้ว ๑๕ ท่าน คือ อาจารย์ลาวัลย์ อนุองจันทร์ นายแพทย์ปรีชา ตีสวัสดิ์ นายเต้า ณ ลำปาง นายแพทย์บุญยงค์ วงศ์รักมิตร นายประพันธ์ กองหาโคตร พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก นายทิวา พูลสมบัติ นายวิบูลย์ มาลีเสน นายแพทย์ชิน ยุวชิต นายจรวย พงษ์ชีพ พ.ต.ท. เสรี เตมียเวส นายเปล่ง ศรีตาน้อย นายแพทย์สัลยเวทย์ เลชะกุล นายเกียรติ วงษ์กลกิจ และนายเฉลิม แก้วศรีงาม

กฎหมายและระเบียบใหม่



ที่ สร ๐๗๐๓/ว. ๑๑

สำนักงาน ก.พ.

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง หลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขัน เกณฑ์การตัดสิน การชั่งน้บัญชี และการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้

เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๓/ว. ๔ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการในตำแหน่งระดับต่าง ๆ

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งหลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเกณฑ์การตัดสิน การชั่งน้บัญชีและการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ที่ ก.พ. กำหนด มาเพื่อถือปฏิบัติ ความแจ้งแล้ว น้

บัดนี้ ก.พ. ได้พิจารณาเห็นว่า โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการว่า ให้ทางราชการส่งบรรจุย้อนหลังไปได้ไม่ก่อนวันที่ผู้นั้นได้รายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ เว้นแต่กรณีการโอน ความในข้อ ๑๖ (๓) ของหนังสือที่อ้างถึงจึงยังไม่สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีข้างต้น ก.พ. จึงมีมติให้ยกเลิกหนังสือที่อ้างถึง และอาศัยอำนาจตามมาตรา๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดหลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขัน เกณฑ์การตัดสิน การชั่งน้บัญชีและการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ไว้ดังต่อไปนี้

๑. ให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันตั้งคณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันไม่น้อยกว่าสามคน โดยตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ

ในกรณีที่ ก.พ. มอบหมายให้ อ.ก.พ. หรือส่วนราชการใดเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขัน ให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันตั้งผู้แทน ก.พ. เป็นกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน

๒. คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันอาจตั้งกรรมการออกข้อสอบ กรรมการประเมินความเหมาะสมกับตำแหน่ง หรือกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินการในเรื่องการกรอกคะแนนหรือเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการสอบแข่งขันได้ตามความจำเป็น

๓. ให้คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันกำหนดวัน เวลา สถานที่สอบ และระเบียบเกี่ยวกับการสอบได้เท่าที่จำเป็น และไม่ขัดต่อหลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันนี้ แล้วให้ประธานกรรมการประกาศก่อนวันสอบไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

๔. หลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการในตำแหน่งระดับต่างๆ มีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบท้ายหนังสือ

ในกรณีที่มิได้เหตุผลความจำเป็นพิเศษที่ไม่จำเป็นต้องสอบทุกวิชาครบตาม หลักสูตรและวิธีการสอบที่กำหนดไว้ ก.พ. อาจพิจารณากำหนดให้ไม่ต้องสอบทุกวิชาก็ได้

๕. ให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันประกาศรับสมัครสอบ โดยระบุชื่อตำแหน่งที่จะบรรจุและแต่งตั้ง และคุณสมบัติเฉพาะของผู้มีสิทธิสมัครสอบสำหรับตำแหน่งนั้นตามที่ ก.พ. กำหนด และเรื่องต่างๆ ที่กำหนดให้ประกาศ รวมทั้งข้อความอื่นที่ผู้สมัครสอบควรทราบ เช่น

- (๑) วัน เวลา และสถานที่รับสมัครสอบ
- (๒) เอกสารและหลักฐานที่จะต้องนำมายื่นในการสมัครสอบ
- (๓) หลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขัน เกณฑ์การตัดสิน การชั่งน้มน้ำหนัก และการยกเลิกการชั่งน้มน้ำหนักผู้สอบแข่งขันได้

ประกาศรับสมัครสอบนั้น ให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สถานที่รับสมัครสอบก่อนวันเริ่มรับสมัครสอบ และจะประกาศทางวิทยุกระจายเสียงหรือทางอื่นใดตามความเหมาะสมด้วยก็ได้

๖. ให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับสมัครสอบ โดยให้มีกำหนดเวลารับสมัครสอบไม่น้อยกว่าสิบห้าวันทำการ

ในกรณีที่มิได้เหตุผลและความจำเป็นต้องขยายกำหนดเวลารับสมัครสอบแข่งขันตามที่คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันเสนอแนะ ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันอาจประกาศขยายกำหนดเวลารับสมัครสอบได้ แต่ทั้งนี้ เวลาที่จะขยายจะต้องมีเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวันทำการ และจะต้องประกาศการขยายเวลานี้ก่อนวันปิดรับสมัครสอบครั้งนั้นด้วย

๗. ให้ผู้สมัครสอบเสียค่าธรรมเนียมสอบสำหรับแต่ละตำแหน่งที่ตน สมัคร สอบตาม อัตราที่ ก.พ. กำหนด คือ

ระดับ ๑ ตำแหน่งละ ๒๐ บาท

ระดับ ๒ ตำแหน่งละ ๓๐ บาท

ระดับ ๓ ตำแหน่งละ ๔๐ บาท

ระดับ ๔ ตำแหน่งละ ๕๐ บาท

ในกรณีที่สมัครสอบหลายตำแหน่งในระดับเดียวกันและในการสอบครั้งเดียวกันให้เสียค่าธรรมเนียมสอบสำหรับตำแหน่งข้อ ๆ ไปเพียงครั้งหนึ่งของอัตราดังกล่าวข้างต้น ค่าธรรมเนียมสอบจะไม่จ่ายคืนให้เมื่อได้ประกาศรายชื่อเป็นผู้มีสิทธิเข้าสอบแล้ว เว้นแต่มีการยกเลิกการสอบครั้งนั้นเนื่องจากการทุจริตตามข้อ ๑๒ จึงให้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมสอบแก่ผู้สมัครสอบเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตนั้นได้

๘. ในกรณีที่ผู้สมัครสอบแข่งขันผู้ใดเป็นข้าราชการ และประสงค์จะสมัครสอบแข่งขันในตำแหน่งที่มีระดับไม่สูงกว่าตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งใช้คุณวุฒิเช่นเดียวกับตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่จะต้องยื่นหนังสือรับรองจากผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ อนุญาตให้มาสมัครสอบแข่งขันได้พร้อมกับใบสมัครสอบ หากไม่มีหนังสือรับรองดังกล่าวผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าสอบสำหรับการสอบแข่งขันครั้งนั้น

๙. ให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเข้าสอบก่อนวันสอบไม่น้อยกว่า ๗ วัน

๑๐. การตัดสินว่าผู้ใดเป็นผู้สอบแข่งขันได้ ให้ถือเกณฑ์ว่าต้องเป็นผู้สอบได้คะแนนในแต่ละภาค ที่สอบตามหลักสูตรไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบ และได้คะแนนในภาคความรู้ความสามารถทั่วไป และภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่งรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบ และได้คะแนนรวมทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักวิชาการวัดผลด้วย

๑๑. การสอบแข่งขันจะต้องสอบตามหลักสูตรทุกภาค เว้นแต่ ก.พ. จะพิจารณากำหนดเป็นอย่างอื่นตามข้อ ๔ วรรคสอง

ในการสอบแข่งขัน คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันจะกำหนดให้ผู้สมัครสอบสอบภาคความรู้ความสามารถทั่วไป หรือภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่งก่อนแล้วจึงให้ผู้สอบได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๐ สอบในภาคอื่นต่อไปก็ได้

ในกรณีที่มีการเปิดรับสมัครสอบแข่งขันโดยระบบเงื่อนไขไว้ว่า อาจมีการประกาศสอบตำแหน่งอื่นที่ใช้คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างเดียวกัน ซึ่งผู้ดำเนินการสอบแข่งขันจะประกาศชื่อตำแหน่งอื่นที่จะบรรจุและแต่งตั้งให้ทราบภายหลังนั้น หากปรากฏต่อมาว่าควรจะประกาศสอบในตำแหน่งอื่นอีก ให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันที่ได้รับมอบหมายจาก ก.พ. ขออนุมัติ ก.พ. ก่อน จึงจะดำเนินการประกาศรับสมัครสอบตำแหน่งอื่นเพิ่มเติมและดำเนินการในเรื่องอื่นต่อไปได้ และในกรณีที่มีการประกาศรับสมัครสอบในตำแหน่งอื่นเพิ่มเติมนี้ ให้ถือว่าเป็นการประกาศรับสมัครสอบครั้งเดียวกัน

๑๒. กรณีที่ปรากฏว่ามีการทุจริตหรือส่อไปในทางทุจริตอันอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการสอบแข่งขัน ให้คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันรายงานให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันทราบเพื่อพิจารณาว่าจะสมควรยกเลิกการสอบครั้งนั้นหรือไม่ อย่างไรต่อไป

๑๓. เมื่อได้ดำเนินการสอบแข่งขันเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันรายงานผลการสอบต่อผู้ดำเนินการสอบแข่งขัน เพื่อผู้ดำเนินการสอบแข่งขันจะได้ประกาศชื่อนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ต่อไป

ในกรณีที่ได้มีการสอบแข่งขันในตำแหน่งอื่นเพิ่มตามข้อ ๑๑ วรรคสาม และได้ดำเนินการสอบแข่งขันในตำแหน่งดังกล่าวเสร็จแล้ว ให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันประกาศรายชื่อผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งข้างต้นชื่อนับบัญชีแยกไว้เป็นอีกบัญชีหนึ่ง

๑๔. การชื่อนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ให้เรียงลำดับที่จากผู้สอบได้คะแนนรวมสูงลงมาตามลำดับ ในกรณีที่ผู้สอบได้คะแนนรวมเท่ากัน ให้ผู้สอบได้คะแนนภาคความเหมาะสมกับตำแหน่งมากกว่าเป็นผู้อยู่ในลำดับที่สูงกว่า ถ้าได้คะแนนภาคความเหมาะสมกับตำแหน่งเท่ากัน ให้ผู้ได้คะแนนภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่งมากกว่าเป็นผู้อยู่ในลำดับที่สูงกว่า ถ้าได้คะแนนภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่งเท่ากัน ให้ผู้ได้คะแนนภาคภาษาไทยในภาคความรู้ความสามารถทั่วไปมากกว่าเป็นผู้อยู่ในลำดับที่สูงกว่า ถ้ายังคงได้คะแนนเท่ากันอีก ก็ให้ผู้ได้รับหมายเลขประจำตัวสอบก่อนเป็นผู้อยู่ในลำดับที่สูงกว่า

๑๕. บัญชีผู้สอบแข่งขันได้ให้ใช้ได้ไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันชื่อนับบัญชี แต่ถ้ามีการสอบแข่งขันอย่างเดียวกันนั้นอีก และได้ชื่อนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ใหม่แล้ว บัญชีผู้สอบแข่งขันได้ครั้งก่อนเป็นอันยกเลิก เว้นแต่ในกรณีที่ได้มีการเรียกตัวผู้สอบแข่งขันได้ผู้ใดให้มารายงานตัวเพื่อรับบรรจุไปแล้วก่อนบัญชีผู้สอบแข่งขันได้จะมีอายุเกิน ๒ ปี หรือก่อนมีการชื่อนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ใหม่แล้วแต่กรณี ก็ให้การชื่อนับ

บัญชีผู้สอบแข่งขันได้ก่อนนั้นยังคงมีผลใช้ได้ต่อไป แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันถัดจากวันที่บัญชีผู้สอบแข่งขันได้นั้นมีอายุครบ ๒ ปี หรือวันที่ชนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ใหม่ แล้วแต่กรณี

๑๖. ผู้สอบได้ผู้ใดได้ชนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ถ้ามีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ให้เป็นอันยกเลิกการชนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ไว้ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ คือ

(๑) ผู้นั้นได้ขอสละสิทธิบรรจและแต่งตั้งในตำแหน่งที่สอบได้

(๒) ผู้นั้นไม่มารายงานตัวเพื่อรับบรรจุเข้ารับราชการในเวลาที่คุณดำเนินการสอบแข่งขัน หรือผู้มีอำนาจบรรจกำหนด แต่ทั้งนี้ ต้องให้เวลาผู้สอบได้มารายงานตัวไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ที่มีหนังสือให้มารายงานตัว

(๓) ผู้นั้นมีเหตุที่ไม่อาจเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ตามกำหนดเวลาที่จะบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งที่สอบได้

(๔) ผู้นั้นได้รับบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งใดที่สอบได้ไปแล้ว ให้ยกเลิกการชนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ไว้

ในกรณีที่ให้มีประกาศรับสมัครสอบตำแหน่งเดียวกัน ระดับเดียวกัน การสอบครั้งเดียวกัน และแยกชนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้เป็นรายบัญชี เพื่อบรรจุในกระทรวง ทบวง กรม เป็นการทั่วไปในหน่วยราชการใด และในท้องที่ใดไว้แล้ว ถ้ามีกรณีจะต้องยกเลิกการชนับบัญชีผู้ใดจากบัญชีผู้สอบแข่งขันได้บัญชีใดก็ให้ยกเลิกการชนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้บัญชีอื่นดังกล่าวด้วย

๑๗. ผู้สอบได้ผู้ใดซึ่งถูกยกเลิกการชนับบัญชีผู้สอบแข่งขันได้บัญชีใดไปแล้ว ถ้าบัญชีนั้นยังไม่ยกเลิก และ ก.พ. มีเหตุผลอันสมควร จะอนุมัติให้ชนับบัญชีผู้นั้นไว้ตามเดิมอีกก็ได้ แต่สำหรับผู้ซึ่งถูกยกเลิกการชนับบัญชี เนื่องจากไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารเมื่อออกจากราชการทหารโดยไม่มี ความเสียหาย และประสงค์จะเข้ารับราชการในตำแหน่งที่สอบได้ และบัญชีผู้สอบแข่งขันได้นั้นยังไม่ยกเลิก ให้ชนับบัญชีผู้นั้นไว้ตามเดิม

๑๘. ในกรณีที่ ก.พ. มอบหมายให้ อ.ก.พ. หรือส่วนราชการใดเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขันให้ผู้ดำเนินการสอบแข่งขันดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ส่งสำเนาประกาศรับสมัครสอบรวม ๓ ชุด ไปยังสำนักงาน ก.พ. ก่อนวันเริ่มรับสมัครไม่น้อยกว่า ๗ วัน

(๒) เมื่อการสอบเสร็จสิ้นแล้ว ให้ส่งข้อสอบภาคความรู้ความสามารถทั่วไป และภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง ภาคละ ๑ ชุด ไปยังสำนักงาน ก.พ. ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศผลการสอบ

(๓) ส่งบัญชีกรอกคะแนน ๑ ชุด ไปยังสำนักงาน ก.พ. ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศผลการสอบ

(๔) ส่งบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ จำนวน ๒ ชุด ไปยังสำนักงาน ก.พ. ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศผลการสอบ

(๕) เมื่อมีการยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ หรือขึ้นบัญชีผู้ใดไว้ตามเดิมให้รายงานไปยังสำนักงาน ก.พ. ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันยกเลิกหรือขึ้นบัญชีผู้ขึ้น

๑๙. มติ ก.พ. นี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงหลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขันเกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชี และการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ที่ได้ดำเนินการไปโดยชอบตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗/๐๓/ว. ๔ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๕ ก่อนวันที่ออกหนังสือสำนักงาน ก.พ. ฉบับนี้ สำหรับการใดที่ได้ดำเนินการตามหนังสือที่อ้างถึงไปโดยถูกต้องแล้วแต่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ หรือจะต้องดำเนินการในขั้นตอนต่อไป การดำเนินการต่อไปดังกล่าว ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดต่าง ๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) โสรัจ สุจริตกุล

(นายโสรัจ สุจริตกุล)

เลขาธิการ ก.พ.

กองการสอบ

โทร. ๒๘๑๐๕๐๕

หลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ ในตำแหน่งระดับ ๑ และระดับ ๒

(ส่งพร้อมหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๓/ว. ๑๑ ลงวันที่ ๑๕ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๕)

ก. ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป

ให้ทดสอบความสามารถดังต่อไปนี้ โดยวิธีสอบข้อเขียน โดยคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถที่ต้องการของตำแหน่ง ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งในแต่ละระดับด้วย

๑. วิชาความสามารถทั่วไป

ให้ทดสอบความสามารถในการคิดและหาเหตุผล โดยใช้ข้อมูลหรือปัญหาทางสังคมศึกษา หรือทางคณิตศาสตร์ หรือทางอื่นที่เหมาะสมแก่การทดสอบความสามารถดังกล่าวทางใดทางหนึ่ง หรือหลายทางก็ได้ ทั้งนี้ เมื่อจะใช้ข้อมูลหรือปัญหาทางใดทดสอบความสามารถในการคิดและหาเหตุผล ให้ระบุไว้ในประกาศรับสมัครสอบด้วย กำหนดคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

๒. วิชาภาษาไทย

ให้ทดสอบความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาไทย กำหนดคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

ข. ภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง

ให้ทดสอบความรู้ความสามารถในทางที่จะใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่โดยเฉพาะตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง โดยวิธีสอบข้อเขียน หรือให้ทดลองปฏิบัติงานหรือวิธีอื่นวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีก็ได้ตามความเหมาะสม กำหนดคะแนนเต็ม ๒๐๐ คะแนน ทั้งนี้ จะรวมสอบเป็นวิชาเดียว หรืออย่างเดียว หรือแยกสอบเป็นสองวิชาหรือสองอย่าง โดยกำหนดคะแนนเต็มวิชาละหรืออย่างละ ๑๐๐ คะแนน หรือวิชาหนึ่งหรืออย่างหนึ่ง ๑๕๐ คะแนน และอีกวิชาหนึ่งหรืออย่างหนึ่ง ๕๐ คะแนน ก็ได้ เมื่อจะทดสอบความรู้ความสามารถในทางใด และโดยวิธีใดให้ระบุไว้ในประกาศรับสมัครสอบด้วย

ค. ภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง

ให้ประเมินบุคคลเพื่อพิจารณาความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่จากประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา และประวัติการทำงานของผู้เข้าสอบ และสัมภาษณ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ที่อาจใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรู้ในเรื่องการรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ ความสามารถ ประสบการณ์ ท่วงทีวาจา อุปนิสัย อารมณ์ ทัศนคติ การปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงาน รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เชาว์ปัญญาและบุคลิกภาพอย่างอื่น เป็นต้น กำหนดคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

หลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ ในตำแหน่งระดับ ๓ ขึ้นไป

(ส่งพร้อมหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๓/ว. ๑๑ ลงวันที่ ๑๕ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๕)

ก. ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป

ให้ทดสอบความรู้ความสามารถดังต่อไปนี้โดยวิธีสอบข้อเขียน โดยคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถที่ต้องการของตำแหน่ง ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งในแต่ละระดับด้วย

๑. วิชาความสามารถในการศึกษา วิเคราะห์ และสรุปเหตุผล

ให้ทดสอบความสามารถในการศึกษาวิเคราะห์และสรุปเหตุผล โดยการให้สรุปความ หรือให้จับประเด็นในข้อความหรือเรื่องราว หรือให้วิเคราะห์เหตุการณ์หรือสรุปเหตุผลทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม หรือให้หาแนวโน้มหรือความเปลี่ยนแปลงที่น่าจะเป็นไปตามข้อมูลหรือสมมติฐาน หรือให้ศึกษาวิเคราะห์และสรุปเหตุผลโดยการอย่างอื่น ซึ่งเหมาะสมแก่การทดสอบความสามารถดังกล่าวอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างก็ได้ กำหนดคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

๒. วิชาภาษาไทย

ให้ทดสอบความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาไทย กำหนดคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

ข. ภาคความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง

ให้ทดสอบความรู้ความสามารถที่ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่โดยเฉพาะตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง โดยวิธีสอบข้อเขียนหรือให้ทดลองปฏิบัติงาน หรือวิธีอื่นวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีก็ได้ตามความเหมาะสม กำหนดคะแนนเต็ม ๒๐๐ คะแนน ทั้งนี้ จะรวมสอบเป็นวิชาเดียวหรืออย่างเดียว หรือแยกสอบเป็นสองวิชาหรือสองอย่าง โดยกำหนดคะแนนเต็มวิชาละหรืออย่างละ ๑๐๐ คะแนน หรือวิชาหนึ่งหรืออย่างหนึ่ง ๑๕๐ คะแนน และอีกวิชาหนึ่งหรืออย่างหนึ่ง ๕๐ คะแนน ก็ได้ เมื่อจะทดสอบความรู้ความสามารถในทางใดและโดยวิธีใด ให้ระบุไว้ในประกาศรับสมัครสอบด้วย

ค. ภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง

ให้ประเมินบุคคลเพื่อพิจารณาความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่จากประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา และประวัติการทำงานของผู้เข้าสอบ และสัมภาษณ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ที่อาจใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรู้ในเรื่องการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ความสามารถ ประสบการณ์ ท่วงทีวาจา อุปนิสัย อารมณ์ ทัศนคติ การปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงาน รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม ความกระตือรือร้น และสร้างสรรค์ เชาวิน ปัญญา และบุคลิกภาพอย่างอื่น เป็นต้น กำหนดคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

สาระสำคัญของหนังสือเวียนดังกล่าวข้างต้น ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับหนังสือเวียนสำนักงาน ก.พ. ที่สร ๐๗/๐๓/ว. ๔ ลงวันที่ ๒๕ มี.ค. ๒๕๒๕ ที่ว่าด้วยหลักสูตรและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการสอบแข่งขัน เกณฑ์การคัดเลือก การขึ้นบัญชี และการยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ ยกเว้นในเรื่องของการยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ของเดิมตาม ว. ๔ นั้นหากผู้ใดที่ไม่สามารถเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ภายใน ๑๕ วัน นับจากวันกำหนดส่งบรรจุแล้ว ก็ให้ยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้นั้นไว้ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ แต่ทางปฏิบัติตาม ว. ๑๑ ก็คือ หากผู้ใดมีเหตุที่ไม่อาจเข้าปฏิบัติหน้าที่ได้ตามกำหนดเวลาที่จะบรรจุและแต่งตั้งแล้วก็เป็นอันว่าผู้นั้นต้องถูกยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ทันที โดยไม่จำเป็นจะต้องรอดถึง ๑๕ วัน ถึงจะยกเลิกการขึ้นบัญชีตาม ว. ๔

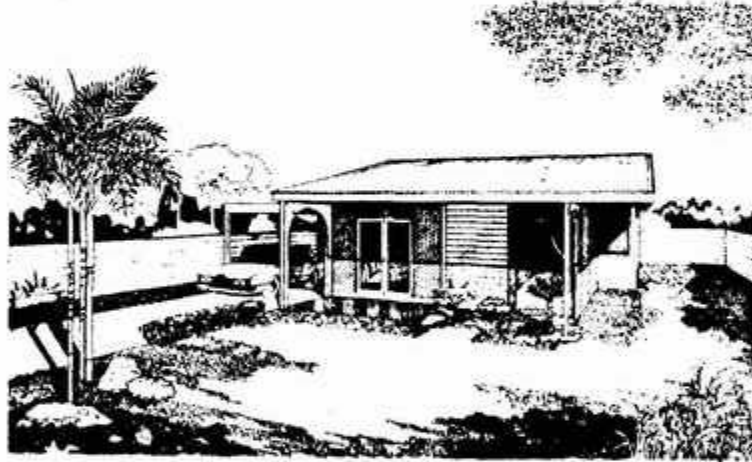
เหตุผลที่ต้องการออกหนังสือเวียนฉบับนี้เพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการว่า ให้ส่งบรรจุย้อนหลังไปได้ไม่ก่อนวันที่ผู้นั้นได้รายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ เว้นแต่กรณีการโอน ซึ่งทางปฏิบัติตาม ว. ๔ นั้นหากไม่คำนึงถึงมติคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อปรากฏว่ามีการเรียกผู้สอบแข่งขันได้มารับการบรรจุพร้อมกันหลาย ๆ คน หากผู้ใดที่อยู่ลำดับที่ต้น ๆ แต่มาช้าหลังจากวันกำหนดส่งบรรจุแต่ไม่เกิน ๑๕ วัน ในขณะที่ผู้อยู่ลำดับที่หลังกลับมาตรงตามเวลากำหนดส่งบรรจุ ส่วนราชการก็จะส่งบรรจุผู้อยู่ลำดับที่ต้นแต่มาช้าย้อนหลังในวันเดียวกันกับวันส่งบรรจุผู้ที่มาตรงตามเวลาแต่อยู่ลำดับหลัง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งกำหนดให้บรรจุตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ แต่จากมติคณะรัฐมนตรีข้างต้นซึ่งห้ามส่งบรรจุย้อนหลัง จึงทำให้ส่งบรรจุผู้ที่มาช้าและอยู่ลำดับที่ต้นย้อนหลังไม่ได้ จึงต้องบรรจุในวันที่เขามารายงานตัวเข้าปฏิบัติราชการจริง ผลกระทบที่ตามมาคือลำดับที่หลัง ๆ ก็จะต้องส่งบรรจุไม่ก่อนวันที่ส่งบรรจุลำดับที่ต้น ๆ ตามมาตรา ๓๘ แต่จะขัดกับข้อเท็จจริงที่ว่า ลำดับที่หลังเขาได้มารายงานตัวตรงตามเวลาที่ทางราชการกำหนด และควรจะได้รับบรรจุในวันที่เขามารายงานตัวเข้าปฏิบัติราชการแล้ว

ตัวอย่าง เช่น ทางราชการเรียกผู้สอบแข่งขันได้มารับการบรรจุพร้อมกัน ๑๐ คน ในวันที่ ๑๐ มี.ค. ๒๖ ปรากฏว่าลำดับที่ ๘ มีเหตุจำเป็นได้มารายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ในวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๖ ในขณะที่ลำดับอื่น คือลำดับที่ ๑ ถึง ๑๐ (ยกเว้นลำดับ ๘) มารายงานตัวตรงตามกำหนดคือวันที่ ๑๐ มี.ค. ๒๖ ดังนั้น ส่วนราชการจะต้องส่งบรรจุลำดับที่ ๘ ในวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๖ ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งผลที่ตามมาอีกคือลำดับที่ ๘ และ ๑๐ จะส่งบรรจุได้ไม่ก่อนวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๖ ซึ่งจะขัดกับข้อเท็จ

จริงที่ว่าลำดับที่ ๙ และ ๑๐ ได้มารายตัวตั้งแต่วันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๖ ซึ่งเป็นวันกำหนดส่งบรรจุแล้ว จาก
ปัญหาข้างต้นจึงได้มีการแก้ไขโดยหากปรากฏว่าผู้ใดที่ไม่มารายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ในวันกำหนดส่ง
บรรจุแล้วก็ให้ยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้นั้นได้ทันที เพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี และเป็นไปตาม
มาตรา ๓๘ ซึ่งใช้อยู่เดิม

โชคชัยปัญจทรัพย์

เปิดจองด่วนรุ่นที่ 43 ผัง 2 บ้านเดี่ยวรุ่นประหยัด
ในราคา 279,000 บาท



โครงการตั้งอยู่ ที่สุขาภิบาล 1 ใกล้เคียงปั๊มน้ำมัน มี
รถประจำทางสาย 95,96,1015,60,71,ปอ.12 ผ่านหมู่บ้าน

เชิญท่านชมบ้านตัวอย่างได้ทุกวัน

โทร. 5111222, 5114702

เฉพาะวันอาทิตย์ติดต่อ

สำนักงานหมู่บ้าน โทร. 3775508



ที่ สร ๐๗๐๓/ว ๑๒

สำนักงาน ก.พ.

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

เรื่อง การคัดเลือกเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๖/ว. ๑๖ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๑๘

และ ที่ สร ๐๗๐๔/ว. ๖ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๒๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคัดเลือกเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญที่ ก.พ. กำหนด มาเพื่อถือปฏิบัติ ความแจ้งแล้วนั้น

โดยที่ ก.พ. ได้พิจารณามีมติปรับปรุงเกณฑ์การยกเลิกบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ใหม่ จากให้ยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้เมื่อบุคคลดังกล่าวมีเหตุที่ไม่อาจเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ภายใน ๑๕ วัน นับแต่กำหนดเวลาที่ทางราชการจะบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งที่สอบได้ เป็นให้ยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้เมื่อบุคคลดังกล่าวมีเหตุที่ไม่อาจเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ ได้ตามกำหนดเวลาที่ทางราชการจะบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งที่สอบได้ ตามนัยข้อ ๑๖ (๓) ของหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๐๓/ว. ๑๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ฉะนั้น เพื่อให้ผู้ยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้เนื่องจากเหตุที่ไม่อาจเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ภายใน ๑๕ วัน ดังกล่าวต้องเสียประโยชน์ไป ก.พ. จึงลงมติอนุมัติให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ดำเนินการคัดเลือกเพื่อบรรจุผู้ซึ่งถูกยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้และได้มารายงานตัวขอบรรจุเข้ารับราชการภายใน ๑๕ วัน ข้างต้น เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ผู้นั้นเคยสอบแข่งขันได้ไว้ที่มีว่างอยู่ตั้งแต่วันที่ผู้นั้นมารายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นต้นไปได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดต่างๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) โสรจ สุกจริตกุล

(นายโสรจ สุกจริตกุล)

เลขาธิการ ก.พ.

กองการสอบ

โทร. ๒๘๑๐๕๐๕

๑๐๔

สาระสำคัญของหนังสือเวียนสำนักงาน ก.พ. ฉบับนี้ เป็นเรื่องของการคัดเลือกบรรจุผู้ที่ถูกยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้เข้ารับราชการ เฉพาะกรณีที่ผู้ยื่นได้มารายงานตัวขอบรรจุเข้ารับราชการ ภายใน ๑๕ วันนับจากวันที่ทางราชการกำหนดส่งบรรจุ และมีตำแหน่งว่างด้วยในวันที่ผู้ยื่นมารายงานตัว เข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการปรับปรุงหลักเกณฑ์การยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขัน ได้ ซึ่งกำหนดไว้เดิมว่าให้ยกเลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้หากผู้ยื่นไม่มาภายใน ๑๕ วัน เป็นให้ยกเลิก การขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ หากไม่มาตามกำหนดเวลาที่ทางราชการกำหนดไว้ ดังนั้น หากปรากฏว่าผู้ สอบแข่งขันรายใดที่ไม่ได้มารายงานตัวเข้าปฏิบัติราชการภายในวันที่ทางราชการกำหนดแล้ว แต่หากได้ มารายงานตัวขอบรรจุเข้ารับราชการและเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการภายใน ๑๕ วัน ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตาม มาตรา ๔๔ สามารถดำเนินการคัดเลือกบรรจุบุคคลดังกล่าวเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ สอบแข่งขันได้ไว้หากมีตำแหน่งว่างอยู่ตั้งแต่วันที่ได้มารายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ

เหตุผลที่ออกหนังสือเวียนฉบับนี้ก็เพื่อให้ผู้สอบแข่งขันได้ ที่ไม่สามารถมารายงานตัวในวันที่ ทางราชการกำหนดจะบรรจุต้องเสียประโยชน์ไป เพราะของเดิมตาม ว. ๔ นั้น ได้ให้โอกาสผู้สอบแข่งขัน ได้มารายงานตัวภายใน ๑๕ วัน นับจากวันกำหนดจะบรรจุได้ แต่เมื่อมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การยก เลิกการขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เป็นว่าให้ยกเลิกการขึ้นบัญชี ผู้สอบแข่งขันได้หากผู้ยื่นไม่มาตามวันที่ทางราชการกำหนดแล้ว อาจมีผู้สอบแข่งขันได้บางรายที่มีเหตุ ไม่สามารถมาได้ในวันที่ทางราชการกำหนดจะบรรจุ เช่นอาจเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุหรือคลอดบุตร ในวันนั้น เป็นต้น ก็ผ่อนผันให้บุคคลเหล่านั้นหากได้มารายงานตัวขอ บรรจุเข้ารับราชการและปฏิบัติ หน้าที่ราชการภายใน ๑๕ วัน นับจากวันกำหนดที่จะบรรจุแล้ว และมีตำแหน่งว่างอยู่ด้วยในวันที่มา รายงานตัวก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ คัดเลือกบรรจุผู้ยื่นเข้ารับราชการได้ ๒

1 เมษายน วันข้าราชการพลเรือน

ข้าราชการคือบุคคลที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ

บัญชาถึงบาง

ท้ายเล่ม

เรื่องราชการซึ่งเคยกล่าวกันว่าเป็นเรื่องของผู้ชายเสมอมาในอดีตนั้น ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วในปัจจุบันนี้คงไม่อาจกล่าวเช่นนั้นได้อีกแล้ว ขณะนี้สตรีมีบทบาทในราชการอยู่ทุกกระทรวง ทบวง กรม ราชการเรามีตั้งแต่ ตำรวจหญิง วิศวกรหญิง เรื่อยไปจนถึงอธิบดีหญิง ฯลฯ

ทั้งนั้นในฉบับเดือนกุมภาพันธ์ “วารสารข้าราชการ” จึงขอเสนอเรื่องของบทบาทสตรีในราชการ ซึ่งจะประกอบด้วย ข้อเขียน แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ ของ คุณหญิงอัมพร มีสุข คุณหญิงจันทร์ สันตะบุตร และ รองศาสตราจารย์ อัจฉี หะวานนท์ ที่ท่านรู้จักดี พร้อมกันนั้นจะเสนอบทสัมภาษณ์ทัศนะข้าราชการสตรีในสายอาชีพต่างๆ ด้วย

นอกจากนี้ ยังได้รับเกียรติจาก คุณไมตรี อิมป์ชาติ นักเขียนเรื่องสั้นชื่อดัง เบิกศักราชเรื่องสั้นในวารสารข้าราชการเป็นครั้งแรกอีกด้วย สำหรับคอลัมน์ประจำต่างๆ ก็ยังคงเข้มข้นด้วยเนื้อหาและสาระเช่นเคย

สำหรับท่านสมาชิกและท่านผู้อ่าน เราก็พร้อมที่จะรับพิจารณาบทความ หรือเรื่องสั้นของท่าน เพื่อนำลงตีพิมพ์เหมือนเดิม พบกันอีกครั้งในฉบับหน้า.....สวัสดิ์ครับ

กองบรรณาธิการ